

**ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

**ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
2013-2014, 2014-2015 & 2015-2016**

**ΑΘΗΝΑ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης	4
2. Παρουσίαση του Τμήματος.....	9
Α. ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	13
Β. ΕΙΔΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.Ε.Π.)	14
Γ. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.ΔΙ.Π.)	14
Δ. ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.Τ.Ε.Π.)	15
Ε. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ.....	15
ΣΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Δ.Ε.Π.) κατά Τομείς.....	15
Ζ. ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	16
Η. ΑΦΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	17
Θ. ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	17
Ι. ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΥ Π.Τ.Δ.Ε.	17
Α. ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ.....	22
Β. ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	22
Γ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	22
3. Προγράμματα Σπουδών.....	25
3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	25
3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	39
3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	81
4. Διδακτικό έργο	87
5. Ερευνητικό έργο	102
6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς	115
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης.....	124
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές	128
9. Συμπεράσματα	138
10. Σχέδια βελτίωσης	140
11. Παραρτήματα	141

Σύνθεση της ΟΜΕΑ**Πρόεδρος Π.Τ.Δ.Ε.**

Θωμάς Μπαμπάλης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Συντονιστές

Θεόδωρος Γραμματάς, Καθηγητής

(από 1η Δεκεμβρίου 2016 με απόφαση της 4ης Γ.Σ. του Τμήματος
μέχρι 5 Ιουλίου 2017 με απόφαση της 15ης Γ.Σ. του Τμήματος)

Κωνσταντίνος Μαλαφάντης, Καθηγητής

(από 5 Ιουλίου 2017 με απόφαση της 15ης Γ.Σ. του Τμήματος και από 21
Σεπτεμβρίου 2017 ορίστηκε Συντονιστής με απόφαση της ΟΜ.Ε.Α.)

Τακτικά Μέλη

Ζαφειρία-Ηρώ Μυλωνάκου-Κεκέ, Καθηγήτρια

Βασιλική Πάτσιου, Καθηγήτρια

Κωνσταντίνος Σκορδούλης, Καθηγητής

(παραιτήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2017)

Διοικητική υποστήριξη

Δέσποινα Περιβολάρη, Διοικητική Υπάλληλος

Παναγιώτης Χονδροθανάσης, Διοικητικός Υπάλληλος

Εισαγωγή

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή, ανάλυση και κριτική αξιολόγηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης που εφαρμόστηκε στο Τμήμα, καθώς και ενδεχόμενες προτάσεις για τη βελτίωσή της.

- Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.
- Εισαγωγικά

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος ξεκίνησε ουσιαστικά πριν από την ψήφιση του Ν. 3374/2005, με αφετηρία τη συμπλήρωση είκοσι χρόνων λειτουργίας του Τμήματος και με σκοπό την υιοθέτηση των θεσμικών αναδιαρθρώσεων που υπαγόρευαν οι νέες συνθήκες στην εκπαίδευση και στο ευρύτερο κοινωνικό-οικονομικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Μετά την υποβολή των εκθέσεων Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος τα ακαδημαϊκά έτη 2010-2011 και 2012-2013, καθώς και την Εξωτερική Αξιολόγηση του Τμήματος (Δεκέμβριος 2013), ακολουθεί η παρούσα έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης, που αφορά στα ακαδημαϊκά έτη 2013-2014, 2014-2015 και 2015-2016. Η ΟΜ.Ε.Α. του Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α. συγκροτήθηκε με αποφάσεις της 4ης Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος (1η Δεκεμβρίου 2016) και της 15ης Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος (5 Ιουλίου 2017). Όλα τα μέλη ΔΕΠ συμμετείχαν σε Ομάδες Εργασίας-Επιτροπές, οι οποίες εξέτασαν τα προγράμματα σπουδών, τα γνωστικά αντικείμενα, τη φυσιογνωμία του Τμήματος, το διδακτικό και ερευνητικό έργο, τις διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές, καθώς και πολλές άλλες πτυχές της λειτουργίας του. Τα παραπάνω φανερώνουν μια σταδιακή θετική στάση και αποδοχή των διαδικασιών αξιολόγησης τόσο από μέρους του προσωπικού του Τμήματος όσο και από μέρους των φοιτητών, για τις οποίες εκφράστηκαν αρχικά αρκετές επιφυλάξεις ως προς τη σκοπιμότητα και την ουσιαστική αξιοποίηση των δεδομένων τους. Εντούτοις, κατά καιρούς εξακολουθεί να εκφράζεται μια αντίσταση σε σχέση με την αξιολόγηση που απορρέει από τη θεώρησή της ως μια τυπική διαδικασία με αμφιβολίες ως προς τη συμβολή της στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Παρά τις ανωτέρω επιφυλάξεις, το Π.Τ.Δ.Ε. επιχειρεί να εδραιώσει μια κουλτούρα εσωτερικής αξιολόγησης και ελέγχου της ποιότητας του παρεχόμενου έργου και υπηρεσιών.

Βασικός σκοπός της παρούσας έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΕΑ) είναι η καταγραφή και αποτύπωση του συνόλου του έργου που επιτελείται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Δ.Ε.) του Ε.Κ.Π.Α., με απώτερη επιδίωξη τόσο το ίδιο το Τμήμα όσο και ευρύτερα το Ε.Κ.Π.Α. να προβούν σε μία αξιολογική και κριτική αποτίμηση της ποιότητας του παραγόμενου έργου τους στο τρέχον εκπαιδευτικό, θεσμικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η αξιολόγηση, επομένως, συνιστά μια διαδικασία που βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον το οποίο την διαμορφώνει και την προσδιορίζει. Ως επιμέρους στόχοι τίθενται οι ακόλουθοι:

- η παρουσίαση των έργων, επιτευγμάτων και καινοτομιών που έχουν λάβει χώρα στο Τμήμα,

- η επισήμανση των σημείων που χρήζουν είτε να διατηρηθούν είτε να ενισχυθούν,
- ο εντοπισμός των δυσκολιών και των παραγόντων που παρεμποδίζουν τη λειτουργία του Τμήματος και χρειάζονται τροποποίηση και/ή βελτίωση,
- η διατύπωση προτάσεων λήψης αποφάσεων και πρωτοβουλιών, καθώς και διαχείρισης αρνητικών παραγόντων και
- η διαμόρφωση της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος
- **Ποια ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;**

Στην Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, ορίστηκαν με αποφάσεις ης 4ης Γενικής Συνέλευσης (1η Δεκεμβρίου 2016) και της 15ης Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος (5 Ιουλίου 2017) του Τμήματος οι ακόλουθοι:

Ως συντονιστές, οι:

1. Θεόδωρος Γραμματάς, Καθηγητής (από 1η Δεκεμβρίου 2016 με απόφαση της 4ης Γ.Σ. του Τμήματος μέχρι 5 Ιουλίου 2017 με απόφαση της 15ης Γ.Σ. του Τμήματος)
2. Κωνσταντίνος Μαλαφάντης, Καθηγητής (από 5 Ιουλίου 2017 με απόφαση της 15ης Γ.Σ. του Τμήματος)

Επίσης, ορίστηκαν ως τακτικά μέλη οι:

1. Ζαφειρία-Ηρώ Μυλωνάκου-Κεκέ, Καθηγήτρια
2. Βασιλική Πάτσιου, Καθηγήτρια
3. Κωνσταντίνος Σκορδούλης, Καθηγητής

Διοικητική υποστήριξη παρείχε ο:

1. Παναγιώτης Χονδροθανάσης, Διοικητικός Υπάλληλος

- **Με ποιους και πώς συνεργάστηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;**

Για τη διαμόρφωση της έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης, η ΟΜ.Ε.Α. συνεργάστηκε με:

- (α) τη Διοίκηση του Τμήματος,
 - (β) τους Διευθυντές και τις Γραμματείες των Τομέων,
 - (γ) τους Διευθυντές των Εργαστηρίων,
 - (δ) τη Γραμματεία του Τμήματος,
 - (ε) τα μέλη Επιτροπών του Τμήματος (Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών),
 - (στ) μέλη ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ,
 - (ζ) μέλη του προσωπικού της Βιβλιοθήκης,
 - (η) τους φοιτητές,
 - (θ) τους υπευθύνους πρακτικών και εργαστηριακών ασκήσεων,
- για τη συλλογή των στατιστικών δεδομένων που ήταν απαραίτητα για τη συμπλήρωση των σχετικών πινάκων της Έκθεσης, για την καταγραφή των απόψεων και των προτάσεων τους σχετικά με τη σημερινή δομή και λειτουργία, καθώς και για τη μελλοντική ανάπτυξη του Τμήματος.
-

- Συνεκτιμήθηκαν, επίσης, τα πρακτικά των εκτεταμένων συζητήσεων που προηγήθηκαν του ορισμού της ΟΜ.Ε.Α., αλλά και συνεχίστηκαν και μετά τον ορισμό της.

Συνεργάστηκε, τέλος, με τα μέλη ΔΕΠ-συντονιστές των πέντε Τομέων του Τμήματος, οι οποίοι ήρθαν σε επαφή με κάθε μέλος ΔΕΠ ξεχωριστά, προκειμένου να απογράψουν τα στοιχεία που αφορούσαν το επιστημονικό και το διδακτικό έργο τους, αλλά και να καταγράψουν γνώμες και απόψεις που οι ίδιοι θεώρησαν ότι θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στην Έκθεση.

Η διεύρυνση αυτή των συμμετεχόντων στη διαδικασία εκπόνησης της έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης υποδηλώνει μια προσπάθεια να δοθεί έμφαση στην ενεργό συμμετοχή όλων των κατηγοριών των υπαλλήλων του Τμήματος, καθώς και όλων των άμεσα εμπλεκομένων στη λειτουργία του.

- Ποιες πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;

Βασικές πηγές για την άντληση των στοιχείων/πληροφοριών που καταγράφονται στην έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης ήταν:

- (α) το μηχανογραφικό σύστημα του Τμήματος,
- (β) το αρχείο της Γραμματείας του Τμήματος (π.χ. για τους φοιτητές, το προσωπικό, τα Προγράμματα Σπουδών, κ.ά.),
- (γ) οι οδηγοί προπτυχιακών σπουδών και το Πρόγραμμα των μαθημάτων,
- (δ) ο κανονισμός μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών,
- (ε) οι ad hoc αναφορές των Διευθυντών των Εργαστηρίων για τον εξοπλισμό και την υλικοτεχνική υποδομή τους,
- (στ) τα βιογραφικά στοιχεία του επιστημονικού και διδακτικού προσωπικού, που περιλαμβάνουν το ακαδημαϊκό, επιστημονικό, διδακτικό και διοικητικό τους έργο,
- (ζ) τα δεδομένα από τις Ιστοσελίδες του Π.Τ.Δ.Ε. και του Ε.Κ.Π.Α.,
- (η) οι βάσεις αποτύπωσης δεδομένων επιστημονικών δημοσιεύσεων (π.χ. Google Scholar, ERIC, SCOPUS),
- (θ) οι αναζητήσεις στο διαδίκτυο, στις οποίες αναγνωρίζεται το ακαδημαϊκό και επιστημονικό έργο του Τμήματος,
- (ι) τα μέλη ΔΕΠ και μέλη του Διοικητικού Προσωπικού του Τμήματος που παρείχαν στοιχεία/πληροφορίες,
- (κ) η ανατροφοδότηση των μελών ΔΕΠ από την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου σε συνεργασία με τους φοιτητές,
- (λ) η διεθνής βιβλιογραφία σχετικά με την αξιολόγηση των ακαδημαϊκών μονάδων.

Η κατηγοριοποίηση των θεματικών της εσωτερικής αξιολόγησης έγινε με βάση το πρότυπο σχήμα που προτείνεται από την Α.ΔΙ.Π. Τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α. επέβλεψαν κάθε φάση της συλλογής των στατιστικών στοιχείων από τα αρμόδια όργανα, και αποδελτίωσαν τα στοιχεία που περιέχονταν στα έντυπα που χρησιμοποιήθηκαν. Οι διαδικασίες της αξιολόγησης συζητήθηκαν, τόσο στο πλαίσιο των Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος όσο και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι συζητήσεις αφορούσαν το σύνολο των μελών της Ακαδημαϊκής Μονάδας του Τμήματος, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη όλες οι απόψεις. Στόχος των συζητήσεων ήταν η διατύπωση πορισμάτων κοινής αποδοχής, η δημιουργική σύνθεση τυχόν διαφωνιών, διαφορετικών απόψεων και εκτιμήσεων και η

προαγωγή της συμμετοχικής λήψης αποφάσεων.

- Πώς και σε ποια έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;

Το 2016 αποφασίστηκε η σύσταση της ΟΜ.Ε.Α. για την αξιολόγηση της φυσιολογίας του Τμήματος και του Προγράμματος Σπουδών, οι εργασίες της οποίας κράτησαν περίπου ένα χρόνο. Το Τμήμα είχε ξεκινήσει πολύ πριν τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης τις συζητήσεις και τις διεργασίες εσωτερικής αξιολόγησής του. Η έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης συνέβαλε στην οριοθέτηση και επίστευση αυτής της διαδικασίας. Η συζήτηση ουσιαστικά ξεκίνησε στους Τομείς, με αφορμή τη συλλογή στοιχείων που θα επέτρεπαν μια ευρύτερη συζήτηση για τη βελτίωση της ποιότητας του έργου τους, ξεκίνησε δηλαδή ως μια «παιδαγωγικού» χαρακτήρα διαδικασία. Στη συνέχεια, μέσω των υπευθύνων της διαδικασίας αυτοαξιολόγησης για τον κάθε Τομέα τα συμπεράσματα των αρχικών συζητήσεων κοινοποιήθηκαν και έγιναν αντικείμενο γενικότερης μελέτης από την ΟΜ.Ε.Α. σε επίπεδο Τμήματος. Επιπλέον, επιμέρους ζητήματα (όπως για παράδειγμα, η αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, η ενίσχυση των πρακτικών ασκήσεων, η αξιοποίηση της εργαστηριακής υποδομής, κλπ.) αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης σε Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος.

Η σύνταξη της έκθεσης αποτελεί μια απαιτητική και χρονοβόρα διαδικασία, η οποία απαιτεί τη σαφή οριοθέτηση της δομής και του περιεχομένου της από την πλευρά του ανθρώπινου δυναμικού του Πανεπιστημίου. Ως εκ τούτου, οι πτυχές της αξιολόγησης συζητήθηκαν τόσο προφορικά όσο και γραπτά (π.χ. μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων) μεταξύ διδασκόντων, ερευνητικού προσωπικού και φοιτητών, προκειμένου να προσδιοριστεί ο σκοπός, οι στόχοι, η φιλοσοφία, τα κριτήρια-εργαλεία και η προοπτική της αξιολόγησης και των αποτελεσμάτων της.

- **1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.**

Τα θετικά που προσέφερε η συγγραφή της παρούσας έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης στηρίχτηκε στη σύμπραξη όλων των μελών του Τμήματος, ενίσχυσε τη συλλογική του λειτουργία και συνέβαλε στο συλλογικό του προφίλ και σε ένα οργανωμένο πρόγραμμα ακαδημαϊκής, ερευνητικής και επιστημονικής στρατηγικής,
- η διαδικασία αυτή έδωσε στο Τμήμα την ευκαιρία, μέσα από μια υποχρεωτική και συστηματικοποιημένη διαδικασία, δομημένη στις αρχές της SWOT ανάλυσης, να καταγράψει, έστω και με τρόπο όχι πάντοτε απόλυτα ικανοποιητικό, τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία των προγραμμάτων σπουδών, της διδασκαλίας, της έρευνας και της διοικητικής λειτουργίας του, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας σε όλους αυτούς τους τομείς, στο πλαίσιο της σημαντικής για την ελληνική κοινωνία αποστολής του,
- η έκθεση αποτέλεσε ουσιαστικά μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης μέσα από την οποία αναδείχτηκαν τα χαρακτηριστικά λειτουργίας του Τμήματος και η ιδιαίτερη «ταυτότητά» του και καταγράφηκαν οι στόχοι και οι φιλοδοξίες του, δηλαδή το πραγματικό και επιθυμητό επίπεδο ποιότητας,

- η έκθεση παρείχε μια συνοπτική και επικαιροποιημένη εικόνα της λειτουργίας του Τμήματος με απογραφικό χαρακτήρα,
- η έκθεση έδωσε τη δυνατότητα κριτικής ανάλυσης και αξιολόγησης των παρατιθέμενων στοιχείων, τη συναγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και τη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της ποιότητας του παρεχόμενου από το Τμήμα έργου,
- η διαδικασία συνέβαλε στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών.

Στις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης συγκαταλέγονται οι ακόλουθες:

- η διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα, με ιδιαίτερα υψηλές απαιτήσεις ενασχόλησης από την πλευρά του εμπλεκόμενου ανθρώπινου δυναμικού,
 - η διαδικασία σύνθεσης των απόψεων και των προτάσεων για τη λειτουργία και την ανάπτυξη του Τμήματος αποδείχθηκε ιδιαίτερα απαιτητική,
 - η επιτυχής υλοποίησή της οφείλεται αποκλειστικά στη διάθεση όλων των εμπλεκόμενων, των μελών της ΟΜ.Ε.Α., των συντονιστών της αξιολόγησης κατά Τομέα, των μελών ΔΕΠ, του διοικητικού, τεχνικού και λοιπού προσωπικού να συμβάλλουν χωρίς ιδιοτέλεια στη διαδικασία,
 - ο διαφορετικός βαθμός ενεργοποίησης και έγκαιρης ανταπόκρισης μεταξύ των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος ως προς τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων,
 - οι καθυστερήσεις, που οφείλονταν στο φόρτο εργασίας μελών ΔΕΠ και των υπόλοιπων εμπλεκόμενων στη διαδικασία,
 - η απουσία ενός οργανωμένου συστήματος μηχανοργάνωσης, ο οποίος θα διευκόλυνε την καταγραφή των στατιστικών στοιχείων και δεικτών,
 - το δυσχερές, πολύπλοκο και ρευστό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας που από τη μία υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της αξιολόγησης και από την άλλη μοιάζει να την καθιστά ανεπαρκή.
- **1.3. Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας.**

Το Τμήμα, έχοντας πάντα υπόψη τις υφιστάμενες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας, προτείνει τα ακόλουθα για τη βελτίωση της διαδικασίας:

- η διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης των Τμημάτων να βασίζεται σε στοιχεία και δεδομένα, τα οποία θα πρέπει να καταγράφονται, να συλλέγονται και να μπορούν να είναι επεξεργάσιμα σε μόνιμη βάση,
 - η ίδρυση και επαρκής στελέχωση μιας σχετικής υποστηρικτικής μονάδας, στο επίπεδο του Τμήματος, θα συνέβαλε τα μέγιστα τόσο στην ύπαρξη αξιόπιστων και πληρέστερων δεδομένων όσο και στη μείωση του φόρτου εργασίας του προσωπικού του Τμήματος,
 - η σταδιακή ανάπτυξη μιας εμπεδωμένης «κουλτούρας αξιολόγησης» σε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας θα συντελούσε σε μια πιο ενεργητική εμπλοκή και θα την καθιστούσε μια πιο αναστοχαστική διαδικασία σε προσωπικό επίπεδο,
-

- στην αποτίμηση των ανθρώπινων πόρων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο το τακτικό όσο και το έκτακτο διδακτικό προσωπικό (π.χ. επιστημονικοί συνεργάτες).

2. Παρουσίαση του Τμήματος

Η Ενότητα αυτή παρουσιάζει συνοπτικά το Τμήμα και τις κύριες παραμέτρους λειτουργίας του.

- **2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος (π.χ. στην πρωτεύουσα, σε μεγάλη πόλη, σε μικρή πόλη, συγκεντρωμένο, κατανεμημένο σε μια πόλη κλπ).**

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών βρίσκεται στο Δήμο Αθηναίων του Νομού Αττικής. Η έδρα του Τμήματος είναι στην Οδό Ναυαρίνου 13^Α, στο κέντρο της πόλης. Το Νέο Χημείο είναι ένα από τα ιστορικά κτίρια της Φυσικομαθηματικής Σχολής όταν βρίσκονταν ακόμη στο κέντρο. Συστεγάζεται εκεί με το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.) του Ε.Κ.Π.Α. αλλά και το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών.

Για τη λειτουργία του όμως το Τμήμα χρησιμοποιεί και εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε ακτίνα περίπου 2 χλμ. από την έδρα του. Ειδικότερα, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 στεγαζόταν στα παρακάτω κτίρια:

Γραφεία Μελών ΔΕΠ, Αίθουσες διδασκαλίας, Εργαστήρια, Βιβλιοθήκες, κ.ά

1. Ιπποκράτους 33, 1ος όροφος: Γραφεία μελών Δ.Ε.Π., αίθουσα διδασκαλίας, Γραμματεία Τομέα Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας. Ημιώροφος: Αίθουσα Συνεδριάσεων, αίθουσα Συλλόγου Μεταπτυχιακών Φοιτητών «Αλέξανδρος Δελμούζος», Βιβλιοθήκη Μεταπτυχιακών.
2. Ιπποκράτους 20, Γραφεία μελών Δ.Ε.Π., Γραμματείες Τομέων Επιστημών της Αγωγής, Ανθρωπιστικών Σπουδών, Μαθηματικών και Πληροφορικής, Εργαστήριο Εικαστικής Αγωγής.
3. Ηπείρου 24, Εργαστήριο Βιοφυσικό Περιβάλλον: Νευροεπιστήμες και Μάθηση.
4. Χαριλάου Τρικούπη 24, 3 ος όροφος, Σπουδαστήριο, Βιβλιοθήκη Τμήματος.
5. Νέο Χημείο, Ναυαρίνου 13Α, Ισόγειο, 1ος όροφος, 3ος όροφος, αίθουσες διδασκαλίας, Γραμματεία, γραφεία μελών Δ.Ε.Π., Εργαστήρια Πληροφορικής. 4ος όροφος: Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Διδακτικής και Επιστημολογίας των Φυσικών Επιστημών και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, Γραμματεία Τομέα Φυσικών Επιστημών Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος, γραφεία μελών Δ.Ε.Π.
6. Ιπποκράτους 31, Ισόγειο: εργαστήριο Η/Υ, 1ος όροφος: Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής, Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και Διδακτικής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. 5^{ος} όροφος: Γραφείο Συνάντησης Αφυπηρετησάντων μελών ΔΕΠ του Τμήματος.
7. Δαμάρεως 68, Παγκράτι, Εργαστήριο Λογοθεραπείας.
8. Κλεομένους και Δεινοκράτους 27, Αθήνα, Κέντρο Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης. 9. Μαρασλείο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.), Μαρασλή 4, Εργαστήριο Η/Υ, Εργαστήριο Μαθηματικών, Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής των Μαθηματικών, Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών, Μεταπτυχιακές

Σπουδές, Ερευνητικά Προγράμματα Ινστιτούτου Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας.

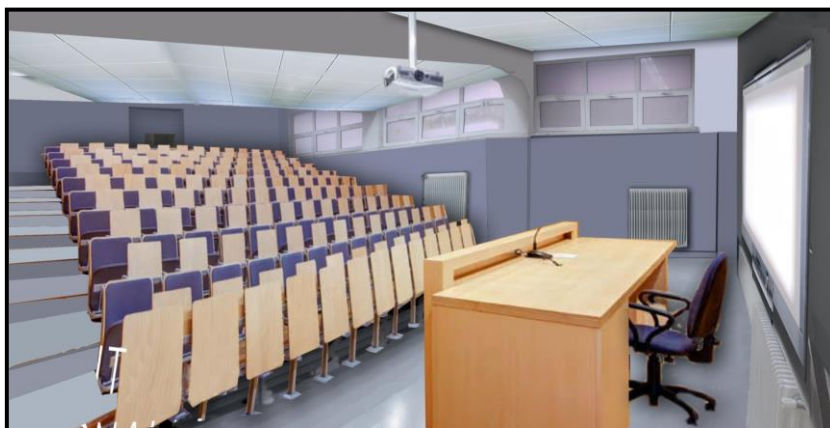
10. Βιβλιοθήκη, Χαριλάου Τρικούπη 24, 3ος όροφος.

Ωστόσο, από το 2015, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές μετακινήσεις δραστηριοτήτων σε νέους χώρους, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας του Ε.Κ.Π.Α. να αξιοποιήσει ιδιόκτητους χώρους για εξοικονόμηση πόρων από την ενοικίαση κτηρίων, αλλά και ως αποτέλεσμα της διαδικασίας εξωτερική αξιολόγησης που είχε κοινοποιηθεί τον Δεκέμβριο του 2013. Για παράδειγμα, προβλέφτηκε μια νέα μετεγκατάσταση στα τέλη του 2016 με εγκατάλειψη του κτηρίου της Ιπποκράτους 33 και μεταφορά όλων των χρήσεων σε ιδιόκτητα κτήρια του Ε.Κ.Π.Α. ή άλλα μισθωμένα κτήρια. Επίσης, προβλέφθηκε η συνένωση των βιβλιοθηκών του Τ.Ε.Α.Π.Η. και του Π.Τ.Δ.Ε. και η μετεγκατάστασή τους σε μισθωμένο κτήριο στη οδό Δραγατσανίου 4, Πλατεία Κλαυθμώνος 9 (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018). Οι μετακινήσεις αυτές έχουν κοστίσει πολύ σε χρόνο και κόπο κατά την περίοδο αυτή στη διοίκηση και στο προσωπικό του Τμήματος, οι οποίοι επιφορτίστηκαν όχι μόνο με την αντιμετώπιση πολλών ουσιαστικών και τεχνικών ζητημάτων, αλλά ακόμη και με την εξεύρεση χώρων.

Έτσι, οι χώροι που χρησιμοποιούνται από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 και έκτοτε είναι οι ακόλουθοι:

1. Νέο Χημείο, Ναυαρίνου 13Α
2. Ιπποκράτους 20
3. Ιπποκράτους 31
4. Δραγατσανίου 4
5. Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μαρασλή 4.
6. Ιπποκράτους 33

Σημείωση: Ως προς τους ήδη υπάρχοντες χώρους, έχουν γίνει από τις αρχές του 2016 προσπάθειες αναβάθμισης και διαμόρφωσης των ήδη υπαρχουσών αιθουσών (γραφείων, εργαστηρίων, αιθουσών διδασκαλίας). Για παράδειγμα, ύστερα από τη διενέργεια αυτοψίας στους χώρους του κτιρίου Ιπποκράτους 20, όπου καταγράφηκαν οι ορατές φθορές, καταστροφές και ελλείψεις, καθώς και οι ανάγκες για απαραίτητες βελτιώσεις και μετατροπές, εφαρμόστηκε ένα πρόγραμμα επισκευής των κοινόχρηστων χώρων, αλλά και των γραφείων καθηγητών του Τμήματος. Επιπλέον, ανακαινίστηκε το μικρό αμφιθέατρο (ΜανΧ) στο Ισόγειο της οδού Ναυαρίνου 13^Α (Εικόνα 1) και τοποθετήθηκε ανελκυστήρας-αναβατόριο στην είσοδο του κτιρίου, ώστε να καθίσταται προσβάσιμο από ΑΜΕΑ.

Εικόνα 1. Αμφιθέατρο ΜαNX (Ναυαρίνου 13^Α)

Σύμφωνα με την έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης της Α.ΔΙ.Π. (Δεκέμβριος 2013), παρατηρήθηκε διάσπαση υποδομών, καθώς το Τμήμα διέθετε κτίρια σε οκτώ (8) διαφορετικές τοποθεσίες (Ναυαρίνου 13Α, Ιπποκράτους 20, Ιπποκράτους 31, Ιπποκράτους 33, Τηλεμάχου 11, Δεινοκράτους 27, Ηπείρου 24 και Δαμάρεως 67). Μάλιστα, τα περισσότερα από αυτά ήταν πεπαλαιωμένα, ενώ δυσκόλευε πολύ τους φοιτητές, καθώς έπρεπε να εντοπίσουν τις διευθύνσεις και συνήθως χάνονταν. Ωστόσο, έγινε μια βελτίωση στο κομμάτι αυτό και ύστερα από μετακομίσεις τα κτίρια έχουν μειωθεί κατά τέσσερα. Αυτό σημαίνει ότι το Π.Τ.Δ.Ε. εκτείνεται πλέον (2016) σε τέσσερα κτίρια με προοπτική να μεταφερθούν όλες οι υποδομές στο Μαράσλειο (Μαρασλή 4), όπου πλέον πραγματοποιείται το σύνολο σχεδόν των μαθημάτων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων και το οποίο βρίσκεται στο κέντρο του Κολωνακίου και είναι 12 στρέμματα (Εικόνα 2). Απώτερος σκοπός είναι να γίνει το campus της Σχολής των Επιστημών της Αγωγής. Φυσικά οι οικονομικοί πόροι δεν επαρκούν για την επίτευξη του στόχου αυτού, αλλά γίνονται σημαντικές προσπάθειες κι έτσι οι υποδομές είναι ήδη έτοιμες για να μεταφερθεί το 1ο έτος του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών στο Μαράσλειο. Σημειωτέον ότι μεγάλο μέρος των διδασκόντων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων επενδύεται σε υποδομές κι έτσι επιστρέφει ανταποδοτικά στους ίδιους τους φοιτητές. Παραδείγματα σχετικά αποτελούν τόσο τα εργαστήρια Ρομποτικής, Διδακτικής & Επιστημολογίας Φυσικών Επιστημών και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, καθώς επίσης και οι ανακοινώσεις με ιδία μέσα σε αίθουσες διδασκαλίας (π.χ. αμφιθέατρο) στο υπάρχον κτίριο (Ναυαρίνου 13Α) και στο Μαράσλειο (Μαρασλή 4), και άλλες εργασίες. Παρά τις ελλείψεις και τα προβλήματα, καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες και γίνονται βήματα για ποιοτική αναβάθμιση.

Εικόνα 2. Το Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.) στη Μαρασλή 4, Κολωνάκι

Παρά τις προσπάθειες που γίνονται, θα πρέπει να τονιστεί ότι τα προβλήματα παλαιότητας και ασφάλειας των κτηρίων οξύνθηκαν την τελευταία τριετία λόγω των περικοπών στους προϋπολογισμούς και τις δημόσιες επενδύσεις του Πανεπιστημίου. Η κατάσταση επιβαρύνεται από τα προβλήματα καθαριότητας, τα οποία απόκτησαν μεγάλη ένταση για διάφορους λόγους τα τελευταία χρόνια γενικότερα στο Πανεπιστήμιο. Κάποια στιγμή δε η πολύμηνη αδυναμία πρόσληψης προσωπικού καθαριότητας και φύλαξης των κτηρίων δημιούργησε έως και σοβαρούς κινδύνους υγείας, που συχνά είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη επιβάρυνση των διδασκόντων που επωμίστηκαν την επίλυση των παραπάνω προβλημάτων.

Τέλος, η στέγαση του Π.Τ.Δ.Ε. στο κέντρο της Αθήνας παρουσιάζει εξίσου πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Πιο αναλυτικά, ενδεικτικά πλεονεκτήματα είναι τα ακόλουθα:

- σύνδεση του Τμήματος με την κοινωνική ζωή της πόλης,
- γειτνίαση με Σχολές που θεραπεύουν τις επιστήμες της κοινωνίας,
- γειτνίαση με το Κεντρικό Κτήριο του Ε.Κ.Π.Α., όπου συχνά πραγματοποιούνται εκδηλώσεις, συνέδρια, ημερίδες και είναι εύκολη η πρόσβαση στους φοιτητές και στο προσωπικό του Τμήματος,
- γειτνίαση με την Εθνική Βιβλιοθήκη, στην οποία οι φοιτητές μπορούν να ανατρέξουν και να αναζητήσουν υλικό για την υλοποίηση εργασιών,
- εύκολη πρόσβαση με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς (συχνά δεν απαιτείται η χρήση παραπάνω από δύο μεταφορικών μέσων).

Αντίστοιχα, στα μειονεκτήματα συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:

- κοινωνικές εντάσεις που οδηγούν κατά καιρούς σε ζημιές και κλοπές, καθώς και σε προληπτικό κλείσιμο κτηρίων για αποφυγή τέτοιων φαινομένων,

- αδυναμία πρόσβασης στο κέντρο λόγω απεργίας, πορείας, κτλ.
- **2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος.**
- **Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία (ποσοτικά στοιχεία). Σχολιάστε.**

Το ιστορικό ενός πανεπιστημιακού τμήματος μπορεί να αποτυπωθεί και κυρίως να αποτιμηθεί μόνο εάν λάβουμε υπόψη τους σκοπούς και τους στόχους του, όπως διαμορφώθηκαν επίσημα και ρητά. Για να κατανοηθεί, λοιπόν, η δυναμική της εξέλιξης του Τμήματος θεωρούμε χρήσιμο να καταθέσουμε τα ακόλουθα:

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Δ.Ε.) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδρύθηκε με βάση το Άρθρο 46 του Νόμου 1268/1982, όπου αναφέρεται:

«Κατ' εξαίρεση της διαδικασίας της παραγράφου 6 του άρθρου 6 ιδρύονται Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Τα τμήματα αυτά έχουν διάρκεια σπουδών τουλάχιστον οκτώ εξαμήνων και διέπονται από τις διατάξεις αυτού του νόμου και γενικά τη νομοθεσία για τα Α.Ε.Ι.»

Ξεκίνησε τη λειτουργία του το ακαδημαϊκό έτος 1984-1985 στο πλαίσιο που τέθηκε από το Π.Δ. 320/1983 «Οργάνωση και Λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», οπότε και εισήχθησαν οι πρώτοι προπτυχιακοί φοιτητές. Η πρώτη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης του Π.Τ.Δ.Ε. έγινε στις 21 Σεπτεμβρίου 1984, στην οποία εκλέχθηκε Πρόεδρος του Τμήματος ο καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής, Α. Δανασσής – Αφεντάκης. Τα πρώτα τέσσερα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος εκλέχτηκαν και ανέλαβαν υπηρεσία το πρώτο εξάμηνο του 1985, και το Δεκέμβριο του 1986 εκλέχθηκαν και ανέλαβαν υπηρεσία τρία ακόμη μέλη ΔΕΠ. Έχοντας πλέον επτά μέλη ΔΕΠ, το Π.Τ.Δ.Ε. κατέστη αυτοδύναμο, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΠΔ 320/1983, και λειτουργεί αυτοδύναμο από τις 28 Ιανουαρίου 1987. Από το ακαδημαϊκό έτος 1994-1995, το Τμήμα λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών και από το 1995 εποπτεύει το Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, κύριο φορέα μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (έως το 2011-2012).

Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία

Η κατανομή του προσωπικού του Τμήματος στους τομείς το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 είχε ως εξής:

A. ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

1. Αγγελική ΒΟΥΔΟΥΡΗ
 2. Ιωάννης ΒΡΕΤΤΟΣ
-

3. Ευαγγελία ΓΑΛΑΝΑΚΗ
4. Θεόδωρος ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ
5. Δημοσθένης ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ
6. Λουΐζα ΚΑΚΙΣΗ-ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
7. Γεωργία ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
8. Γεώργιος ΚΑΛΚΑΝΗΣ
9. Κωνσταντίνος ΜΑΛΑΦΑΝΤΗΣ
10. Χαράλαμπος ΜΠΑΜΠΟΥΝΗΣ
11. Ανδρονίκη ΜΠΟΥΦΗ
12. Αθανάσιος ΝΑΚΑΣ
13. Βασιλική ΠΑΤΣΙΟΥ
14. Σταυρούλα ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
15. Κωνσταντίνος ΣΚΟΡΔΟΥΛΗΣ
16. Κωνσταντίνος ΦΑΣΟΥΛΗΣ
17. Εμμανουήλ ΦΥΡΙΠΠΗΣ
18. Κρυσταλλία ΧΑΛΚΙΑ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

1. Θωμάς ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ
2. Ζαφειρία ΜΥΛΩΝΑΚΟΥ – ΚΕΚΕ
3. Γεώργιος ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

1. Αλέξανδρος-Σταμάτιος ΑΝΤΩΝΙΟΥ
2. Μαρία ΔΗΜΑΚΗ-ΖΩΡΑ
3. Ρέα ΚΑΚΑΜΠΟΥΡΑ
4. Ευγενία ΜΑΓΟΥΛΑ
5. Ευαγγελία ΜΑΥΡΙΚΑΚΗ
6. Γεώργιος ΜΠΑΡΑΛΗΣ

ΛΕΚΤΟΡΕΣ:

1. Αποστολία ΓΑΛΑΝΗ
2. Χριστίνα ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ

Β. ΕΙΔΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.Ε.Π.)

1. Παναγιώτης ΤΖΑΜΑΡΓΙΑΣ

Γ. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.ΔΙ.Π.)

1. Γεώργιος ΘΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ
 2. Σταμάτης ΚΑΤΣΟΡΧΗΣ
 3. Χρήστος-Θωμάς ΚΕΧΑΓΙΑΣ
-

4. Μαρία ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ
5. Αλεξία ΟΡΦΑΝΟΥ

Δ. ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ε.Τ.Ε.Π.)

1. Ειρήνη ΘΑΝΟΥ, ΑΡ (βιβλιοθηκονομίας)
2. Ελένη ΚΛΕΙΔΕΡΗ, ΜΕ
3. Ελένη ΚΩΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΡ (βιβλιοθηκονομίας)
4. Αγγλαΐα ΠΛΑΤΑΝΟΥ, ΑΡ (βιβλιοθηκονομίας)

Ε. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

1. Ευγενία ΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΚΑΡΑΒΑΝΑ (Γραμματέας Π.Τ.Δ.Ε.)
2. Κωνσταντίνα-Νεκταρία ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
3. Βασιλική ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
4. Λεωνίδας ΕΞΑΡΧΑΚΟΣ
5. Ευδοκία ΛΥΡΙΤΣΗ
6. Ζωή ΜΠΑΛΤΣΙΩΤΗ
7. Ευτέρπη - Χριστίνα ΜΠΡΟΒΑ
8. Δέσποινα ΠΕΡΙΒΟΛΑΡΗ
9. Μαριέττα ΣΙΩΤΟΥ
10. Μαρίνα ΣΟΪΛΕΔΗ – ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
11. Παναγιώτης ΧΟΝΔΡΟΘΑΝΑΣΗΣ

ΣΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Δ.Ε.Π.) κατά Τομείς

1. Τομέας Επιστημών της Αγωγής

1. Ιωάννης ΒΡΕΤΤΟΣ
2. Κωνσταντίνος ΜΑΛΛΑΦΑΝΤΗΣ
3. Θωμάς ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ
4. Ζαφειρία ΜΥΛΩΝΑΚΟΥ – ΚΕΚΕ
5. Κωνσταντίνος ΦΑΣΟΥΛΗΣ
6. Εμμανουήλ ΦΥΡΙΠΠΗΣ

2. Τομέας Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

1. Αλέξανδρος-Σταμάτιος ΑΝΤΩΝΙΟΥ
2. Ευαγγελία ΓΑΛΑΝΑΚΗ
3. Σταυρούλα ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
4. Γεώργιος ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ

3. Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών

1. Θεόδωρος ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ
 2. Δημοσθένης ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ
 3. Μαρία ΔΗΜΑΚΗ-ΖΩΡΑ
 4. Ρέα ΚΑΚΑΜΠΟΥΡΑ
 5. Λουΐζα ΚΑΚΙΣΗ-ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
-

6. Γεωργία ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
7. Ευγενία ΜΑΓΟΥΛΑ
8. Χαράλαμπος ΜΠΑΜΠΟΥΝΗΣ
9. Αθανάσιος ΝΑΚΑΣ
10. Βασιλική ΠΑΤΣΙΟΥ

4. Τομέας Μαθηματικών και Πληροφορικής

1. Αγγελική ΒΟΥΔΟΥΡΗ-ΑΡΤΙΚΗ
2. Χριστίνα ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ
3. Γεώργιος ΜΠΑΡΑΛΗΣ
4. Ανδρονίκη ΜΠΟΥΦΗ

5. Τομέας Φυσικών Επιστημών Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος

1. Αποστολία ΓΑΛΑΝΗ
2. Γεώργιος ΚΑΛΚΑΝΗΣ
3. Ευαγγελία ΜΑΥΡΙΚΑΚΗ
4. Κωνσταντίνος ΣΚΟΡΔΟΥΛΗΣ
5. Κρυσταλλία ΧΑΛΚΙΑ

Z. ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

1. Κωνσταντίνος ΠΑΣΣΑΚΟΣ
Καθηγητής Ψυχοπαιδαγωγικής (31 Αυγούστου 1993)
 2. Ανδρέας ΚΑΖΑΜΙΑΣ
Καθηγητής Συγκριτικής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 1996)
 3. Μιχάλης ΜΕΡΑΚΛΗΣ
Καθηγητής Λαογραφίας (31 Αυγούστου 1999)
 4. †Δημήτριος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Φυσικής (31 Αυγούστου 1999)
 5. Κωνσταντίνος ΜΑΝΟΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής Ψυχολογίας (31 Αυγούστου 2000)
 6. Γεώργιος ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Θρησκευολογίας (31 Αυγούστου 2001)
 7. Αθανάσιος ΠΑΠΑΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 2002)
 8. †Παναγιώτης ΚΟΚΚΟΤΑΣ
Καθηγητής Διδακτικής Φυσικών Επιστημών (31 Αυγούστου 2003)
 9. Αθανάσιος ΤΣΙΠΛΗΤΑΡΗΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 2004)
 10. Θεόδωρος ΕΞΑΡΧΑΚΟΣ
Καθηγητής Μαθηματικών (31 Αυγούστου 2004)
 11. Εμμανουήλ ΚΟΛΙΑΔΗΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής Ψυχολογίας (31 Αυγούστου 2007)
 12. Γεώργιος ΛΕΟΝΤΣΙΝΗΣ
Καθηγητής Ιστορίας (31 Αυγούστου 2008)
 13. Ιωάννης ΣΑΛΒΑΡΑΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 2008)
-

14. Χρίστος ΣΑΪΤΗΣ
Καθηγητής Οργάνωσης και Διοίκησης της Εκπαίδευσης (31 Αυγούστου 2009)
15. Αριστοτέλης ΡΑΠΤΗΣ
Καθηγητής Πληροφορικής (31 Αυγούστου 2009)
16. Δημήτριος ΜΑΤΘΑΙΟΥ
Καθηγητής Συγκριτικής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 2012)
17. Ιωάννης ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
Καθηγητής Ψυχοφυσιολογίας (31 Αυγούστου 2011)
18. Αθανάσιος ΤΡΙΛΙΑΝΟΣ
Καθηγητής Διδακτικής Μεθοδολογίας (31 Αυγούστου 2012)
19. Ιωάννης ΡΑΣΣΙΑΣ
Καθηγητής Μαθηματικών (31 Αυγούστου 2012)
20. Μαρία ΤΖΑΝΗ
Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης (31 Αυγούστου 2012)
21. Άντα ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ
Καθηγήτρια Ελληνικής Φιλολογίας (31 Αυγούστου 2013)
22. Ηλίας ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ
Καθηγητής Παιδαγωγικής (31 Αυγούστου 2013)
23. Γεώργιος ΔΗΜΑΚΟΣ
Καθηγητής Μαθηματικών (31 Αυγούστου 2013)
24. Γεώργιος ΔΡΑΚΟΣ
Καθηγητής Ειδικής Παιδαγωγικής (13 Δεκεμβρίου 2013)

Η. ΑΦΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

1. Μενέλαος ΓΚΙΒΑΛΟΣ
Αν. Καθηγητής Πολιτικών Επιστημών (31 Αυγούστου 2011)
2. Λαμπρινή ΣΚΟΥΡΑ
Αν. Καθηγήτρια Ιστορίας της Εκπαίδευσης (31 Αυγούστου 2015)

Θ. ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

1. Π. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, της Γενικής Παιδαγωγικής (1985-1996)
2. Ευ. ΒΑΡΝΑΒΑ-ΣΚΟΥΡΑ, των Παιδαγωγικών (1985-1989)
3. Στ. ΒΟΣΝΙΑΔΟΥ, της Ψυχολογίας (1992-1995)
4. Ολ. ΦΡΑΓΚΟΥ-ΨΥΧΟΠΑΙΔΗ, της Αισθητικής Αγωγής (1989-1992)
5. Χρ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ, της Γλωσσολογίας (1993-2000)
6. Μ. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ, της Λαογραφίας (1993-2008)
7. Ευ. ΝΤΖΙΑΧΡΗΣΤΟΣ, των Μαθηματικών (1993-2005)
8. Ιω. ΚΕΚΕΣ, της Πληροφορικής (1999-2008)

Ι. ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΥ Π.Τ.Δ.Ε.

1. Hansjosef BUCHKREMER, Καθηγητής του Τμήματος Θεραπευτικής και Κοινωνικής Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου της Κολωνίας. Τομέας - Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας [Ειδική Παιδαγωγική], 6 Οκτωβρίου 2004
-

2. Αναστάσιος Μ. ΤΑΜΗΣ, Καθηγητής Κοινωνιογλωσσολογίας και Ιστορίας της Ελληνικής Διασποράς – Διευθυντής του Εθνικού Κέντρου Ελληνικών Μελετών και Έρευνας του Πανεπιστημίου LaTrobe Μελβούρνης Αυστραλίας
3. Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών [Νεότερη Ελληνική και Ευρωπαϊκή Ιστορία], 23 Ιουνίου 2006
4. Γεράσιμος ΡΗΓΑΤΟΣ, Άμισθος Επίκουρος Καθηγητής Ιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντής Α΄ Παθολογικής-Ογκολογικής Κλινικής και του Τομέα Παθολογίας του Νοσοκομείου «Άγιος Σάββας» - ειδικός στην ιστορία και στον πολιτισμό της Ιατρικής
5. Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών [Λαογραφία], 25 Οκτωβρίου 2006
6. Βαγγέλης ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Μουσικοσυνθέτης, Τομέας Επιστημών της Αγωγής, 12 Μαΐου 2008
7. Peter MACKRIDGE, Καθηγητής Πανεπιστημίου Οξφόρδης, 26 Νοεμβρίου 2008
8. †Τάσος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος Κυπριακής Δημοκρατίας, 15 Μαΐου 2009
9. Wolfgang DRESSLER, Ομότιμος Καθηγητής Θεωρητικής Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης, 1 Ιουλίου 2010
10. Λάκης ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ, Παιδαγωγός-Σκηνοθέτης-Συγγραφέας, 1 Ιουλίου 2010
11. Κώστας ΧΑΡΗΣ, Παιδαγωγός, Επίτιμος Σύμβουλος του Π.Ι, 6 Ιουνίου 2012

- **2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.**

- **Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;**

Η ίδρυση και λειτουργία Παιδαγωγικών Τμημάτων ενταγμένων στα Πανεπιστήμια ικανοποίησε το μακροχρόνιο αίτημα των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για ουσιαστική αναβάθμιση του επιπέδου μόρφωσής τους. Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης γινόταν από το 1933 μέχρι και το 1986 στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, διετείς σχολές με πρόδηλο επαγγελματικό παρά επιστημονικό χαρακτήρα, χωρίς ακαδημαϊκή αυτοτέλεια –και ως εκ τούτου ευάλωτες στην πολιτική βούληση της εκάστοτε εκτελεστικής εξουσίας. Η χρονικά περιορισμένη φοίτηση και το ασφυκτικό, άνωθεν προσδιορισμένο, πρόγραμμα σπουδών είχε ως αποτέλεσμα να αμφισβητείται τόσο η επαγγελματική επάρκεια όσο και η επιστημονική κατάρτιση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αποφοίτων των ακαδημιών.

Το Π.Τ.Δ.Ε. ξεκίνησε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 1984-1985 στο πλαίσιο που τέθηκε από το Π.Δ. 320/1983 «Οργάνωση και Λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», το οποίο προσδιόρισε τη γενικότερη αποστολή τους ως εξής:

«Άρθρο 2:

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ.2 του Ν.1268/82 έχουν ειδικότερα ως αποστολή:

- α) Να καλλιεργούν και να προάγουν τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα.
- β) Να παρέχουν στους πτυχιούχους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

γ) Να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της Εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά ζητήματα Παιδαγωγικής.

δ) Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει.

Άρθρο 3:

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία, αντίστοιχα»

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ρητή διατύπωση των παραπάνω στόχων προσέδωσε στο Τμήμα μια δυναμική μετάβασης από ένα πλαίσιο σπουδών με ένα διεκπεραιωτικό μόνο επαγγελματικό προσανατολισμό προς ουσιαστικές πανεπιστημιακές σπουδές στις επιστήμες της εκπαίδευσης και της αγωγής. Επίσης, όπως φαίνεται από το Άρθρο 3, τα Π.Τ.Δ.Ε., πέραν της συμβολής τους στην προώθηση των επιστημών της αγωγής, έχουν ως σημαντική αποστολή την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που στελεχώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και που αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους συντελεστές επιτυχίας του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας.

- **Πώς αντιλαμβάνεται σήμερα η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;**

Η αντίληψη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος των στόχων και των σκοπών του προέκυψε από τις εκτεταμένες συζητήσεις για τη φυσιογνωμία του Τμήματος αλλά και από τις *ad hoc* ανταλλαγές απόψεων για πτυχές του διδακτικού και ερευνητικού του έργου.

Αναλυτικότερα, κατά τη συζήτηση για τη φυσιογνωμία του Τμήματος, η ακαδημαϊκή κοινότητα συμφωνεί ότι σκοπός του Τμήματος είναι η διαμόρφωση του επιστήμονα και ερευνητή εκπαιδευτικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και συγκεκριμένα, η εκπαίδευση υποψήφιων εκπαιδευτικών οι οποίοι, μεταξύ των άλλων διαθέτουν ευρείες γνωστικές, συνεργατικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες αυτοβελτίωσης· μπορούν να δίνουν βιωματικό χαρακτήρα στη μάθηση· καλλιεργούν τις πανανθρώπινες αξίες· γνωρίζουν πώς να αντιμετωπίζουν περιπτώσεις μαθησιακών δυσκολιών· επιδιώκουν τη συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους· μπορούν να αναλάβουν ηγετικούς ρόλους στην εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα κείμενη νομοθεσία, τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης περιγράφονται ως εξής:

(α) Οι πτυχιούχοι του Τμήματος διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε δημόσια και ιδιωτικά Δημοτικά Σχολεία (άρθρο 3§1, ΠΔ320 – ΦΕΚ Α116/7.9.1983). Επιπροσθέτως, στο νόμο 1566/85 (ΦΕΚ Α167/30.9.1985) ρητά ορίζεται ότι για το διορισμό σε θέση δασκάλου απαιτείται «πτυχίο παιδαγωγικού τμήματος ΑΕΙ κατεύθυνσης δασκάλων» (άρθρο 12§2&3).

(β) Οι πτυχιούχοι Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης διορίζονται ως Διευθυντές/ντρίες πάσης φύσεως Μονάδων Φροντίδας, Προσχολικής Αγωγής και

Διαπαιδαγώγησης (άρθρο 7§1, Υπουργική Απόφαση Π2β/οικ. 2808 - ΦΕΚ Β/645/31.7.1997).

(γ) Δεδομένου ότι οι πτυχιούχοι Παιδαγωγικών Τμημάτων ΑΕΙ διαθέτουν παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια (άρθρο 2§3.γ, νόμος 3848/2010 – ΦΕΚ Α71/19-5-2010), μπορούν να διδάξουν σε προγράμματα ειδικοτήτων επιστημών της αγωγής και εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικές μονάδες δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης και σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Το έργο του Τμήματος χαίρει αναγνώρισης στον κλάδο των εκπαιδευτικών, η οποία αντανακλάται και στην υψηλή ζήτηση των αποφοίτων του σε χώρους εργασίας. Η ζήτηση υποψήφιων φοιτητών-τριών για εισαγωγή στο Τμήμα είναι υψηλή (παρόλο που η απορρόφηση στην αγορά εργασίας λόγω συνθηκών από το 2015 και έπειτα έχει μειωθεί), γεγονός που αντανακλάται στα υψηλά επίπεδα βαθμολογίας στις εισαγωγικές εξετάσεις που πετυχαίνουν οι πρωτοετείς, καθώς επίσης και στο ότι το Τμήμα είναι η πρώτη επιλογή πολλών φοιτητών-τριών στις δηλώσεις τμημάτων προτίμησης μετά τις εισαγωγικές εξετάσεις. Τέλος, αυτό φαίνεται και από το σημαντικά μεγάλο αριθμό αιτήσεων για συμμετοχή στις κατατακτήριες εξετάσεις για δεύτερο πτυχίο.

- **Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;**

Η ακαδημαϊκή κοινότητα θεωρεί ότι οι στόχοι που αναφέρονται στο ΦΕΚ ίδρυσης του Τμήματος εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να εκφράζουν την αποστολή του. Ταυτόχρονα επισημαίνει το γεγονός ότι στις σύγχρονες συνθήκες των πολυπολιτισμικών Ευρωπαϊκών κοινωνιών της γνώσης, οι αρχικές, βασικές πανεπιστημιακές σπουδές δεν επαρκούν για να είναι σε θέση ο εκπαιδευτικός να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες απαιτήσεις του επαγγέλματός του και του κοινωνικού συνόλου. Γι' αυτό επισημαίνει την ανάγκη να αποτελέσει το Τμήμα ένα διακριτό κρίκο σε μια ευρύτερη συνεργατική αλυσίδα μεταξύ των εκπαιδευτικών φορέων, των θεσμικών οργάνων της πολιτείας και των κοινωνικών εταίρων, ώστε να εδραιωθεί η αντίληψη ότι ο εκπαιδευτικός του 21^{ου} αιώνα είναι ο συνεχώς εξελισσόμενος επιστήμονας και βασικός παράγοντας της κοινωνικοποίησης των νεαρών ατόμων και του μετασχηματισμού της κοινωνίας.

- **Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;**

Το Τμήμα σήμερα επιδιώκει όχι απλώς να ανταποκριθεί στην αποστολή του, να επιτελέσει δηλαδή με επάρκεια και υπευθυνότητα το έργο που του έχει ανατεθεί από την πολιτεία, αλλά και να παρέχει ποιοτική εκπαίδευση τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, σύμφωνη με τις σύγχρονες ("state-of-the-art") προσεγγίσεις· να αποτελεί παράλληλα αποτελεσματικό πόλο ενδουπηρεσιακής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης και να βρίσκεται στην πρωτοπορία της εκπαιδευτικής επιστημονικής έρευνας. Για να το επιτύχει, κάνει μέγιστη χρήση των υποδομών του και των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του. Η επιτυχής όμως συνέχιση αυτής της αποστολής επιβάλλει την ενίσχυσή του και στους δύο αυτούς τομείς, ιδιαίτερα μάλιστα στον

τομέα των ανθρώπινων πόρων μετά και τον εκτεταμένο περιορισμό των αποσπασμένων στο Τμήμα εκπαιδευτικών, οι οποίοι στελεχώνουν τα εργαστήρια φυσικών επιστημών και τις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών.

Άλλοι παράγοντες που δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων του Τμήματος είναι οι ακόλουθοι:

- η όλο και εντεινόμενη οικονομική κρίση έχει επηρεάσει τη λειτουργία του Τμήματος. Αρχικά, οι νέοι προϋπολογισμοί έχουν καταστεί απαγορευτικοί για ουσιαστική ανάπτυξη και επιβίωση του Τμήματος και φυσικά γενικότερα των πανεπιστημίων. Δεύτερον, έχει μηδενιστεί η ζήτηση εργαζομένων στη δημόσια εκπαίδευση και συνεπώς η ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, η οποία είχε κορυφωθεί στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Τρίτη σημαντική επίπτωση της κρίσης είναι ο μεγάλος περιορισμός της ανανέωσης του προσωπικού του Τμήματος, που χαρακτήρισε γενικότερα τα ελληνικά πανεπιστήμια τα τελευταία χρόνια. Αυτό επέφερε ειδικότερα στο Τμήμα μας σημαντική αύξηση διδακτικού φόρτου, ειδικότερα μάλιστα για όσους-ες επιφορτίζονταν την οργάνωση των πρακτικών ασκήσεων.

- οι συνεχείς νομοθετικές ρυθμίσεις και μεταρρυθμίσεις που διέπουν τη λειτουργία των ΑΕΙ, ενίοτε γενικότερα του δημόσιου τομέα, έχουν αυξήσει αξιοσημείωτα τα διοικητικά καθήκοντα των διδασκόντων και δυσχεράνει τα ερευνητικά. Φυσικά, δεν αμφισβητείται η αναγκαιότητα νομοθετικών ρυθμίσεων, αλλά το νομοθετικό πλαίσιο έχει καταστεί εξαιρετικά σύνθετο.

Στο πλαίσιο αυτό, το Π.Τ.Δ.Ε. προσπαθεί να εκπληρώνει τους στόχους που υιοθετεί και απορρέουν επίσης από τον Νόμο της ίδρυσής του και ταυτόχρονα να αναπροσαρμόζει κάποιους απ' αυτούς. Συγκεκριμένα:

- αναμόρφωσε το πρόγραμμα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, αυξάνοντας το διδακτικό έργο των μελών του, έτσι ώστε να αντισταθμίσει τη μείωση του προσωπικού, η οποία εκτιμούμε ότι θα συνεχιστεί λόγω των συνταξιοδοτήσεων μέχρι τουλάχιστον το 2020,
 - διατήρησε στο μέτρο του δυνατού ποιοτικά υψηλή και ποσοτικά επαρκή την έρευνα και τη διδασκαλία της ποικιλίας των γνωστικών αντικειμένων που απαιτούνται, με βάση τις διεθνείς τάσεις, για τη "θεραπεία" των επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής,
 - αναβάθμισε το σκέλος των προπτυχιακών σπουδών που αφορά τη μεθοδολογία έρευνας. Ενδεικτικά, το μάθημα «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας» μεταφέρθηκε από το 3ο έτος σπουδών στο 2ο έτος σπουδών (Γ' Εξάμηνο) και από μάθημα ελεύθερης επιλογής αναβαθμίστηκε σε μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό. Προς το παρόν, το 90% των φοιτητών παρακολουθούν το εν λόγω μάθημα, ενώ σε επόμενη αναμόρφωση προγραμματίζεται να γίνει υποχρεωτικό μάθημα, σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της εξωτερικής αξιολόγησης (Δεκέμβριος 2013),
 - πραγματοποίησε ερευνητικά προγράμματα με χρηματοδότηση του ΕΛΚΕ-ΕΚΠΑ, στα οποία συμμετείχαν και προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, καθώς και υποψήφιοι διδάκτορες,
 - υποστήριξε την ιδέα σύνδεσης του Πανεπιστημίου με την κοινωνία (π.χ. κοινωνικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα παρέμβασης στους χώρους φιλοξενίας προσφύγων),
-

- αξιοποίησε τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες για την ευρύτερη διάχυση και δημοσιοποίηση του έργου του.
- Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν θεωρεί ότι υπάρχει σήμερα λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων στόχων ίδρυσης του Τμήματος, αλλά ανάγκη διαρκούς επανερμηνείας τους στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής ελευθερίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης, αλλά και στο πλαίσιο των σύγχρονων αναγκών και εξελίξεων.

• **2.4. Διοίκηση του Τμήματος.**

Εν γένει, η διοικητική οργάνωση ακολουθεί την παρακάτω δομή:

A. ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ
ΠΡΥΤΑΝΗΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΠΡΥΤΑΝΗ
Διοικητικών Υποθέσεων:
Ερευνητικής Πολιτικής και Ανάπτυξης:
Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Διεθνών Σχέσεων:
Οικονομικών Υποθέσεων:
Φοιτητικής Μέριμνας
Υγείας και Κοινωνικής Πολιτικής:

B. ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ

Γ . ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
 Γραμματεία προπτυχιακών σπουδών
 Γραμματεία μεταπτυχιακών σπουδών

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης λειτούργησε αρχικά ως αυτοτελές Τμήμα του Ε.Κ.Π.Α. χωρίς να ανήκει σε Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Όργανα του Τμήματος ήταν η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Πρόεδρος, η σύνθεση και η λειτουργία των οποίων καθοριζόταν από τις διατάξεις του Ν. 3549/2007. Από την τελευταία έκθεση Αξιολόγησης διοικήθηκε με τα βασικά όργανα που όριζε ο Νόμος του 4009/11 και τη δημοσίευση του ΦΕΚ, Α.124/2013 με το οποίο εντάχθηκε στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής. Έτσι, μετά τον Σεπτέμβριο του 2013 τα όργανα διοίκησης ήταν ο/η Πρόεδρος και η Συνέλευση.

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ο/η Πρόεδρος εκλεγόταν από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος για διετή θητεία και είχε τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) να συγκαλεί συνέλευση, να καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, να ορίζει ως εισηγητή των

Θεμάτων μέλος της συνέλευσης, να προεδρεύει των εργασιών της και να εισηγείται τα θέματα για τα οποία δεν έχει οριστεί ως εισηγητής άλλο μέλος της συνέλευσης, β) να μεριμνά για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και του εσωτερικού κανονισμού, γ) να συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων της αρμοδιότητας του τμήματος, δ) να διαβιβάζει στην κοσμητεία τις απόψεις της συνέλευσης, τέλος ε) να συντάσσει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του τμήματος και να τη διαβιβάζει στην κοσμητεία. Ο/Η Πρόεδρος του Τμήματος, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, αναπληρωνόταν από Καθηγητή/τρια πρώτης βαθμίδας ή Αναπληρωτή/τρια καθηγητή/ήτρια, που οριζόταν με απόφασή του.

Η Συνέλευση του Τμήματος αποτελούταν από τους Καθηγητές και υπηρετούντες Λέκτορες, έναν εκπρόσωπο ανά κατηγορία των μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ), καθώς και δύο εκπροσώπους των φοιτητών (έναν προπτυχιακό και έναν μεταπτυχιακό φοιτητή). Η Συνέλευση είχε τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) την εκλογή Προέδρου του Τμήματος, β) την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και τη συνεχή βελτίωση της μάθησης σε αυτό, γ) τον ορισμό των διδασκόντων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών, δ) την επιλογή και έγκριση των συγγραμμάτων για κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών, ε) τη διατύπωση γνώμης προς την κοσμητεία για τρόπους βελτίωσης του προγράμματος σπουδών, στ) τη συγκρότηση ομάδων για την εσωτερική αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών, ζ) την εισήγηση προς την κοσμητεία για την προκήρυξη θέσεων καθηγητών και η) την εισήγηση προς την κοσμητεία της σχολής για την ίδρυση προγραμμάτων σπουδών δεύτερου και τρίτου κύκλου.

Η αμέσως ανώτερη του Τμήματος διοικητική μονάδα του Πανεπιστημίου είναι η Σχολή. Το Π.Τ.Δ.Ε. υπάχθηκε από τον Σεπτέμβριο του 2013 στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής, της οποίας τα όργανα διοίκησης είναι ο/η Κοσμήτορας, η Κοσμητεία και η Γενική Συνέλευση. Το Π.Τ.Δ.Ε. μετέχει στην Κοσμητεία δια του/της Προέδρου του και στη Γενική Συνέλευση της Σχολής δια των Καθηγητών και υπηρετούντων Λεκτόρων του Τμήματος.

Στο διάστημα αυτό στο οποίο αναφέρεται η έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης οι κεντρικές μονάδες διοίκησης του Πανεπιστημίου ήταν η Σύγκλητος, στην οποία το Π.Τ.Δ.Ε. μετείχε διά του Προέδρου του καθώς και το Συμβούλιο Ιδρύματος.

Στο Π.Τ.Δ.Ε. λειτούργησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 έως το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 διάφορες επιτροπές. Συγκεκριμένα,

- α) η Επιτροπή Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.), η οποία εργάστηκε κατά κύριο λόγο στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου,
 - β) η Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών, η οποία είχε την εποπτεία του ΠΜΣ και επίλυε προβλήματα που ανέκυπταν στο πλαίσιο λειτουργίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων,
 - γ) η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, η οποία επεξεργάστηκε και εκπόνησε το νέο αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών στην τελική του μορφή το Β' Εξάμηνο του 2016.
-

Πέρα από αυτές τις επιτροπές λειτούργησαν πλήθος άλλων που προβλέπονται από τους Νόμους ή ορίστηκαν από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος και επιτέλεσαν πιο περιορισμένο αλλά εξίσου σημαντικό έργο, για παράδειγμα μεταξύ άλλων, για τις κατατακτήριες εξετάσεις, τους μειοδοτικούς διαγωνισμούς και την παραλαβή υλικών, τη βιβλιοθήκη, τον έλεγχο δικαιολογητικών για μετεγγραφές φοιτητών-τριών από άλλα πανεπιστήμια και την εξομοίωση πτυχίων διετούς διάρκειας με τα τετραετή πανεπιστημιακά προγράμματα.

Το έργο των επιτροπών είναι ιδιαίτερα βαρύ και συνήθως δεν περιλαμβάνει επιστημονικό έργο, ενώ ο φόρτος εργασίας είναι μεγάλος και αφαιρεί πολύτιμο χρόνο πρωτίστως από τις ερευνητικές και συγγραφικές δραστηριότητες. Μία πρόταση θα ήταν η υποστήριξη στο εν λόγω έργο από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου με την ανάληψη σχετικών καθηκόντων.

- **Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;**

Το Τμήμα λειτουργεί σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΠΔ. 160/3-11-2008). Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο λειτουργίας του Τμήματος έχει θεσπιστεί το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών.

Το Π.Τ.Δ.Ε. εφαρμόζει τις αποφάσεις των Γενικών του Συνελεύσεων, οι οποίες ως προς τις διδακτικές του λειτουργίες καταγράφονται στον Οδηγό Σπουδών. Αυτές οι αποφάσεις συγκροτούν ένα σώμα «άτυπων κανονισμών», με τη μορφή «εθιμικού δικαίου» και επί της ουσίας αναθεωρείται μόνο μετά από νέα τεκμηριωμένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης.

- **Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;**

Το Τμήμα διαρθρώνεται διοικητικά στους εξής πέντε Τομείς (Υ.Α. Β1/442/12-9-1994 και Β1/142/29-3-1994) στους οποίους εντάσσονται τα μέλη ΔΕΠ που εκλέγουν έναν Διευθυντή Τομέα:

- Επιστημών της Αγωγής
- Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
- Ανθρωπιστικών Σπουδών
- Μαθηματικών και Πληροφορικής
- Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος

Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση και ο Διευθυντής. Σημειώνεται ότι λόγω αφυπηρετήσαντων μελών ΔΕΠ, η λειτουργία του Τμήματος καθίσταται δυσχερής.

Η σημερινή διάρθρωση του Τμήματος ανταποκρίνεται στην αντίληψη για την αποστολή του.

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

- Πώς κρίνεται το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος καταρτίζεται από τη Γ.Σ. του Τμήματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1268/82, άρθρα 24 και 25, του Ν. 2083/92, άρθρο 9 και του Ν. 2188/94 άρθρο 1 παράγραφος 5. Το Π.Τ.Δ.Ε. κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 προέβη σε αναμόρφωση του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών. Στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος κατά τα ακαδημαϊκά έτη από το 2013-2014 έως και το 2015-2016 επιχειρήθηκε να υπάρχει μια ποικιλία μαθημάτων, ώστε να επιτρέπουν στο φοιτητή να αποκτήσει μια βαθιά και πολύπλευρη μόρφωση από ένα ευρύτερο φάσμα επιστημών. Το περιεχόμενο των μαθημάτων ακολούθησε τη μεθοδολογία της διεπιστημονικής προσέγγισης, την οργανική σύνδεση των καθαρά επιστημονικών γνωστικών πεδίων με την Παιδαγωγική και την Ψυχολογία, τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και τη σύνδεση των σπουδών με την αγορά εργασίας.

Ήδη στην έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του ακαδημαϊκού έτους 2010-2011 είχε επισημανθεί ότι οι επιτροπές που συγκροτήθηκαν με σκοπό τη διερεύνηση της ανάγκης αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών διαπίστωσαν ορισμένες αδυναμίες, όπως επικαλύψεις μεταξύ ορισμένων μαθημάτων, γεγονός το οποίο επισημάνθηκε και από την έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης (Δεκέμβριος 2013). Έτσι, το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 πραγματοποιήθηκε αναμόρφωση του προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος, ανάγκη που προέκυψε μεταξύ άλλων και από τις τελευταίες εξελίξεις και αλλαγές στην Ελλάδα (π.χ. οικονομική κρίση, υψηλά ποσοστά ανεργίας, εισδοχή αλλοδαπών φοιτητών στην ελληνική τάξη κ.ά.).

Η διαδικασία αναθεώρησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ξεκίνησε μέσα στους Τομείς του Τμήματος, όπου κατατέθηκαν τεκμηριωμένες οι απόψεις των διδασκόντων και των εκπροσώπων των φοιτητών για την ανάγκη αλλαγών στο Πρόγραμμα Σπουδών και έγιναν εκτεταμένες συζητήσεις ως προς την αναγκαιότητα, τις δυνατότητες και την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων μεταβολών. Αφετηρία της διαδικασίας ήταν τόσο η διαπιστωμένη αναντιστοιχία του status κάποιων μαθημάτων (υποχρεωτικό, κατ' επιλογήν) με την αναγκαιότητά τους στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης των φοιτητών, όσο η διαπιστωμένη ανάγκη προσθήκης ή αφαίρεσης ενός διδακτικού αντικειμένου με στόχο την επικαιροποίηση, αναβάθμιση, καινοτομικότητα ή / και την αποτελεσματικότερη διάρθρωση του προγράμματος σπουδών.

Το αναμορφωμένο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου

Αθηνών εγκρίθηκε το Β' Εξάμηνο του 2016 από τη Σύγκλητο και έκτοτε ισχύει. Διαρκεί οχτώ εξάμηνα και περιλαμβάνει 49 μαθήματα, εκ των οποίων τα 30 είναι υποχρεωτικά (150 ECTS), τα 7 είναι κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (28 ECTS) και τα 12 είναι ελεύθερης επιλογής (48 ECTS). Τα μαθήματα αυτά μαζί με την πρακτική άσκηση (14 ECTS) την οποία υποχρεούνται να κάνουν οι φοιτητές προκειμένου να λάβουν το πτυχίο τους, αντιστοιχούν συνολικά σε 240 πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Ενδεικτικά, βάσει της έκθεσης Εξωτερικής Αξιολόγησης το μάθημα «Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση» μετεξελίχθηκε σταδιακά από μάθημα ελεύθερης επιλογής σε υποχρεωτικό και προσφέρεται στο 2ο έτος σπουδών (Γ' και Δ' Εξάμηνο). Μάλιστα, αποτελεί πλέον την πρώτη φάση της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών κατά την οποία οι φοιτητές έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά με θέματα διδακτικής πράξης. Σκοπός του μαθήματος είναι η ενημέρωση των υποψήφιων εκπαιδευτικών σχετικά με συγκεκριμένες μορφές συμπεριφοράς κατά τη διδασκαλία και η άσκηση διδακτικών δεξιοτήτων σε εργαστηριακή μορφή, οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας (η σχετική άσκηση στηρίζεται στη βιντεολήψη - βιντεοσκόπηση της διδασκαλίας).

Επίσης, το μάθημα «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας» μεταφέρθηκε από το 3ο έτος σπουδών στο 2ο έτος σπουδών (Γ' Εξάμηνο) και από μάθημα ελεύθερης επιλογής αναβαθμίστηκε σε μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό. Προς το παρόν, το 90% των φοιτητών παρακολουθούν το εν λόγω μάθημα, ενώ σε επόμενη αναμόρφωση προγραμματίζεται να γίνει υποχρεωτικό μάθημα.

Όσον αφορά την Πρακτική Άσκηση των φοιτητών, ιδρύθηκε το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, το οποίο σχεδιάζει, οργανώνει, συντονίζει και έχει τη γενικότερη εποπτεία της Πρακτικής Άσκησης όλων των γνωστικών αντικειμένων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος. Οι απόφοιτοι του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών λαμβάνουν τη βασική κατάρτιση εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και αισθάνονται πια καλά προετοιμασμένοι για να διδάξουν σε σχολεία μετά την αποφοίτησή τους. Οι φοιτητές ξεκινούν με την άσκηση συγκεκριμένων διδακτικών δεξιοτήτων σε ελεγχόμενο περιβάλλον προβαίνοντας σε μικροδιδασκαλίες-μικρομαθήματα (2ο έτος σπουδών), οι οποίες το επόμενο έτος (3ο έτος σπουδών) ακολουθούνται από παρατήρηση σε πραγματικές συνθήκες στο σχολείο και διδακτική πρακτική, η οποία σταδιακά γίνεται εκτεταμένη διδακτική πρακτική (4ο έτος σπουδών), που δεν αφορά μόνο συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. γλώσσα, μαθηματικά) αλλά διευρύνεται και ενσωματώνει όλα τα μαθήματα (εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση). Η Πρακτική Άσκηση αντιστοιχεί σε 14 ECTS (περισσότερα στοιχεία για την Πρακτική Άσκηση δίνονται παρακάτω στο αντίστοιχο πεδίο, 3.1.5).

Απώτερος στόχος του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών είναι να υπηρετεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την αποστολή του Τμήματος. Να το καθιστά, δηλαδή, ικανό να αποδίδει στην ελληνική κοινωνία και στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ολοκληρωμένους εκπαιδευτικούς λειτουργούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι:

α) θα έχουν λάβει άρτια επαγγελματική κατάρτιση, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, να εφαρμόζουν με αποτελεσματικότητα τα σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα, να επιλύουν πρακτικά ζητήματα της καθημερινής σχολικής πρακτικής, να είναι σε θέση να επιδιώκουν τη

συνεχή επαγγελματική τους βελτίωση και να ενσωματώνουν στο ρεπερτόριό τους καινοτόμες μεθόδους και προσεγγίσεις, υπερβαίνοντας τη ρουτίνα της παραδοσιακής διδασκαλίας και την αδράνεια του εκπαιδευτικού συστήματος και, (β) θα έχουν τα επιστημονικά εφόδια τα οποία απαιτούνται για την προαγωγή από μέρους τους των επιστημών της εκπαίδευσης, τη διεξαγωγή ακαδημαϊκής και εφαρμοσμένης έρευνας, τον αναστοχασμό, την αναζήτηση και υλοποίηση λύσεων ευρύτερων εκπαιδευτικών προβλημάτων και τη συνεχή βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων το Τμήμα παρακολουθεί τις απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας και του εκπαιδευτικού συστήματος (α) ευρισκόμενο σε άμεση επαφή με την εκπαιδευτική κοινότητα και (β) αξιοποιώντας κάθε ευκαιρία διαλόγου με τους υπόλοιπους κοινωνικούς εταίρους (γονείς, τοπικές κοινότητες, επιστημονικές ενώσεις, πολιτικούς σχηματισμούς, θεσμικούς φορείς) που βρίσκονται στο περιβάλλον του εκπαιδευτικού συστήματος και συνθέτουν το συγκείμενο λειτουργίας της εκπαίδευσης. Όλα τα μέλη του Τμήματος, μέλη ΔΕΠ, διδάσκοντες με το Π.Δ. 407/80, μέλη ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ καθώς και μέλη της Γραμματείας συμβάλλουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ώστε να μην υπάρχει απόκλιση ανάμεσα στους επίσημα διατυπωμένους στόχους του Τμήματος και σε αυτούς που το Τμήμα συνεχίζει να επιδιώκει. Το Προσωπικό του Τμήματος είναι σε συνεχή επικοινωνία με τους φοιτητές και επαναξιολογεί διαρκώς την ανταπόκριση του Προγράμματος Σπουδών. Επίσης, το Τμήμα δέχεται σε αρκετές περιπτώσεις γραπτές παρατηρήσεις, σχόλια και ιδέες φοιτητών και καθηγητών για το Πρόγραμμα Σπουδών.

Η δημοσιοποίηση του προγράμματος σπουδών πραγματοποιείται δια μέσου της Ιστοσελίδας του Τμήματος, καθώς επίσης και με ανάρτησή του στον πίνακα ανακοινώσεων της Γραμματείας του Τμήματος. Η δημοσιοποίησή του θεωρείται πολύ σημαντική, καθώς παρατηρείται έντονο ενδιαφέρον για σπουδές στο Π.Τ.Δ.Ε. τόσο από υποψήφιους φοιτητές, οι οποίοι προσβλέπουν στη σύντομη επαγγελματική τους αποκατάσταση στη δημόσια ή την ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όσο και από τους ήδη υπηρετούντες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι επιδιώκουν να αναβαθμίσουν τα ακαδημαϊκά και επαγγελματικά τους προσόντα συμμετέχοντας στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του Τμήματος. Στην Ιστοσελίδα του Τμήματος αναγράφονται βασικά στοιχεία που αφορούν το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και στην αγγλική γλώσσα.

Η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του Τμήματος στην αγορά εργασίας είναι συγκεκριμένη: οι απόφοιτοι διορίζονται είτε σε μόνιμες θέσεις στη δημόσια εκπαίδευση (παλαιότεροι απόφοιτοι) είτε σε θέσεις αναπληρωτών / ωρομισθίων, οι οποίες οδηγούν στη μονιμοποίηση μετά την επιτυχία των αποφοίτων στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ ή τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου προϋπηρεσίας, είτε σε προστατευόμενες από τη νομοθεσία θέσεις στην ιδιωτική εκπαίδευση. Ωστόσο, στο πλαίσιο των περικοπών και της οικονομικής κρίσης που μάστιζε την Ελλάδα, η απορρόφηση των αποφοίτων του Τμήματος ως εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δεν είναι ικανοποιητική, μιας και ο τελευταίος διορισμός δια μέσου ΑΣΕΠ πραγματοποιήθηκε το 2008. Η παρακολούθηση της περαιτέρω επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων επιτυγχάνεται, ως ένα βαθμό, και μέσω του σημαντικού αριθμού αποφοίτων του

Τμήματος, που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών του Τμήματος. Προς την κατεύθυνση αυτή σημαντικές πληροφορίες λαμβάνονται από την πύλη Alumni του Ε.Κ.Π.Α., ένα κοινωνικό δίκτυο αποφοίτων που δίνει τη δυνατότητα σύνδεσης και επικοινωνίας με παλιούς συμφοιτητές και ενημέρωση σχετικά με την επαγγελματική τους εξέλιξη.

- Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Τα μαθήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών του Π.Τ.Δ.Ε. διακρίνονται σε «υποχρεωτικά», σε «κυμαινόμενα» ή σε «κατ' επιλογήν υποχρεωτικά» (μαθήματα που επιλέγει μεν ο φοιτητής αλλά που καθίστανται υποχρεωτικά από τη στιγμή που τα επέλεξε) και σε «ελεύθερης επιλογής». Συνεπώς, η διάκριση των μαθημάτων σε «κορμού», «ειδίκευσης», «κατευθύνσεων», «υποβάθρου» δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση του προγράμματος σπουδών του Τμήματος. Όλα τα μαθήματα κατανέμονται στους Τομείς του Τμήματος.

Η κατανομή των μαθημάτων τα ακαδημαϊκά έτη 2013-2014 και 2014-2015 ήταν η εξής:

Α. Τομέας Επιστημών Αγωγής: 11 μαθήματα (7 υποχρεωτικά και 4 κυμαινόμενα)

Β. Τομέας Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας: 9 μαθήματα (5 υποχρεωτικά και 4 κυμαινόμενα)

Σημείωση: Από τα κυμαινόμενα μαθήματα των τομέων Α και Β οι φοιτητές επιλέγουν συνολικά 4 μαθήματα.

Γ. Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών: 10 μαθήματα (9 υποχρεωτικά και 1 κυμαινόμενο)

Δ. Τομέας Μαθηματικών και Πληροφορικής: 6 μαθήματα (5 υποχρεωτικά και 1 κυμαινόμενο).

Ε. Τομέας Φυσικών Επιστημών Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος: 5 μαθήματα (4 υποχρεωτικά και 1 κυμαινόμενο).

Τα 12 μαθήματα επιλογής είναι ανεξάρτητα από τους Τομείς.

Οι φοιτητές στο τέλος του Η' εξαμήνου υποχρεούνται να κάνουν διδασκαλίες για μία εβδομάδα σε σχολεία. Οι φοιτητές, για να πάρουν πτυχίο, πρέπει να έχουν συμπληρώσει 188 διδακτικές μονάδες (δ.μ.), οι οποίες προέρχονται από τους Τομείς ως εξής:

- Από τον Τομέα Επιστημών της Αγωγής: 28 δ.μ.
 - Από τον Τομέα Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας: 20 δ.μ.
 - Από τα κοινά κυμαινόμενα των δύο αυτών Τομέων: 16 δ.μ.
 - Από τον Τομέα Ανθρωπιστικών Σπουδών: 40 δ.μ. (36 από τα υποχρεωτικά και 4 από το κυμαινόμενο μάθημα).
 - Από τον Τομέα Μαθηματικών και Πληροφορικής: 24 δ.μ. (20 από τα υποχρεωτικά μαθήματα και 4 από το κυμαινόμενο μάθημα)
 - Από τον Τομέα Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος: 20 δ.μ. (16 από τα υποχρεωτικά και 4 από το κυμαινόμενο μάθημα).
 - Από την εβδομαδιαία διδασκαλία στα σχολεία οι φοιτητές παίρνουν 4 δ.μ.
 - Από τα 12 επιλεγόμενα μαθήματα 36 δ.μ. (καθένα από τα μαθήματα επιλογής παίρνει 3 δ.μ.)
-

Όσοι φοιτητές έχουν εξετασθεί επιτυχώς σε μαθήματα που διαφοροποιήθηκαν στον τίτλο τους ή και έχουν ενταχθεί σε άλλη κατηγορία (π.χ. από επιλογής σε κυμαινόμενα) κατοχυρώνουν το μάθημα στην κατηγορία που αυτό ανήκε και με τον τίτλο που αυτό είχε.

Οι φοιτητές πρέπει επιπλέον να επιλέξουν 12 μαθήματα (αντιστοιχούν σε 36 δ.μ.) από τον κατάλογο προσφερομένων μαθημάτων επιλογής.

Αντίστοιχα, η κατανομή των μαθημάτων το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 ήταν η ακόλουθη:

Το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διαρκεί 8 εξάμηνα που αντιστοιχούν σε 240 ECTS.

Το πρόγραμμα αποτελείται από 49 μαθήματα εκ των οποίων τα 30 είναι Υποχρεωτικά, τα 7 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (κυμαινόμενα) και τα 12 ελεύθερης επιλογής. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (κυμαινόμενα) είναι κατανομημένα σε χειμερινό και εαρινό εξάμηνο και προσφέρονται συνολικά 24. Τα ελεύθερης επιλογής είναι στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντα αν θα προσφερθούν και σε ποιο εξάμηνο και προσφέρονται συνολικά 60. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται 3 ώρες την εβδομάδα. Τα υποχρεωτικά αντιστοιχούν σε 5 ECTS το κάθε ένα και τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (κυμαινόμενα) καθώς και τα ελεύθερης επιλογής σε 4 ECTS το κάθε ένα. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα (κυμαινόμενα) κατανέμονται ως εξής:

1. Τομέας Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας δύο (2)
 2. Τομέας Επιστημών Αγωγής δύο (2)
 3. Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών ένα (1)
 4. Τομέας Μαθηματικών και Πληροφορικής ένα (1)
 5. Τομέας Φυσικών Επιστημών Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος ένα (1).
- Η Πρακτική Άσκηση αντιστοιχεί σε 14 ECTS.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις αναθεώρησης, όπως καταγράφηκαν σε προηγούμενη έκθεση αξιολόγησης, πραγματοποιήθηκαν ορισμένες τροποποιήσεις. Για παράδειγμα, οι επιτροπές που μελέτησαν τη διάρθρωση και το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών έκριναν ότι ο αριθμός των προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής είναι μεγάλος με αποτέλεσμα ορισμένα από αυτά να έχουν ευάριθμα ακροατήρια λόγω και του συστήματος προαιρετικής φοίτησης. Έτσι, τα ελεύθερης επιλογής τέθηκαν στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντα αν θα προσφέρονται και σε ποιο εξάμηνο. Επιπλέον, διαπιστώθηκε η ανάγκη ενίσχυσης των σεμιναριακού και «φροντιστηριακού» χαρακτήρα των μαθημάτων και ο περιορισμός των πολυπληθών φοιτητικών ακροατηρίων στα υποχρεωτικά μαθήματα, η επιτυχής λειτουργία των εργαστηρίων του Τμήματος και η συνεισφορά της Πρακτικής Άσκησης. Τα παραπάνω λήφθηκαν σταδιακά υπόψη στη διαμόρφωση του περιεχομένου του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην Πρακτική Άσκηση του Τμήματος με τα μαθήματα γενικής διδακτικής μεθοδολογίας να θεωρούνται προαπαιτούμενα για τη δήλωση και παρακολούθηση των μαθημάτων ειδικής διδακτικής, τα οποία εν συνόλω αποτελούν

προαπαιτούμενα για την πραγματοποίηση της Εβδομαδιαίας Πρακτικής άσκησης των τεταρτοετών φοιτητών.

Σε ό,τι αφορά την ύλη των μαθημάτων, την έκταση, τα κενά και την επικάλυψη φαίνεται ότι κάθε μάθημα έχει τους δικούς του στόχους και δεν προκύπτει σημαντική επικάλυψη ύλης μεταξύ μαθημάτων. Ακόμη και αν σε κάποια μαθήματα του ίδιου επιστημονικού πεδίου εμφανίζονται μερικώς επικαλύψεις ύλης, αυτές αφορούν κάποιο μικρό τμήμα ή υποκεφάλαιο, το οποίο υπακούοντας στις επιταγές της διεπιστημονικής προσέγγισης μελετάται σφαιρικά υπό διαφορετικό επιστημονικό πρίσμα. Εν γένει, τα γνωστικά πεδία καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό από τα υφιστάμενα μαθήματα. Τέλος, η αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές αλλά και οι άτυπες αξιολογήσεις των διδασκόντων, έδειξαν ότι η ύλη των μαθημάτων, σε ό,τι αφορά την έκταση και το περιεχόμενο της, επανεκτιμάται, αναπροσαρμόζεται και επικαιροποιείται στις περισσότερες περιπτώσεις ανά έτος ή ανά διετία.

Στο Π.Τ.Δ.Ε. δεν προσφέρονται μαθήματα από άλλα Τμήματα. Εντούτοις, το Τμήμα προσφέρει μαθήματα που ανήκουν στην κατηγορία της ελεύθερης επιλογής σε άλλα Τμήματα, όπως ενδεικτικά για παράδειγμα τα μαθήματα «Το παιδικό σχέδιο και η παιδαγωγική του αξιοποίηση», «Το παραμύθι και ο μύθος στην εκπαίδευση» και «Διοίκηση Κινδύνου στην Εκπαίδευση II» προσφέρονται στο Τμήμα Ψυχολογίας και τα μαθήματα «Ανάπτυξη και Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού της Εκπαίδευσης» και «Διοίκηση Κινδύνου στην Εκπαίδευση II» στο ΤΕΑΠΗ.

Τέλος, στο Τμήμα δεν διδάσκονται ξένες γλώσσες. Οι ξένες γλώσσες διδάσκονται στο Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών του Ε.Κ.Π.Α.

- **Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;**

Οι εξετάσεις στο Τμήμα βασίζονται σε τέσσερις διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών:

- γραπτές εξετάσεις
- προφορικές εξετάσεις
- εκπόνηση γραπτής εργασίας (υποχρεωτικής ή προαιρετικής, θεωρητικής ή ερευνητικής), ή
- συνδυασμός των ανωτέρω

Πέρα από τις γραπτές εξετάσεις που αποτελεί και τη μέθοδο αξιολόγησης που χρησιμοποιείται στην πλειονότητα των μαθημάτων, σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει ένας συνδυασμός γραπτών εξετάσεων και προαιρετικής (πριμοδοτικής) εργασίας ή ακολουθούνται άλλοι τρόποι αξιολόγησης (όπως π.χ. κατάθεση και σχολιασμός ομαδικών εργασιών, εργαστηριακές εκθέσεις, παράδοση τελικού project, εργασία με προφορική παρουσίαση, συμμετοχή σε έρευνα, εβδομαδιαίες εργασίες, φάκελος αξιολόγησης, σύντομες ασκήσεις ανάλυσης δραματικών κειμένων, συγγραφή συνθετικής-δημιουργικής εργασίας, κ.ά.). Η επιλογή του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών γίνεται από τον διδάσκοντα σε σχέση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε μαθήματος. Η ποικιλία στους τρόπους αξιολόγησης και η χρήση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης είναι θεμιτή

στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών ενός Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης που προετοιμάζει μελλοντικούς δασκάλους να αξιολογήσουν τους μαθητές τους ως προς την κατάρκτηση της γνώσης.

Τα αποτελέσματα δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου (<https://my-studies.uoa.gr/secr3w/connect.aspx>, δικτυακός τόπος, όπου οι φοιτητές μπορούν να δουν το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματός τους, να κάνουν δήλωση μαθημάτων, να δουν τη βαθμολογία τους και να κάνουν αίτηση για την έκδοση πιστοποιητικών), όπου η είσοδος γίνεται με όνομα χρήστη και Κωδικό. Επίσης, μπορεί να αναρτηθούν στους Πίνακες Ανακοινώσεων της Γραμματείας ή του κάθε Καθηγητή, κατά προτίμηση με τον αριθμό μητρώου των φοιτητών. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να δουν το γραπτό τους, ύστερα από την υποβολή σχετικού αιτήματος στον διδάσκοντα, και να συζητήσουν μαζί του σχετικά με τη βαθμολόγησή τους.

Οι εξετάσεις γίνονται από τον διδάσκοντα (ή τους διδάσκοντες) στο τέλος του εξαμήνου σε καθορισμένη ύλη. Οι εξετάσεις μπορεί να είναι γραπτές ή προφορικές. Η βαθμολογία των μαθημάτων εκφράζεται με την κλίμακα μηδέν-δέκα (0-10), με βάση επιτυχίας το πέντε (5) και χωρίς τη χρήση κλασματικού μέρους. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα μιας συμπληρωματικής εξέτασης. Εάν ο φοιτητής αποτύχει και στη συμπληρωματική εξέταση, τότε θα πρέπει να επανεγγραφεί στο μάθημα και να το παρακολουθήσει σε επόμενο εξάμηνο. Οι τελικές εξετάσεις κάθε μαθήματος πραγματοποιούνται αμέσως μετά τη λήξη της διδασκαλίας μαθημάτων του αντίστοιχου εξαμήνου και διαρκούν 2-4 εβδομάδες. Εάν η τελική βαθμολογία του φοιτητή είναι μικρότερη του 5, τότε παρέχεται στο φοιτητή η δυνατότητα συμπληρωματικής εξέτασης μετά την ολοκλήρωση της οποίας και μόνο οριστικοποιείται η τελική βαθμολογία του και καταχωρείται στους καταλόγους της Γραμματείας. Συμπληρωματική εξέταση μπορεί να γίνεται τον Σεπτέμβριο για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων (χειμερινό-εαρινό) και να είναι διάρκειας 4 εβδομάδων. Η βαθμολογία σε κάθε μάθημα καθορίζεται από τον διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή και προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε θέματα ή εργαστηριακές ασκήσεις. Αν φοιτητής αποτύχει τουλάχιστον τέσσερις (4) φορές σε εξετάσεις οποιουδήποτε μαθήματος, το Δ.Σ. Τμήματος μπορεί, ύστερα από αίτησή του και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν πρόσθετες προϋποθέσεις, που προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του Τμήματος, να ορίζει τριμελή επιτροπή επανεξέτασης, στην οποία συμμετέχει υποχρεωτικά και ο εξεταστής. Στο Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α. δεν εκπονείται πτυχιακή εργασία αλλά πραγματοποιείται εβδομαδιαία πρακτική άσκηση. Το εξεταστικό σύστημα κρίνεται γενικά ικανοποιητικό, αν και διαπιστώνεται ακόμη ότι μεταξύ των επιμέρους μαθημάτων υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε ό,τι αφορά την κατανομή της βαθμολογίας (σε ορισμένα μαθήματα η πλειονότητα των φοιτητών βαθμολογείται με άριστα).

- Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Στη διδασκαλία μαθημάτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών δεν συμμετέχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό εξαιτίας του σημαντικού κόστους που συνεπάγεται η μετακίνηση και η διαμονή τους αλλά και του προβλήματος της γλώσσας. Ευκαιριακά και μόνο πραγματοποιούνται (δι)ημερίδες και σεμινάρια από

επιστήμονες του εξωτερικού, στο πλαίσιο διαλέξεων και συμμετοχής τους σε συνέδρια, ερευνητικά προγράμματα κλπ.

Στο επίπεδο Προπτυχιακών Σπουδών λειτουργεί το πρόγραμμα ERASMUS+, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους προπτυχιακούς φοιτητές να έρθουν σε επαφή με ξένα πανεπιστήμια, με τα προγράμματα σπουδών τους και γενικότερα με τις εξελίξεις (επιστημονικές, μεθοδολογικές κ.λπ) των γνωστικών αντικειμένων που τους αφορούν. Το Π.Τ.Δ.Ε συνεργάζεται με πανεπιστήμια διάφορων χωρών (π.χ. Κύπρος, Ισπανία, Βέλγιο, Τσεχία, Πορτογαλία).

Ενδεικτική της σημασίας που αποδίδεται στη διεθνή διάσταση της Εκπαίδευσης είναι η παρουσία στο Πρόγραμμα Σπουδών αυτοτελών μαθημάτων, όπως *Συγκριτική Παιδαγωγική, Εκπαιδευτικά Προβλήματα και Εκπαιδευτική πολιτική, Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση, Πολιτική Ιστορία της Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης, Η ελληνική ως δεύτερη- ξένη γλώσσα*.

Στο Τμήμα στα ακαδημαϊκά έτη στα οποία αναφέρεται η παρούσα έκθεση εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων ECTS. Οι φοιτητές ενημερώνονται μέσω των Οδηγών Σπουδών του Τμήματος, αλλά και κατά την εκδήλωση υποδοχής των πρωτοετών φοιτητών.

Τέλος, η συμμετοχή των αλλοδαπών φοιτητών είναι περιορισμένη (6 το ακαδ. έτος 2013-2014, 11 το ακαδ. έτος 2014-2015 και 15 το ακαδ. έτος 2015-2016), κάτι το οποίο ισχύει ευρύτερα στα ελληνικά Πανεπιστήμια. Άλλωστε στο Π.Τ.Δ.Ε. δεν προσφέρονται, προς το παρόν, μαθήματα σε ξένη γλώσσα - είναι όμως σημαντική η συμμετοχή φοιτητών από την Κύπρο καθώς και από άλλες περιοχές της ομογένειας.

- **Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;**

Στο Τμήμα λειτουργεί από της ιδρύσεώς του ο θεσμός της πρακτικής άσκησης φοιτητών ως αναπόσπαστο τμήμα του Προγράμματος Σπουδών του. Βασικός σκοπός της είναι να φέρει σε άμεση επαφή τους φοιτητές με τη διδακτική πράξη, όχι μόνο σε επίπεδο ανάλυσης διδακτικών σχημάτων και προσεγγίσεων αλλά και σε επίπεδο εφαρμογής τους. Η εξοικείωση των φοιτητών με τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν στο χώρο του Δημοτικού Σχολείου, η ενεργός συμμετοχή τους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων, καθώς και η ευαισθητοποίησή τους απέναντι στο πολυπαραγοντικό φαινόμενο της διδασκαλίας είναι καθοριστικής σημασίας για την εκπαίδευση και την κατάρτισή τους, καθώς και για τη διαμόρφωση της επαγγελματικής τους ταυτότητας. Ειδικότερα, μετά τις κατευθύνσεις που δόθηκαν από την έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης (Δεκέμβριος 2013), έγινε σταδιακά διαμόρφωση της δομής και του περιεχομένου του πλαισίου της Πρακτικής Άσκησης στη διάρκεια των τριών (3) ετών που παρουσιάζει η παρούσα έκθεση. Η τελική δομή της Πρακτικής Άσκησης εγκρίθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 και υλοποιήθηκε από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος (2016-2017), όπως φαίνεται παρακάτω.

Η Πρακτική Άσκηση του Π.Τ.Δ.Ε. είναι υποχρεωτική, λαμβάνει 14 ECTS και από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 οργανώθηκε συστηματικά εκτεινόμενη από το 2^ο έτος σπουδών (νωρίτερα ξεκινούσε από το 3^ο έτος σπουδών) και ολοκληρώνεται στο 4^ο έτος σπουδών. Επομένως, αναπτύσσεται σε πέντε διαδοχικά εξάμηνα (ένα εξάμηνο στο 2^ο έτος σπουδών, στα δύο εξάμηνα του 3^{ου} έτους σπουδών και στα δύο εξάμηνα του 4^{ου} έτους σπουδών). Επιπλέον, ιδρύθηκε το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, το οποίο σχεδιάζει, οργανώνει, συντονίζει και έχει τη γενικότερη εποπτεία της Πρακτικής Άσκησης όλων των γνωστικών αντικειμένων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος.

Η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών χωρίζεται σε τρεις φάσεις (βλ. Πίνακα 1). Η πρώτη φάση πραγματοποιείται στο πλαίσιο του μαθήματος «Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση» στο 2^ο έτος, στη συνέχεια στο πλαίσιο του μαθήματος «Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι» στο Ε' Εξάμηνο φοίτησης, και ολοκληρώνεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Διαχείριση της Σχολικής τάξης & Πρακτική Άσκηση ΙΙ» στο Στ' Εξάμηνο φοίτησης. Η δεύτερη φάση πραγματοποιείται στο πλαίσιο των μαθημάτων των ειδικών γνωστικών αντικειμένων («Διδακτική Γλώσσας. Διδασκαλία πρώτης ανάγνωσης και γραφής, «Διδακτική Μαθηματικών Ι & ΙΙ» και «Διδακτική Φυσικών Επιστημών») στα Ζ' και Η' εξάμηνα φοίτησης και η τρίτη και τελευταία φάση συνίσταται στην Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση των φοιτητών.

Πίνακας 1: Οι τρεις φάσεις της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών του Π.Τ.Δ.Ε.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΤΔΕ			
Α΄ ΦΑΣΗ Πρακτικές Ασκήσεις Γενικής Διδακτικής Μεθοδολογίας	2 ^ο Έτος		
	«Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση»		
			
	3 ^ο Έτος		
	<u>Ε΄ Εξάμηνο (Χειμερινό)</u> «Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι»	<u>Στ΄ Εξάμηνο (Εαρινό)</u> «Διαχείριση της Σχολικής Τάξης & Πρακτική Άσκηση ΙΙ»	
Β΄ ΦΑΣΗ Πρακτικές Ασκήσεις Ειδικής Διδακτικής			
	4 ^ο Έτος		
	«Διδακτική Γλώσσας»	«Διδακτική Μαθηματικών»	«Διδακτική Φυσικών Επιστημών»
			
	4 ^ο Έτος		
Γ΄ ΦΑΣΗ Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση	Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση		
			
	Πτυχίο		

Προαπαιτούμενα: Τα μαθήματα «Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση», «Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι» και «Διαχείριση της Σχολικής τάξης & Πρακτική Άσκηση ΙΙ» (μαθήματα γενικής διδακτικής μεθοδολογίας) προηγούνται και θεωρούνται προαπαιτούμενα για τη δήλωση της Διδακτικής των επιμέρους μαθημάτων «Διδακτική Γλώσσας. Διδασκαλία πρώτης ανάγνωσης και γραφής», «Διδακτική Μαθηματικών Ι & ΙΙ» και «Διδακτική Φυσικών Επιστημών» (μαθήματα ειδικής διδακτικής). Επίσης, όλα τα παραπάνω μαθήματα τόσο της γενικής διδακτικής όσο και της ειδικής διδακτικής θεωρούνται προαπαιτούμενα για την πραγματοποίηση της Εβδομαδιαίας Πρακτικής άσκησης των τεταρτοετών φοιτητών.

Μαθησιακοί στόχοι: Οι φοιτητές/τριες μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- αξιοποιούν τις γνώσεις που απέκτησαν στο θεωρητικό μέρος των αντίστοιχων μαθημάτων, ώστε τόσο να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της διδασκαλίας του μαθήματος όσο και να χειρίζονται προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών,
- αντιμετωπίζουν με αναστοχαστική πρόθεση τα δεδομένα της καθημερινής διδακτικής πράξης,
- εισηγούνται καινοτομίες και εφαρμόζουν διδακτικά μοντέλα στην πράξη με δημιουργικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Φόρτος εργασίας: Το σύνολο των ωρών που προβλέπονται για την Πρακτική Άσκηση των φοιτητών (παρακολούθηση και διδασκαλίες σε εργαστήριο και σχολική τάξη) ανά γνωστικό αντικείμενο φαίνεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Συγκεντρωτικός Πίνακας Πρακτικών Ασκήσεων

Φάσεις Πρακτικής Άσκησης	Γνωστικά αντικείμενα πρακτικής άσκησης	Υποχρεωτική παρακολούθηση σε εργαστήριο ή/και στο σχολείο/ Μικροδιδασκαλίες για κάθε φοιτητή/τρια (σύνολο ωρών)	Υποχρεωτικές διδασκαλίες στα σχολεία για κάθε φοιτητή/τρια (σύνολο ωρών)
Α' ΦΑΣΗ Πρακτικές Ασκήσεις Γενικής Διδακτικής Μεθοδολογίας	1. <u>2ο Έτος</u> « Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση »	9 ώρες	9 ώρες
	2. <u>3ο Έτος-Ε' Εξάμηνο</u> «Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι»	78 ώρες	-
	3. <u>3ο Έτος-Στ' Εξάμηνο</u> «Διαχείριση της Σχολικής τάξης & Πρακτική Άσκηση ΙΙ»	-	78 ώρες
Β' ΦΑΣΗ Πρακτικές Ασκήσεις Ειδικής Διδακτικής	1. <u>4ο Έτος</u> «Διδακτική Γλώσσας»	3 ώρες	3 ώρες
	2. <u>4ο Έτος</u> «Διδακτική Μαθηματικών Ι & ΙΙ»	5 ώρες	2 ώρες
	3. <u>4ο Έτος</u> «Διδακτική Φυσικών Επιστημών»	20 ώρες	20 ώρες
Γ' ΦΑΣΗ Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση	1. <u>4ο Έτος</u> «Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση»	-	Α. Διδασκαλία: 30 ώρες Β. Προετοιμασία: 30 ώρες X 3= 90 ώρες
	Σύνολο 347 ώρες / περίπου 14 εβδομάδες ανά φοιτητή/τρια	115 ώρες / περίπου 5 βδομάδες ανά φοιτητή/τρια	232 ώρες / περίπου 9 βδομάδες ανά φοιτητή/τρια

Περιεχόμενο της Πρακτικής Άσκησης: Κατά την πρώτη φάση, οι φοιτητές του 2^{ου} έτους στο πλαίσιο του μαθήματος «Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση» έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά με θέματα διδακτικής πράξης. Σκοπός του μαθήματος είναι η ενημέρωση των υποψήφιων εκπαιδευτικών σχετικά με συγκεκριμένες μορφές συμπεριφοράς κατά τη διδασκαλία και η άσκηση διδακτικών δεξιοτήτων σε εργαστηριακή μορφή, οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας (η σχετική άσκηση στηρίζεται στη βιντεολήψη - βιντεοσκόπηση της διδασκαλίας).

Στη συνέχεια, οι φοιτητές παρακολουθούν το μάθημα «Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι» στο Ε' Εξάμηνο και επισκέπτονται Δημοτικά Σχολεία. Ειδικότερα, οι φοιτητές επισκέπτονται υποχρεωτικά κάθε Πέμπτη (13 εβδομάδες) από τις **8.00** π.μ. έως τις **13.15** μ.μ υπό την επίβλεψη του υπεύθυνου-συντονιστή καθορισμένα Δημοτικά Σχολεία. Κάθε ομάδα σε κάθε σχολείο χωρίζεται σε υπο-ομάδες 2 έως 3 ατόμων, οι οποίες **παρακολουθούν** κυκλικά το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου. Ως παρατηρητές μέσα στη σχολική τάξη παρακολουθούν συγκεκριμένες **θεματικές** που αποτελούν προέκταση του θεωρητικού πλαισίου του μαθήματος. Στη συνέχεια την 5η και 6η ώρα πραγματοποιείται:

- α) **συζήτηση** στους άξονες της παρατήρησης και
- β) εφαρμογή με **ασκήσεις εμπέδωσης**.

Για κάθε φοιτητή διαμορφώνεται ατομικός φάκελος αξιολόγησης (portfolio assessment), ο οποίος περιλαμβάνει:

1. Εργασίες-Ασκήσεις εμπέδωσης και
2. Υποχρεωτική βιβλιογραφική εργασία.

Τέλος, οι φοιτητές παρακολουθούν το μάθημα «Διαχείριση της Σχολικής τάξης & Πρακτική Άσκηση ΙΙ» στο Στ' Εξάμηνο και επισκέπτονται Δημοτικά Σχολεία. Ειδικότερα, οι φοιτητές επισκέπτονται υποχρεωτικά κάθε Πέμπτη (13 εβδομάδες) από τις **8.00** π.μ. έως τις **13.15** μ.μ καθορισμένα Δημοτικά Σχολεία και υποχρεωτικά **πραγματοποιούν διδασκαλίες** στα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος υπό την επίβλεψη των εκπαιδευτικού της τάξης και του υπεύθυνου-συντονιστή. Σε συνεργασία με τον υπεύθυνο συντονιστή εκπονούν **σχέδια διδασκαλίας** για κάθε μάθημα που αναλαμβάνουν να διδάξουν. Το σχέδιο περιλαμβάνει ενδεικτικά: διδακτικούς στόχους, διδακτικές τεχνικές, εποπτικά μέσα διδασκαλίας, καθοδηγούμενη ή/και ανεξάρτητη εξάσκηση, αξιολόγηση της διδασκαλίας. Στο τέλος του σχολικού ωραρίου πραγματοποιείται:

- α) **συζήτηση** σχετική με τις διδασκαλίες (προβληματισμοί, θετικά και αρνητικά στοιχεία) και
- β) εφαρμογή με **ασκήσεις εμπέδωσης**.

Για κάθε φοιτητή διαμορφώνεται ατομικός φάκελος αξιολόγησης (portfolio assessment), ο οποίος περιλαμβάνει:

1. Σχέδια διδασκαλίας
 2. Εργασίες-Ασκήσεις εμπέδωσης και
 3. Υποχρεωτική ερευνητική εργασία.
-

Η δεύτερη φάση της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών πραγματοποιείται κατά το Ζ' και Η' εξάμηνο με ευθύνη των καθηγητών των ειδικών γνωστικών αντικειμένων. Η πρακτική άσκηση υποστηρίζεται καθοριστικά από τα υποχρεωτικά εργαστήρια μικροδιδασκαλιών που πραγματοποιούνται σε σχολεία ή σε ελεγχόμενο περιβάλλον.

Ειδικότερα, όσον αφορά το μάθημα «Διδακτική Γλώσσας. Διδασκαλία πρώτης ανάγνωσης και γραφής» προβλέπεται μία παρακολούθηση και μία διδασκαλία σε μαθητές της Α' τάξης Δημοτικού. Αντίστοιχα, στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα. Το Λεξιλόγιο» προβλέπεται, επίσης, μία παρακολούθηση και μία διδασκαλία σε μαθητές από Β' έως ΣΤ' τάξη Δημοτικού. Τέλος, στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα. Γραμματική και Σύνταξη» προβλέπεται μία παρακολούθηση και μία διδασκαλία σε μαθητές από Δ' έως ΣΤ' τάξη Δημοτικού. Οι φοιτητές συνοδεύονται στα σχολεία από μεταπτυχιακούς φοιτητές της κατεύθυνσης «Διδακτική Γλώσσας» ή από αποσπασμένους εκπαιδευτικούς.

Όσον αφορά το μάθημα «Διδακτική Μαθηματικών Ι», οι φοιτητές μία φορά την εβδομάδα πηγαίνουν στα σχολεία σε ομάδες μέχρι πέντε ατόμων και σε συνεννόηση με τους δασκάλους συλλέγουν διάφορα στοιχεία από τις τάξεις που επισκέπτονται (ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις). Οδηγίες για τη συλλογή των στοιχείων παραλαμβάνουν μέσα από μία ειδικά σχεδιασμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα wikispaces. Οι παρατηρήσεις των φοιτητών γίνονται αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο του μαθήματος, αλλά και μεταξύ τους ζωντανά ή μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Αντίστοιχα, για το μάθημα «Διδακτική Μαθηματικών ΙΙ» προβλέπονται τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση της πρακτικής άσκησης: (1) οι φοιτητές εξοικειώνονται με το περιβάλλον της τάξης στην οποία πρόκειται να διδάξουν και (2) κατανοούν τις άτυπες γνώσεις των μαθητών σχετικά με την ενότητα που τους ενδιαφέρει να διδάξουν. Στη βάση αυτών, σχεδιάζουν τη διδασκαλία τους. Στη δεύτερη φάση, οι φοιτητές διδάσκουν το μάθημα που έχουν προετοιμάσει και επισημαίνουν σημεία στα οποία θα μπορούσαν να παρέμβουν με επόμενη διδασκαλία. Στην τρίτη φάση, σχεδιάζουν και πραγματοποιούν ένα δεύτερο μάθημα ως συνέχεια του προηγούμενου. Η πρακτική άσκηση λειτουργεί ως πηγή προβληματισμού των φοιτητών για τη βελτίωση της μάθησης και διδασκαλίας των μαθηματικών παρά σαν ευκαιρία για την εφαρμογή γενικών θεωρητικών αρχών στη διδακτική πράξη.

Όσον αφορά το μάθημα «Διδακτική Φυσικών Επιστημών», οι φοιτητές επισκέπτονται σχολεία, όπου παρακολουθούν το μάθημα και συμπληρώνουν την «ταυτότητα διδασκαλίας» του μαθήματος. Μετά το μάθημα συζητούν με τον/την επιβλέποντα/ουσα επί του μαθήματος και αποφασίζουν ποιοι/ες φοιτητές/τριες θα πραγματοποιήσουν διδασκαλίες. Η «ταυτότητα διδασκαλίας» περιλαμβάνει:

- Έννοιες που διδάχθηκαν
 - Ιδέες που αναδείχθηκαν από τους/τις μαθητές/τριες
 - Διαχείριση των ιδεών από τους/τις εκπαιδευτικούς
 - Εννοιολογικές δυσκολίες των μαθητών/τριών
 - Διαχείριση των εννοιολογικών δυσκολιών από τους/τις εκπαιδευτικούς
-

- Προτάσεις διαφορετικής αντιμετώπισης των ιδεών και των εννοιολογικών δυσκολιών των μαθητών/τριών

Μετά την επίσκεψη στα σχολεία, οι φοιτητές παραδίδουν την ταυτότητα διδασκαλίας του μαθήματος και προετοιμάζουν τη διδασκαλία του μαθήματος με τον/την επιβλέποντα/ουσα της ομάδας.

Τέλος, η τρίτη φάση της Πρακτικής Άσκησης, η οποία συνίσταται σε αυτοδύναμη εβδομαδιαία διδασκαλία των φοιτητών στα Δημοτικά Σχολεία, διεξάγεται στο τέλος του Η' εξαμήνου. Σκοπός της εβδομαδιαίας Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών είναι η εξοικείωσή τους με τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν στον χώρο του σχολείου και η διαμόρφωση της επαγγελματικής τους ταυτότητας. Κάθε φοιτητής αναλαμβάνει μία τάξη για μία εβδομάδα (2^η ή 3^η του Μαΐου) από τις **8.00** π.μ. έως τις **13.15** μ.μ., με σκοπό τη **διδασκαλία** όλων των μαθημάτων του ωρολογίου προγράμματος.

Η Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση χωρίζεται σε τρεις φάσεις:

Α' Φάση: Προετοιμασία. Οι φοιτητές μέσω ηλεκτρονικής δήλωσης επιλέγουν το σχολείο στο οποίο θα πραγματοποιήσουν την εβδομαδιαία διδασκαλία. Αμέσως έρχονται σε επαφή με τον/την διευθυντή/τρια και γίνεται η κατανομή των τάξεων, η γνωριμία με τους εκπαιδευτικούς και η κοινοποίηση της ύλης. Οι φοιτητές προετοιμάζονται καθημερινά για τις διδασκαλίες που θα πραγματοποιήσουν σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Ενδεικτικά, η διδασκαλία που αντιστοιχεί σε μία διδακτική ώρα κάθε μαθήματος απαιτεί προετοιμασία σχεδόν τριών ωρών από κάθε φοιτητή. Στην προετοιμασία αυτή περιλαμβάνεται και η καταγραφή σχεδίων διδασκαλίας για κάθε μάθημα, στο οποίο περιγράφονται όλες οι ενέργειες που θα λάβουν χώρα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη διδασκαλία.

Β' Φάση: Εφαρμογή. Οι φοιτητές πραγματοποιούν καθημερινά στο σχολείο που έχουν επιλέξει τη διδασκαλία όλων των γνωστικών αντικειμένων, σύμφωνα με την προετοιμασία που έχουν διεξάγει στην προηγούμενη φάση. Η διδασκαλία ακολουθεί το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου και συνεπώς ξεκινά στις 8.10 και ολοκληρώνεται στις 13.15 (Σύνολο: 6 διδακτικές ώρες).

Γ' Φάση: Αξιολόγηση. Οι φοιτητές αξιολογούν τόσο τις διδασκαλίες που έχουν πραγματοποιήσει όλη την εβδομάδα στο σχολείο όσο και την Πρακτική Άσκηση εν γένει. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αυτής καλούνται να συμπληρώσουν τα παρακάτω έντυπα:

- α. Ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης
- β. Φύλλα Παρατήρησης
- γ. Ερωτηματολόγιο αποτίμησης της πρακτικής άσκησης.

Τα έντυπα αυτά, καθώς και τα σχέδια εργασίας που έχουν συνταχθεί κατά τις προηγούμενες φάσεις της πρακτικής άσκησης, κατατίθενται στον αρμόδιο διδάσκοντα.

Το Τμήμα, ωστόσο, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες σε ό,τι αφορά την οργάνωση της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών, όπως οι ακόλουθες:

- έλλειψη προσωπικού για την άμεση παρακολούθηση, συντονισμό και συμβουλευτική υποστήριξη των φοιτητών υπό τη μορφή του mentoring,
- μεγάλος αριθμός φοιτητών και αναλογία διδάσκοντα/φοιτητή (περίπου 1:70),

- δυσκολία σε κάποιες περιπτώσεις συνεργασίας με δημοτικά σχολεία για την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών¹

- **Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών**

Σύντομο Ιστορικό

Το Π.Τ.Δ.Ε. οργανώνει και λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών από το ακαδημαϊκό έτος 1994-1995. Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση (Υ. Α.) με αριθμό Β7/178/2-8-1994 (ΦΕΚ 628, τ. Β΄/22-8-1994) ο τίτλος του είναι «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών».

Εκτός από το προαναφερθέν Πρόγραμμα λειτουργεί επίσης, από το ακαδ. έτος 2006-2007, ένα δι-ιδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ανάπτυξη Ανθρωπίνων Πόρων» σε σύμπραξη με το Μαθηματικό Τμήμα του ΤΕΙ Πειραιά. Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα ακολουθεί τα προβλεπόμενα για το «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών» σε ό,τι αφορά τη λειτουργία, το εξεταστικό σύστημα και τη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών.

Τόσο το Π.Μ.Σ. του Π.Τ.Δ.Ε. όσο και το διδρυματικό Π.Μ.Σ. αναμόρφωσαν το πρόγραμμά τους το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 με την Πρυτανική Πράξη 39/19-3-2015/ΦΕΚ 761/29-4-2015 και την Πρυτανική Πράξη 43/19-03-2015/ΦΕΚ 796/06-05-2015 αντίστοιχα. Τέλος, στο Τμήμα λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 και το Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ρητορική: θεωρία και πράξη» με το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (ΦΕΚ 796/06-05-2015).

- **Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.2**

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, λειτουργεί στο Τμήμα ένα διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών, σε συνεργασία με το Μαθηματικό Τμήμα Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με τίτλο «Εκπαιδευτική τεχνολογία και ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων». Επίσης, ένα Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και τίτλο: «Ρητορική: θεωρία και πράξη». Τέλος, στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 και άλλα δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών: α) το κοινό Διακρατικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση» ("School Counseling and Guidance") σε συνεργασία με το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΦΕΚ 2619/4-12-2015 και τροποποιημένο ΦΕΚ 2400/14-07-2017) και β) το Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών

¹ Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για καθένα από τα ΠΜΣ.

² Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) σε συνεργασία με το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Πατρών και τίτλο: «Διεπιστημονική Προσέγγιση της Επιστήμης, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών-STEM στην Εκπαίδευση» (ΦΕΚ 753/21-03-2016).

1. Π.Μ.Σ. Π.Τ.Δ.Ε.-Ε.Κ.Π.Α.

- **Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;**

Το Π.Τ.Δ.Ε. υπήρξε μεταξύ των πρώτων τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών που προχώρησε στην καθιέρωση οργανωμένων προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών. Σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι η κατάρτιση πτυχιούχων των παιδαγωγικών τμημάτων αλλά και άλλων τμημάτων των Α.Ε.Ι. της χώρας ή της αλλοδαπής, σχετικών με τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος, σε εξειδικευμένα γνωστικά πεδία και στην έρευνα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται τόσο η ειδίκευση όσο και η συμβολή τους στην καλλιέργεια και ανάπτυξη της πρωτογενούς επιστημονικής έρευνας αλλά και στη διαμόρφωση και προαγωγή της επιστημονικής σκέψης.

Με γνώμονα πάντοτε την προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών στο σύνολο της ελληνικής κοινωνίας και εκπαίδευσης το Π.Μ.Σ. του Τμήματος είναι ανοιχτό όχι μόνο στους πτυχιούχους των Παιδαγωγικών Τμημάτων της χώρας αλλά και στους πτυχιούχους όλων των τμημάτων και σχολών των ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων. Αυτό υπαγορεύουν άλλωστε και οι σύγχρονες αντιλήψεις περί μεταπτυχιακών σπουδών, που θέλουν τους πτυχιούχους να μετακινούνται οριζόντια από τη μια γνωστική περιοχή στην άλλη ανάλογα με τις ανάγκες της κοινωνίας και ανάλογα με την από μέρους τους διαμόρφωση νέων επαγγελματικών και προσωπικών ενδιαφερόντων.

Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Τ.Δ.Ε. έρχεται να καλύψει τις ανάγκες των υπηρετούντων εκπαιδευτικών σε παιδαγωγική κατάρτιση αλλά και πτυχιούχων άλλων Τμημάτων, τόσο των επονομαζόμενων καθηγητικών όσο και άλλων σχολών, οι οποίοι κατοχυρώνουν με το μεταπτυχιακό τίτλο του Τμήματος δικαίωμα διορισμού στην εκπαίδευση και όχι μόνο. Υπό αυτή την έννοια, το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος επιτελεί ένα εκπαιδευτικό όσο και κοινωνικό έργο, αφού αφενός συμβάλλει στην παιδαγωγική συγκρότηση δυνάμει ή ενίσχυση ήδη υπηρετούντων εκπαιδευτικών, και αφετέρου παρέχει δυνατότητες απασχόλησης σε τομείς της αγοράς εργασίας, όπως η δημόσια εκπαίδευση.

Η διάρθρωση του Π.Μ.Σ. του Π.Τ.Δ.Ε. ανταποκρίνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο σύνολο των προαναφερόμενων στόχων, όπως αυτοί προσδιορίζονται και οριοθετούνται από τις δεκαοκτώ (18) κατευθύνσεις του ΠΜΣ, τις οποίες υπαγόρευαν κατά καιρούς οι ανάγκες της αγοράς εργασίας σε νέους τομείς, όπως η εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες, η λογοθεραπεία, η διεθνής εκπαιδευτική συνεργασία στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης, η εκπαίδευση ενηλίκων, οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας, κ.λπ. Παρόλο που πραγματοποιήθηκε αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, ο αριθμός των κατευθύνσεων θεωρείται και κρίνεται σχετικά μεγάλος και το Τμήμα προσανατολίζεται προς εξορθολογισμό τους χωρίς βέβαια να αλλοιώνεται η ποιότητα του περιεχομένου τους.

Η δημοσιοποίηση του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος κρίνεται αναγκαία και ως εκ τούτου αναρτάται ο εσωτερικός κανονισμός στο διαδίκτυο και σχετικές ανακοινώσεις που αφορούν τη βιβλιογραφία, την εξεταστέα ύλη για τις εισαγωγικές εξετάσεις, σεμινάρια, διημερίδες, κτλ.

Όπως προαναφέρθηκε, το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Π.Μ.Σ. ισχύει από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 (βλ. Παράρτημα 1), ενώ διαμορφώνεται συνεχώς στο πλαίσιο λειτουργίας του για την αντιμετώπιση των επιμέρους προβλημάτων που ανακύπτουν. Στο πλαίσιο αυτό είναι υπό διαμόρφωση και ο τελικός Οδηγός Σπουδών, ο οποίος θα στηριχτεί στο πρότυπο του ήδη διαμορφωμένου Οδηγού Σπουδών που έχει ολοκληρωθεί και κατατεθεί από την κατεύθυνση της Διοίκησης Ανώτατης Εκπαίδευσης (βλ. Παράρτημα 2).

Δεν εφαρμόζεται κάποιο οργανωμένο και συστηματικό σύστημα παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων του ΠΜΣ. Παρόλα αυτά, η πλειονότητα των αποφοίτων απασχολείται στην Α'θμια Εκπαίδευση, δημόσια ή ιδιωτική, γεγονός που καθιστά σχετικά εύκολη την παρακολούθηση της επαγγελματικής τους εξέλιξης. Επιπλέον, ένας αριθμός αποφοίτων εξακολουθεί να έχει επαφή με τα ακαδημαϊκά δρώμενα, συνεχίζοντας τις σπουδές του σε επίπεδο εκπόνησης διδακτορικής διατριβής.

- **Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις ακόλουθες Κατευθύνσεις:

Κατεύθυνση 1: Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (με δύο υποκατευθύνσεις)

A) Διδακτική – Προγράμματα Σπουδών

B) Εκπαίδευση Ενηλίκων - Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση- Δια βίου Μάθηση

Κατεύθυνση 2: Ανάγνωση, Φιλαναγνώσις και εκπαιδευτικό υλικό

Κατεύθυνση 3: Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης

Κατεύθυνση 4: Κοινωνικές Νευροεπιστήμες, Κοινωνική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση (Social Neurosciences, Social Pedagogy and Education)

Κατεύθυνση 5: Συγκριτική Παιδαγωγική, Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Κατεύθυνση 6: Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Εκπαίδευση (Applied Psychology in Education)

Κατεύθυνση 7: Ειδική Αγωγή

Κατεύθυνση 8: Λογοθεραπεία - Συμβουλευτική

Κατεύθυνση 9: Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία. Διδακτική Γλώσσας

Κατεύθυνση 10: Λογοτεχνία

Κατεύθυνση 11: Κοινωνιολογία και Σύγχρονη Βιομηχανική Κοινωνία: Ειδικά θέματα παιδικής ηλικίας, κοινωνικών μειονοτήτων, εργασίας και εκπαίδευσης

Κατεύθυνση 12: Ιστορία και Διδακτική της Ιστορίας

Κατεύθυνση 13: Λαογραφία και Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 14: Θέατρο και Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 15: Ιστορία και Φιλοσοφία των Μαθηματικών στην Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 16: Διδακτική των Μαθηματικών

Κατεύθυνση 17: Πληροφορική στην Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 18: Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση

Τα προσφερόμενα μαθήματα, τα οποία αναφέρονται αναλυτικά κατά Κατεύθυνση στη συνέχεια, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: υποχρεωτικά, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (επιλέγονται 2 από ένα σύνολο 4), προαιρετικά (επιλέγεται 1 από ένα σύνολο 3).

Το Πρόγραμμα Μαθημάτων κατά Κατεύθυνση έχει ως ακολούθως:

Κατεύθυνση 1: Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (με δύο υποκατευθύνσεις)

I) Διδακτική – Προγράμματα Σπουδών

II) Εκπαίδευση Ενηλίκων- Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση- Δια βίου Μάθηση (Σημείωση: Από τις παραπάνω δύο υποκατευθύνσεις θα προσφέρεται μία κατά ακαδημαϊκό έτος)

Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται κατά υποκατεύθυνση ως εξής:

Κατεύθυνση 1: Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (με δύο υποκατευθύνσεις) I) Διδακτική – Προγράμματα Σπουδών

II) Εκπαίδευση Ενηλίκων- Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση- Δια βίου Μάθηση

(Σημείωση: Από τις παραπάνω δύο υποκατευθύνσεις θα προσφέρεται μία κατά ακαδημαϊκό έτος)

Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται κατά υποκατεύθυνση ως εξής:

I) «Διδακτική- Προγράμματα Σπουδών»:

A) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Μεθοδολογία Παιδαγωγικής Έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Σύγχρονες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις(Υποχρεωτικό)	10
A	Στρατηγικές και Τεχνικές Διδασκαλίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Ζητήματα Ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
B	Ψυχοκοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης (Υποχρεωτικό)	10

B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών: μικροδιδασκαλία και μικρομαθήματα (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

B) **Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής*** (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Ερευνα των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των Σχολικών Εγχειριδίων
Ο Εκπαιδευτικός ως Επαγγελματίας
Διαπολιτισμική και Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση
Εφαρμογή των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα

Τέχνη στην Εκπαίδευση- Παιδαγωγική του Μουσείου
Καινοτομία και Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση
Διδακτική μαθημάτων του Δημοτικού Σχολείου

II) «Εκπαίδευση Ενηλίκων-Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση-Δια Βίου Μάθηση»

A) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Μεθοδολογία Παιδαγωγικής Έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Σύγχρονες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις (Υποχρεωτικό)	10
A	Στρατηγικές και Τεχνικές Διδασκαλίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Θεωρίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Υποχρεωτικό)	10
B	Επαγγελματική Αυτονομία και Επαγγελματική Εξέλιξη του Εκπαιδευτικού/Εκπαιδευτή Ενηλίκων (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Καινοτόμες Πολιτικές και Πρακτικές στην Εκπαίδευση Ενηλίκων(Υποχρεωτικό)	10
Γ	Μετασχηματίζουσα Μάθηση και Τέχνη στην Εκπαίδευση Ενηλίκων(Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Συμβουλευτική Γονέων
Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες-Κοινωνικός Αποκλεισμός και Δια Βίου Μάθηση
Εφαρμογή των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Επιμόρφωση Ενηλίκων και Αγορά Εργασίας
Η Ομάδα Μάθησης στην Εκπαίδευση Ενηλίκων
Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Κατεύθυνση 2: Ανάγνωση, Φιλαναγνωσία και εκπαιδευτικό υλικό

Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Α	Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική (Υποχρεωτικό)	10

A	Παιδαγωγικές διαστάσεις της ανάγνωσης και της λογοτεχνίας (Υποχρεωτικό)	10
A	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Ψυχολογία της ανάγνωσης (Υποχρεωτικό)	10
B	Θεωρίες ανάγνωσης και μέθοδοι κριτικής προσέγγισης λογοτεχνικού κειμένου (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Όψεις και αναπαραστάσεις της παιδικής ηλικίας στη λογοτεχνία (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Η ποιητική του λαϊκού λόγου (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Προαιρετικό**	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Σχεδιασμός και παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού για την Ανάγνωση και τη Φιλαναγνωσία (Υποχρεωτικό)	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

B) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Λογοτεχνική ανάγνωση και διδακτική της λογοτεχνίας (Υποχρεωτικό)
Γνωστικές και συναισθηματικές πλευρές της ανάγνωσης

Θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας
Λογοτεχνία και κοινωνικές αναπαραστάσεις

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Ελληνική μυθολογία-ελληνικό λαϊκό παραμύθι και η διδασκαλία τους
Παιδαγωγικό Υλικό και Βιωματική Μέθοδος Διδασκαλίας
Παιδαγωγικές πρακτικές για την ανάπτυξη της Φιλαναγνωσίας

Κατεύθυνση 3: Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο		ECTS
A	Αρχές και Μέθοδοι εκπαιδευτικής έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Αρχές και μοντέλα διοίκησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
A	Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Ελληνική και διεθνής εμπειρία (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Εφαρμογές ψηφιακής τεχνολογίας στη διοίκηση υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10

B	Διαχείριση και δημοσιονομικός έλεγχος πόρων Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
B	Ιστορία της ελληνικής και διεθνούς Ανώτατης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
Σύνολο ECTS		30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Σύνολο ECTS		30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
Σύνολο ECTS		30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) **Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής*** (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου
Διοίκηση- Διαχείριση έρευνας και ερευνητικών προγραμμάτων
Μέθοδοι αξιολόγησης υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης της Ανώτατης Εκπαίδευσης
Μετανεωτερικότητα- Διεθνοποίηση και Ανώτατη Εκπαίδευση

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Η Ανώτατη Εκπαίδευση και η διοίκησή της σε επιλεγμένες χώρες του κόσμου: Εξελίξεις και προοπτικές

Μεθοδολογία εκπαίδευσης ενηλίκων για τη διοίκηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης
Στρατηγικός σχεδιασμός και ανάπτυξη Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Κατεύθυνση 4: Κοινωνικές Νευροεπιστήμες, Κοινωνική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση
(Social Neurosciences, Social Pedagogy and Education)

A) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Εισαγωγή στις Νευροεπιστήμες (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογία Έρευνας & Στατιστική-Ποιοτική έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες (Υποχρεωτικό)	10
A	Κοινωνική Παιδαγωγική (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Νευροεπιστήμες και Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
B	Σχεδιασμός και Στρατηγικές Μάθησης από την Κοινωνική Παιδαγωγική και τις Κοινωνικές Νευροεπιστήμες (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Κοινωνική Ψυχολογία (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κοινωνική Πληροφορική (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα *	10
Σύνολο ECTS		30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό μάθημα**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
Σύνολο ECTS		30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Επικοινωνία, διαπροσωπικές σχέσεις και δυναμική ομάδων
Γνωστική θεώρηση της μάθησης
Επιστημολογικές διαστάσεις και μεθοδολογικές εφαρμογές της Κοινωνικής Παιδαγωγικής
Διαχείριση κρίσεων, λήψη αποφάσεων και επίλυση προβλημάτων

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών
Νευροεπιστήμες και κοινωνικοπαιδαγωγικά ζητήματα
Δίκτυα συνεργασίας σχολείου, οικογένειας και κοινότητας και μέθοδοι ανάπτυξης κοινωνικού κεφαλαίου

Κατεύθυνση 5: Συγκριτική Παιδαγωγική, Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Μεθοδολογία της Εκπαιδευτικής Έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Συγκριτική Παιδαγωγική (Υποχρεωτικό)	10
A	Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Διοίκηση (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Εκπαιδευτική Πολιτική (Υποχρεωτικό)	10
B	Διαχείριση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Σχολική ηγεσία και σχολική βελτίωση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Διεθνής και διασυνοριακή εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Εκπαίδευση, Κοινωνία και οικονομική ανάπτυξη
Αξιολόγηση, διασφάλιση, πιστοποίηση ποιότητας της Εκπαίδευσης: Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών
Διαχείριση της εκπαιδευτικής αλλαγής
Οργανωσιακή συμπεριφορά

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση της επαγγελματικής ανάπτυξης των διοικητικών στελεχών της εκπαίδευσης
Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και εκπαιδευτικοί θεσμοί: Ζητήματα σύγκλισης και διαφορετικότητας
Στρατηγικός και λειτουργικός σχεδιασμός στην Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 6: Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Εκπαίδευση (Applied Psychology in Education)**Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου**

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Αναπτυξιακή Ψυχολογία στην Εκπαίδευση	10
A	Γνωστική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση	10
A	Κοινωνική και Οργανωσιακή Ψυχολογία στην Εκπαίδευση	10

	Σύνολο ECTS	30
--	--------------------	-----------

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση	10
B	Εφαρμογές των Νευροεπιστημών στην Εκπαίδευση	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Ειδική Αγωγή	10
Γ	Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο: Πρόληψη, παρέμβαση
Προγράμματα Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης
Ψυχανάλυση και Εκπαίδευση

Ειδικά Θέματα Μεθοδολογίας Έρευνας, Στατιστικής και Ψυχομετρίας

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Δυναμική της Ομάδας
Μέθοδοι Ποιοτικής Έρευνας
Ψυχολογία του Εκπαιδευτικού: Βιωματικό Εργαστήριο

Δ) **Πρακτική άσκηση (400 ώρες)**

Πραγματοποιείται σε σχολεία γενικής και ειδικής αγωγής και σε άλλα εκπαιδευτικά πλαίσια

Κατεύθυνση 7: Ειδική Αγωγή

Α) **Μαθήματα Α' Εξαμήνου**

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Σύγχρονες τάσεις στην Ειδική Αγωγή (Υποχρεωτικό)	10
A	Αγωγή Λόγου – Λογοθεραπεία (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Νευροεπιστήμες και Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
B	Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για παιδιά με αισθητηριακές και κινητικές αναπηρίες - πρόσβαση στο αναλυτικό πρόγραμμα (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Συμπεριφορικές, κοινωνικές και συναισθηματικές διαταραχές (Υποχρεωτικό)	10

Γ	Διαφοροποίηση του σχολικού προγράμματος για παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και παιδιά με νοητική υστέρηση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) **Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής*** (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Διαταραχή αυτιστικού φάσματος: Ψυχολογική και εκπαιδευτική προσέγγιση
Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός ΑμΕΑ
Συνεκπαίδευση – Ένταξη – Διαπολιτισμικές Προσεγγίσεις
Ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Κοινωνιολογία ΑμΕΑ
Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην Ειδική Αγωγή
Ειδική επαγγελματική εκπαίδευση και αποκατάσταση ΑμΕΑ

Δ) **Πρακτική Άσκηση(500 ώρες)**

Κατεύθυνση 8: Λογοθεραπεία - Συμβουλευτική**Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου**

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Ειδική Αγωγή (Υποχρεωτικό)	10
A	Αγωγή Λόγου – Λογοθεραπεία (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Λογοπεδική Μεθοδολογία: Πρόληψη, Αξιολόγηση, Παρέμβαση (Υποχρεωτικό)	10
B	Αναπτυξιακή Νευρογλωσσολογία (Υποχρεωτικό)	10
B	Ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση προβλημάτων λόγου και ομιλίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Ψυχογλωσσολογία – Κοινωνιογλωσσολογία (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30
Γενικό σύνολο ECTS		120

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Βιολογικές βάσεις του Λόγου και της Ομιλίας: Ανατομία – Φυσιολογία
Νευρολογία – Ω.Ρ.Λ.
Επιστήμη της Ακοής – Ακουσολογία
Γλωσσική Ανάπτυξη

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Ορθοδοντική – Στοματολογία
Επικοινωνία – Εναλλακτικοί τρόποι επικοινωνίας

Γλωσσολογία

Δ) Πρακτική Άσκηση – Κλινική Κατάρτιση (700 ώρες)**Κατεύθυνση 9: Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία. Διδακτική Γλώσσας****Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου**

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Εφαρμοσμένη γλωσσολογία και διδακτική της γλώσσας (Υποχρεωτικό)	10
A	Μορφολογία: Εφαρμογές στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
A	Ποιητική και Ρητορική του λογοτεχνικού κειμένου (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Ανάλυση λόγου και κειμενικά είδη (Υποχρεωτικό)	10
B	Ψυχογλωσσολογία: Κατάκτηση πρώτης ή/και δεύτερης γλώσσας (Υποχρεωτικό)	10

B	Γλώσσα και Σχηματικός λόγος (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Φωνητική/Φωνολογία: Εφαρμογές στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Γλωσσολογικές προσεγγίσεις της Λογοτεχνίας για Παιδιά και Νέους
Λογοτεχνική Ανάγνωση και Διδακτική της Λογοτεχνίας
Εφαρμογές της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας στη διδασκαλία της γλώσσας. Γλωσσολογία σωμάτων κειμένων.
Μεθοδολογία έρευνας και στατιστικά πακέτα

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνευτικά ζητήματα της Λογοτεχνίας

Το παραμύθι στην εκπαίδευση

Κατεύθυνση 10: Λογοτεχνία

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνευτικά ζητήματα της Λογοτεχνίας (Υποχρεωτικό)	10
A	Θεωρία και κριτική της Λογοτεχνίας για Παιδιά και Νέους (Υποχρεωτικό)	10
A	Λογοτεχνική Ανάγνωση και Διδακτική της Λογοτεχνίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Ποιητική και Ρητορική του λογοτεχνικού κειμένου (Υποχρεωτικό)	10
B	Σταθμοί στην εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας (19 ^{ος} - 20 ^{ός} αι.) (Υποχρεωτικό)	10
B	Λογοτεχνία για Παιδιά και Νέους: τα κείμενα, οι συγγραφείς και οι αναγνώστες (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Γλώσσα και Σχηματικός λόγος στα λογοτεχνικά κείμενα (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Προαιρετικό**	10

	Σύνολο ECTS	30
--	--------------------	-----------

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Η Νεοελληνική Πεζογραφία του 20ού αιώνα: Η νοσταλγία της εφηβείας
Αισθητικά ρεύματα και τάσεις στην ποίηση του 20ού αιώνα
Γλωσσολογικές προσεγγίσεις της Λογοτεχνίας για Παιδιά και Νέους
Η Λογοτεχνία και οι Παιδαγωγικές της διαστάσεις

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Παράδοση και Νεωτερικότητα στη Λογοτεχνία
Λογοτεχνία και κοινωνικές αναπαραστάσεις
Το παραμύθι στην εκπαίδευση

Κατεύθυνση 11: Κοινωνιολογία και σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία: Ειδικά θέματα παιδικής ηλικίας, κοινωνικών μειονοτήτων, εργασίας και εκπαίδευσης

Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Α	Μεθοδολογία έρευνας κοινωνικών επιστημών (Υποχρεωτικό)	10

A	Ιστορικές και κοινωνιολογικές όψεις της βιομηχανικής κοινωνίας (Υποχρεωτικό)	10
A	Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας και τα δικαιώματα του παιδιού (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Η παιδική ηλικία στον παραδοσιακό και σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό (Υποχρεωτικό)	10
B	Φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, μειονότητες και παιδική ηλικία (Υποχρεωτικό)	10
B	Κοινωνικές διακρίσεις και μειονότητες στην αγορά εργασίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Κοινωνιολογικές όψεις της εκπαίδευσης: σύγχρονη θεωρία, ιστορία και έρευνα (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Παιδική ηλικία και κοινωνικός έλεγχος
Παιδική ηλικία, κοινωνικές μειονότητες, εργασία και εκπαίδευση
Διδακτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού
Παιδική ηλικία, κοινωνική μειονεξία και εκπαίδευση: οργάνωση της εκπαίδευσης και δομές κοινωνικής στήριξης

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Σύγχρονες παιδαγωγικές και βιωματικές μεθοδολογίες παρέμβασης για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού στην παιδική ηλικία
Προτάσεις αισθητικής και εικαστικής έκφρασης για κοινωνικά αποκλεισμένα παιδιά και ενήλικες
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές στην Εκπαίδευση

Κατεύθυνση 12: Ιστορία και Διδακτική της Ιστορίας

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Μεθοδολογία έρευνας κοινωνικών επιστημών (Υποχρεωτικό)	10
A	Θεωρία και μεθοδολογία της διδακτικής της Ιστορίας (Υποχρεωτικό)	10
A	Προαιρετικό**	10

	Σύνολο ECTS	30
--	--------------------	-----------

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Β	Προβλήματα και πρακτικές της διδασκαλίας της Ιστορίας (Υποχρεωτικό)	10
Β	Λαογραφία και Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Β	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Κοινωνιολογικές όψεις της εκπαίδευσης: σύγχρονη θεωρία, ιστορία και έρευνα (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Νεότερη Ελληνική Ιστορία [10ος αι. – 1821] (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προβλήματα Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας [1821-21ος αι.] (Υποχρεωτικό)	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Ιστορική έρευνα και Εκπαίδευση
Οικονομία, κοινωνία και πολιτική στην Ευρώπη και στον κόσμο [16 ^{ος} – 21 ^{ος} αι.]
Ζητήματα θεωρίας, μεθοδολογίας και ερμηνείας της Ιστορίας
Ειδικά θέματα Νεότερης Ιστορίας

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Διοικητική οργάνωση και διαμόρφωση των πολιτικών θεσμών στο Ελληνικό κράτος
Πολιτική Φιλοσοφία και Εκπαίδευση
Πηγές της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού και του Πολιτισμού

Κατεύθυνση 13: Λαογραφία και Εκπαίδευση

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Μεθοδολογία έρευνας κοινωνικών επιστημών (Υποχρεωτικό)	10
A	Στρατηγικές και τεχνικές διδασκαλίας (Υποχρεωτικό)	10
A	Ιστορικές και κοινωνιολογικές όψεις της βιομηχανικής κοινωνίας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Λαογραφία και Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
B	Η παιδική ηλικία στον παραδοσιακό και σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό: Ερμηνευτική ανάλυση αφηγήσεων ζωής (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10

	Σύνολο ECTS	30
--	--------------------	-----------

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Κοινωνική λαογραφία και επιτόπια έρευνα (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Προαιρετικό**	10

Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προβλήματα νεώτερης ελληνικής ιστορίας (1821-21 ^{ος}) (Υ-ποχρεωτικό)	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Φιλολογική λαογραφία και εκπαίδευση
Λαϊκή τέχνη
Λαογραφικά μουσεία, εκπαίδευση και συλλογική μνήμη
Κοινωνικοί και πολιτισμικοί μετασχηματισμοί στα διαβατήρια και ευετηριακά έθιμα

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Το παραμύθι ως αντικείμενο λαογραφικής και παιδαγωγικής έρευνας
Θρησκευτική Λαογραφία
Τύπος και διαδίκτυο: Λαογραφική και εκπαιδευτική έρευνα

Κατεύθυνση 14: Θέατρο και Εκπαίδευση

Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
---------	--------	------

A	Θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα και εκπαίδευση ενηλίκων, ανηλίκων και ΑΜΕΑ (Υποχρεωτικό)	10
A	Θέατρο για παιδιά και νέους (Υποχρεωτικό)	10
A	Κουκλοθέατρο και μαριονέτες (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Θέατρο στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
B	Προαιρετικό**	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Αρχαίο Δράμα και Παγκόσμια Δραματοουργία (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Διδακτική του Θεάτρου (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Θέατρο και Διαπολιτισμική Αγωγή: Το Θέατρο ως μέσο άρσης των στερεοτύπων και των έμφυλων διακρίσεων (Υποχρεωτικό)	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Θεατρική εμπύχωση και πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο
Παιδαγωγική του Θεάτρου και Θεατρική Αγωγή
Τεχνικές του Δράματος και του Θεάτρου στην Εκπαίδευση: Δραματοποίηση, Διερευνητική Δραματοποίηση, Θεατρικό Παιχνίδι
Εισαγωγή στο Θέατρο και την Θεατρολογία

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Θέατρο και Τεχνολογία: Ψηφιακό Δράμα
Νεοελληνικό Θέατρο και Κοινωνία
Νεοελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο

Κατεύθυνση 15: Ιστορία και Φιλοσοφία των Μαθηματικών στην Εκπαίδευση

Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
A	Επιστημολογία – Γνωσιοθεωρία (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογίες έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Γενικά Μαθηματικά (Αριθμητικές και Αλγεβρικές έννοιες) (Υποχρεωτικό)	10
B	Ιστορία των Μαθηματικών. Αξιοποίηση της ιστορίας των Μαθηματικών στην εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10

	Σύνολο ECTS	30
--	--------------------	-----------

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Ιστορία της μαθηματικής εκπαίδευσης – Φιλοσοφία και αρχές των προγραμμάτων μαθηματικής εκπαίδευσης (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Φιλοσοφία των Μαθηματικών (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Ιστορική εξέλιξη βασικών μαθηματικών εννοιών (αλγεβρικών και γεωμετρικών)
Διδακτική Μαθηματικών
Διδασκαλία και μάθηση των βασικών γεωμετρικών εννοιών με τη χρήση ΤΠΕ
Διδασκαλία και μάθηση των βασικών αριθμητικών - αλγεβρικών εννοιών με τη χρήση ΤΠΕ

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αξιολόγηση προγραμμάτων μαθηματικής εκπαίδευσης
Τα Μαθηματικά στην επιστήμη, τη φιλοσοφία και τον πολιτισμό
Εκπαιδευτική αξιολόγηση, αξιολόγηση της διδασκαλίας των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο

Κατεύθυνση 16: Διδακτική των Μαθηματικών

Α) Μαθήματα Α΄ Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Επιστημολογία-Φιλοσοφία της επιστημονικής γνώσης (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογίες εκπαιδευτικής έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Διδασκαλία και μάθηση των Μαθηματικών-Ψυχολογικές όψεις (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Β	Διδασκαλία και μάθηση των Μαθηματικών – Κοινωνιολογικές όψεις (Υποχρεωτικό)	10
Β	Γενικά Μαθηματικά (αριθμητικές και αλγεβρικές έννοιες) (Υποχρεωτικό)	10
Β	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Έρευνα σχεδιασμού στη μαθηματική εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
Γ	Προαιρετικό**	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Ειδικά θέματα έρευνας σχετικά με τη μαθηματική εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Ειδικά θέματα έρευνας της Διδακτικής των Μαθηματικών Ι

Τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας στη διδασκαλία των μαθηματικών
Ιστορία των Μαθηματικών και μαθηματική εκπαίδευση
Φιλοσοφικές βάσεις των Μαθηματικών

Γ) **Μαθήματα Προαιρετικά**** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Το θεσμικό πλαίσιο της διδασκαλίας των Μαθηματικών
Παρατήρηση και διδασκαλία των Μαθηματικών σε σχολικές τάξεις
Ειδικά θέματα έρευνας της Διδακτικής των Μαθηματικών II

Κατεύθυνση 17: Πληροφορική στην Εκπαίδευση

A) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
A	Μεθοδολογίες Έρευνας (Υποχρεωτικό)	10
A	Επιστημολογία – Γνωσιοθεωρία (Υποχρεωτικό)	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Αξιολόγηση και Αξιοποίηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού στη Διδασκαλία και τη Μάθηση (Υποχρεωτικό)	10
B	Δημιουργία Ψηφιακού Υλικού για τη Διδασκαλία και τη Μάθηση (Υποχρεωτικό)	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Εξ' αποστάσεως Εκπαίδευση με τη Χρήση των ΤΠΕ (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Σύγχρονες Τάσεις στις Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Αξιοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών και εφαρμογών στη διδασκαλία και τη μάθηση
Μάθηση βασισμένη στο εκπαιδευτικό ψηφιακό παιχνίδι
Παιδαγωγική αξιοποίηση κινητών συσκευών σε τυπικό και άτυπο περιβάλλον μάθησης
Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα

Επαγγελματική ανάπτυξη με την αξιοποίηση των ΤΠΕ
Δημιουργικότητα σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης
Στατιστικές μέθοδοι και εκπαιδευτική έρευνα

Κατεύθυνση 18: Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση

Α) Μαθήματα Α' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
A	Επιστημολογία: Θεωρία Επιστημονικής Γνώσης	10
A	Εφαρμογές Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση	10
A	Διδακτική Φυσικών Επιστημών Ι: Σύγχρονες τάσεις, Διδακτικά μοντέλα και Εφαρμογές στη σχολική πράξη	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Β' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
B	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	10
B	Ενοποιητική Θεώρηση της Εκπαίδευσης στις Φυσικές Επιστήμες Ι	10
B	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Γ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Γ	Ιστορία και Φιλοσοφία των Επιστημών	10
Γ	Διδακτική Φυσικών Επιστημών ΙΙ: Διδακτικές θεωρήσεις των άτυπων πηγών μάθησης στις φυσικές επιστήμες	10
Γ	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα*	10
	Σύνολο ECTS	30

Μαθήματα Δ' Εξαμήνου

Εξάμηνο	Μάθημα	ECTS
Δ	Προαιρετικό**	10
Δ	Διπλωματική εργασία	20
	Σύνολο ECTS	30

Γενικό σύνολο ECTS	120
---------------------------	------------

Β) Μαθήματα Υποχρεωτικά Επιλογής* (επιλέγονται 2 μαθήματα από τα παρακάτω 4)

Μάθημα
Γεωγραφική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Ενοποιητική Θεώρηση της Εκπαίδευσης στις Φυσικές Επιστήμες II
Επιστήμες και Τεχνολογία στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό
Βιολογία και Αγωγή Υγείας

Γ) Μαθήματα Προαιρετικά** (επιλέγεται 1 μάθημα από τα παρακάτω 3)

Μάθημα
Φυσικές Επιστήμες και Πολιτισμός της Εκπαίδευσης
Πειραματικές Μέθοδοι και Εργαστηριακές Τεχνικές στις Φυσικές Επιστήμες
Διδακτική Φυσικών Επιστημών και Τ.Π.Ε.

Η ανακατανομή των μαθημάτων στα εξάμηνα γίνεται με απόφαση των οργάνων του Τμήματος και αναφέρεται στον Εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών οδηγεί στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.), το οποίο παρέχει τη δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, οι πρακτικές και εργαστηριακές ασκήσεις και κάθε είδους εκπαιδευτικές ή ερευνητικές δραστηριότητες που απαιτούνται για την απόκτηση αυτών των διπλωμάτων προβλέπονται τόσο από τη σχετική νομοθεσία (Ν.3685/2008) όσο και στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το πρόγραμμα του Π.Μ.Σ. απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις προαναφερθείσες δεκαοκτώ (18) κατευθύνσεις.

Η διάρκεια σπουδών για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. ορίζεται σε τέσσερα (4) εξάμηνα. Τα μαθήματα κάθε κατεύθυνσης διακρίνονται σε υποχρεωτικά, σε υποχρεωτικά επιλογής και προαιρετικά. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος, ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής (Σ.Ε) του Π.Μ.Σ., είναι δυνατόν κάποιο (ή κάποια) από τα μαθήματα αυτά να διδαχθούν σε εξάμηνο, διαφορετικό από εκείνο που προβλέπεται στην Πρυτανική Πράξη. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση της Σ.Ε του Π.Μ.Σ., τα προαιρετικά μαθήματα μπορεί να αντικαθίστανται από νέα αντίστοιχα. Οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας κάθε μαθήματος είναι τρεις (3), ανεξάρτητα αν το μάθημα είναι υποχρεωτικό ή υποχρεωτικό επιλογής ή προαιρετικό. Επιπλέον των ωρών αυτών και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες σεμιναρίων, εργαστηρίων, πρακτικών ασκήσεων κ.λπ., μπορούν να προστεθούν και άλλες ώρες, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής κατά τη διάρκεια του Δ' εξαμήνου είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει διπλωματική εργασία. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας επιλέγεται από τον φοιτητή σε συνεργασία με την τριμελή επιτροπή που ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. και αποτελείται από τρία μέλη Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ', οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Τα μέλη της επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του προγράμματος. Ένα από τα μέλη της επιτροπής ορίζεται ως "επιβλέπων". Ο "επιβλέπων" που πρέπει να είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος και τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής, είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση του έργου του μεταπτυχιακού φοιτητή. Παρακολουθούν συνεχώς την πορεία της εργασίας του, υποστηρίζουν την ερευνητική του προσπάθεια με την υπόδειξη συγκεκριμένων πηγών έρευνας, αξιολογούν την ποιότητα της εργασίας και είναι εκείνοι που τελικά θα εγκρίνουν τη διπλωματική εργασία, την οποία ο υποψήφιος υποστηρίζει δημόσια. Ο Επιβλέπων σε συνεργασία με τη Γραμματεία του Τμήματος αναρτούν στην ιστοσελίδα του Τμήματος την ημερομηνία, την ώρα παρουσίασης της διπλωματικής εργασίας του/των μεταπτυχιακού/ων φοιτητή/ων που διενεργείται τρεις φορές το χρόνο στο Μαράσλειο Διδασκαλείο.

Για την οργάνωση και τη λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, αρμόδια όργανα, σύμφωνα με τον Ν. 3685/2008, είναι τα εξής:

- Η Σύγκλητος Ειδικής Σύνθεσης του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Π.Τ.Δ.Ε

- Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε) και
- Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ

Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύμβασης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για Π.Μ.Σ., τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των εξεταστικών επιτροπών, της συντονιστικής επιτροπής, την απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που προ βλέπεται από επί μέρους διατάξεις.

Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ., η οποία απαρτίζεται από μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Δ.Ε., τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο ή την επίβλεψη διδακτορικών διατριβών και τα οποία ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό λειτουργίας του προγράμματος.

Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. προεδρεύει της Σ.Ε., ορίζεται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος για διετή θητεία με δυνατότητα ανανέωσης και μπορεί να ασκεί τα καθήκοντά του με μερική απαλλαγή από τις διδακτικές του υποχρεώσεις. Ο Διευθυντής ανήκει στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή, είναι του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ., και ασκεί τα καθήκοντα που ορίζει ο εσωτερικός κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

Οι υπεύθυνοι των κατεύθυνσεων: Ο υπεύθυνος της κάθε κατεύθυνσης ασκεί εποπτεία για την οργάνωση και την καλή λειτουργία του Π.Μ.Σ. στην κατεύθυνση για την οποία έχει οριστεί υπεύθυνος. Παρακολουθεί τις εργασίες λειτουργίας του Π.Μ.Σ. της κατεύθυνσής του και σε συνεργασία με το Διευθυντή του Π.Μ.Σ και επιλύει κάθε θέμα που προκύπτει και θέλει γενική ή ειδική αντιμετώπιση. Ο υπεύθυνος της κατεύθυνσης εισηγείται στον Τομέα του, τους διδάσκοντες που θεωρούνται κατάλληλοι να διδάξουν κάθε μάθημα για το κάθε εξάμηνο σπουδών. Η τελική απόφαση λαμβάνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Στα καθήκοντά του Υπευθύνου της Κατεύθυνσης περιλαμβάνεται και ο συντονισμός των διαδικασιών επιλογής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών της συγκεκριμένης κατεύθυνσης. Ο υπεύθυνος Κατεύθυνσης πρέπει να είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος και το γνωστικό αντικείμενο που θεραπεύει να είναι σχετικό με το γνωστικό αντικείμενο της κατεύθυνσης. Ο υπεύθυνος κατεύθυνσης ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ για δύο χρόνια με δικαίωμα ανανέωσης της θητείας τους.

- Πώς κρίνεται το εξεταστικό σύστημα;

Η εξέταση κάθε μαθήματος μπορεί να γίνει προφορικά, γραπτά, με εκπόνηση εργασιών ή με άλλον τρόπο που θα καθορίσει ο διδάσκων, εκτός και αν έχει αποφασίσει διαφορετικά η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Οι εξετάσεις πραγματοποιούνται δύο φορές το χρόνο, στο τέλος κάθε εξαμήνου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από εισήγηση της Σ.Ε.Μ.Σ. μπορεί να τροποποιήσει ή να μεταθέσει το χρόνο των εξετάσεων ή να ορίσει και τρίτη εξεταστική περίοδο κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.

Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής δύναται να εξεταστεί σε κάθε μάθημα το πολύ δύο φορές. Αν απορριφθεί και τη δεύτερη φορά ο μεταπτυχιακός φοιτητής παραπέμπεται στη Γενική Συνέλευση του αρμόδιου τομέα. Ο Τομέας, αφού

εξετάσει τη γενική απόδοση του μεταπτυχιακός φοιτητής εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος τη διαγραφή του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. ή τη δυνατότητα μιας επιπλέον εξέτασης, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που δικαιολογούν τη μειωμένη απόδοσή του ή την επανάληψη του μαθήματος από το μεταπτυχιακό φοιτητή σε επόμενο εξάμηνο σπουδών. Ο βαθμός των μαθημάτων που έχει επιτύχει ο μεταπτυχιακός φοιτητής κατοχυρώνεται.

Η βαθμολογία των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται με το ίδιο σύστημα που ισχύει και για τον προπτυχιακό κύκλο σπουδών (ελάχιστη βαθμολογία το 0, βάση το 5, και άριστα το 10) και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος από το διδάσκοντα διά του υπευθύνου της κατεύθυνσης.

Στη διαδικασία αξιολόγησης συμπεριλαμβάνεται και η διπλωματική εργασία. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας μπορεί να οριστεί στο τέλος του γ' εξαμήνου, μετά από συνεννόηση του μεταπτυχιακού φοιτητή και του επιβλέποντος καθηγητή και των δύο άλλων συνεπιβλεπόντων καθηγητών. Η διπλωματική εργασία κατατίθεται από το τέλος του Δ' εξαμήνου στη τριμελή επιτροπή που έχει οριστεί με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. Η υποστήριξη της διπλωματικής εργασίας γίνεται δημόσια τρεις φορές το χρόνο στο Μαράσλειο Διδασκαλείο σε ώρες που ορίζονται από τον επιβλέποντα και ανακοινώνονται από τη Γραμματεία στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Μετά το πέρας της δημόσιας υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας από το μ.φ., η επιτροπή την αξιολογεί και τη βαθμολογεί με την κλίμακα που προαναφέρθηκε. Αν η διπλωματική εργασία θεωρηθεί από την επιτροπή ως μη ικανοποιητική και βαθμολογηθεί κάτω της βάσης 5, τότε η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον μ.φ. τη βελτίωσή της, την τροποποίηση ορισμένων τμημάτων ή τη ριζική αναμόρφωσή της. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η επιτροπή ορίζει συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να έχει επανυποβληθεί η διπλωματική εργασία, τροποποιημένη σύμφωνα με τις υποδείξεις της επιτροπής.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι περάτωσε τις φοιτητικές του υποχρεώσεις, εφόσον έχει συμπληρώσει χρόνο σπουδών 4 εξαμήνων, έχει παρακολουθήσει ανελλιπώς και εξεταστεί επιτυχώς σε όλα τα μαθήματα που προβλέπονται από το Π.Μ.Σ. (υποχρεωτικά και υποχρεωτικά επιλογής και προαιρετικά), τις εργαστηριακές ασκήσεις κ.λπ. και έχει εγκριθεί από την επιτροπή η διπλωματική εργασία που έχει συγγράψει.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές που ολοκλήρωσαν με επιτυχία τις φοιτητικές τους υποχρεώσεις στο Μ.Δ.Ε. απονέμεται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.), ο τελικός βαθμός του οποίου υπολογίζεται από το άθροισμα των βαθμών των διδασκομένων μαθημάτων (υποχρεωτικών, υποχρεωτικών επιλογής, προαιρετικών) συν (+) το βαθμό της διπλωματικής εργασίας πολλαπλασιαζόμενης επί *2 με μέγιστο όριο αξιολογικών μονάδων 120. Το άθροισμα αυτό, διαιρείται δια του 12, οπότε προκύπτει ο τελικός βαθμός του Μ.Δ.Ε.

Δεν έχει πραγματοποιηθεί αξιολόγηση της εξεταστικής διαδικασίας, γεγονός που θα βοηθούσε, ώστε να προκύψει μια πιο ολοκληρωμένη διαδικασία αξιολόγησης. Ωστόσο, έχει συσταθεί επιτροπή από μέλη ΔΕΠ, προκειμένου να καταθέσει σχετικές προτάσεις.

- **Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι αυτοχρηματοδοτούμενο. Οι φοιτητές πληρώνουν δίδακτρα συμβολικού ύψους τα οποία διατίθενται ανταποδοτικά για τη βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Για τη διδασκαλία στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν προβλέπονται αμοιβές στους καθηγητές του Τμήματος. Ωστόσο, ένα από τα έξοδα του Προγράμματος αφορά την αποζημίωση διδασκόντων από άλλα Τμήματα και Πανεπιστήμια εσωτερικού ή του εξωτερικού. Η βιωσιμότητα του Προγράμματος είναι εξασφαλισμένη, και μπορεί να επιτευχθεί και για το μέλλον, εξαιτίας της μόνιμης πηγής χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148 Α'), το 65% του ετήσιου κόστους λειτουργίας του ΠΜΣ αφορά στις λειτουργικές δαπάνες και αναλύεται σε κατηγορίες ως ακολούθως:

- αμοιβές-αποζημιώσεις διδακτικού, τεχνικού/διοικητικού προσωπικού,
- εξοπλισμός,
- αναλώσιμα,
- μετακινήσεις,
- λοιπά έξοδα.

Το ανωτέρω κόστος καλύπτεται από δίδακτρα που καταβάλλονται από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, καθώς και από άλλες πηγές, όπως χορηγίες, δωρεές κ.ά.

Εν γένει, η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών εξασφαλίζεται από:

Α) τα δίδακτρα που καταβάλλονται από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές,

Β) τις χορηγίες, δωρεές, κτλ.,

Γ) το ότι πολλά από τα μαθήματα διδάσκονται από μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Δ.Ε. χωρίς περαιτέρω αμοιβή από αυτή που προβλέπεται στο πλαίσιο των συμβατικών τους υποχρεώσεων,

Δ) το ότι τα μαθήματα διεξάγονται στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.) αξιοποιώντας πλήρως τους χώρους και τις υποδομές του Π.Τ.Δ.Ε.

Ε) το ότι οι καθηγητές παρέχουν στο πλαίσιο των μαθημάτων τους πλούσια ενδεικτική βιβλιογραφία, την οποία οι φοιτητές μπορούν να αναζητήσουν στη βιβλιοθήκη του Τομέα (ή της Σχολής πια), στην οποία έχουν πρόσβαση, όπως επίσης και στις βάσεις δεδομένων της και στα ηλεκτρονικά περιοδικά.

- **Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;**

Η διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, η επιτροπή αξιολόγησης κατά κατεύθυνση αξιολογεί το φάκελο του υποψηφίου με βάση τα στοιχεία που εμπεριέχονται σε αυτόν και επιλέγει εκείνους που θα προχωρήσουν σε δεύτερο στάδιο και θα κληθούν στη συνέντευξη. Στο στάδιο της συνέντευξης καλούνται όσοι από τους υποψηφίους έχουν συγκεντρώσει τουλάχιστον το 20% των τυπικών αξιολογικών μονάδων ή έως και τους 100 πρώτους που έχουν συγκεντρώσει τη μεγαλύτερη βαθμολογία των τυπικών αξιολογικών μονάδων.

Για την επιλογή των φοιτητών που θα παρακολουθήσουν το Π.Μ.Σ. εκτός των υποχρεωτικών για την συμμετοχή τους δικαιολογητικών δηλαδή πτυχίο Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι και γλωσσομάθεια σε επίπεδο Β2 αξιολογούνται:

- Βαθμός πτυχίου Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι - βαθμός συναφών με την κατεύθυνση προπτυχιακών μαθημάτων - διπλωματική ή πτυχιακή εργασία (μέχρι 10 αξιολογικές μονάδες/α.μ.),
- Επιπλέον ξένη/-ες γλώσσα/-ες σε επίπεδο τουλάχιστον Β2 (μέχρι 5 α.μ.),
- Περισσότερα του ενός πτυχία Α.Ε.Ι. (μέχρι 5 α.μ.),
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (μέχρι 5 α.μ.),
- Δημοσιευμένες επιστημονικές εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με το σύστημα των κριτών ή πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων (μέχρι 10 αξιολογικές μονάδες),
- Επιμορφωτικά σεμινάρια τουλάχιστον εξαμηνιαίας διάρκειας (αξιολογούνται μόνο εάν είναι σχετικά με το επιστημονικό αντικείμενο της κάθε κατεύθυνσης) (μέχρι 5 α.μ.),
- Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε. Ε.Κ.Π.Α. (5 α.μ.)

Η απόδοση των υποψηφίων κατά τη διάρκεια προφορικής συνέντευξης μέχρι 50 α.μ. Η αξιολόγηση των κριτηρίων επιλογής και η βαθμολόγησή τους γίνεται από τριμελή επιτροπή μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος κατά κατεύθυνση με τις διαδικασίες που περιγράφονται παρακάτω. Η βαθμολόγηση των κριτηρίων γίνεται σε κλίμακα από 0 μέχρι 100 και κάθε υποψήφιος πιστώνεται με συγκεκριμένο αριθμό αξιολογικών μονάδων (α.μ.) αυτής της κλίμακας.

(α) Ειδικά προσόντα των υποψηφίων

Τα ειδικά προσόντα των υποψηφίων, όπως αυτά προκύπτουν από τα δικαιολογητικά που οι ίδιοι έχουν καταθέσει στο Τμήμα, καταγράφονται από τη Γραμματεία του Τμήματος και στη συνέχεια αξιολογούνται και βαθμολογούνται από την επιτροπή αξιολόγησης που έχει οριστεί για κάθε κατεύθυνση με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Διευκρινίζεται ότι:

α) Η διπλωματική ή πτυχιακή εργασία βαθμολογείται από την επιτροπή αξιολόγησης μόνο όταν είναι σχετική με το αντικείμενο της κατεύθυνσης στην οποία επιθυμεί να εγγραφεί ο υποψήφιος. Διπλωματική ή πτυχιακή εργασία που κρίνεται ότι δεν είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο της κατεύθυνσης μπορεί στη συνέχεια να αξιολογηθεί και να βαθμολογηθεί ως δημοσιευμένη επιστημονική εργασία. Στην περίπτωση αυτή η βαθμολογία που δίνεται για την εργασία δεν μπορεί να ξεπερνά τις 3 α.μ.

β) Τα επιμορφωτικά σεμινάρια τουλάχιστον εξαμηνιαίας διάρκειας αξιολογούνται μόνο εφόσον είναι σχετικά με το επιστημονικό αντικείμενο της κάθε κατεύθυνσης.

γ) Το ερευνητικό-επιστημονικό έργο του υποψηφίου αξιολογείται και βαθμολογείται μόνο όταν αυτό είναι δημοσιευμένο σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά τα οποία χρησιμοποιούν το σύστημα των κριτών ή πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων.

δ) Τα πρόσθετα πτυχία Α.Ε.Ι. αξιολογούνται ως εξής: Δύο (2) α.μ. για το πρώτο πρόσθετο πτυχίο και από 1 α.μ. για κάθε επιπλέον πτυχίο. Τα πτυχία πανεπιστημίων

της αλλοδαπής μοριοδοτούνται μόνον, όταν είναι αναγνωρισμένα από τον ΔΟΑΤΑΠ ως ισότιμα με τα πτυχία που χορηγούνται από τα ελληνικά Α.Ε.Ι.

Η κατοχή ξένων γλωσσών πέραν της υποχρεωτικής πιστώνεται ως εξής: Μία (1) α.μ. για κάθε πρόσθετη ξένη γλώσσα επιπέδου τουλάχιστον Β2. Πριμοδοτείται με δύο (2) α.μ. το επίπεδο C1 και τρεις (3) α.μ. το επίπεδο C2 μέχρι τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου των α.μ. Η κατοχή των πρόσθετων ξένων γλωσσών για να μοριοδοτηθεί πρέπει να πιστοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην περίπτωση της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του Εσωτερικού Κανονισμού για την πιστοποίηση της πρώτης ξένης γλώσσας

(β) Εξετάσεις

Για την επιλογή των υποψηφίων στο Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται σχετική προφορική συνέντευξη από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης της κάθε κατεύθυνσης. Η απόδοση των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προφορικής συνέντευξης συνεκτιμάται για την επιλογή τους στο Π.Μ.Σ.

(γ) Προφορική συνέντευξη των υποψηφίων

Ο ανώτατος αριθμός α.μ. που μπορεί να πιστωθεί ένας υποψήφιος από την προφορική συνέντευξη είναι 50. Η προφορική συνέντευξη γίνεται σε θέματα ευρύτερου παιδαγωγικού επιστημονικού και κοινωνικού εν-διαφέροντος και αποβλέπει:

- Στη διαπίστωση της γενικής επιστημονικής κατάρτισης του υποψηφίου και τη συγκρότηση της προσωπικότητάς του.
- Στην επισήμανση ειδικών προσόντων και άλλων χαρακτηριστικών και δραστηριοτήτων του υποψηφίου.
- Στον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων του υποψηφίου, οι οποίες θα οδηγούσαν στην παρακολούθηση από τον υποψήφιο συμπληρωματικών προπτυχιακών μαθημάτων, εργαστηρίων ή πρακτικών ασκήσεων.
- Στον εντοπισμό των δυσκολιών που πιθανόν να έχει ο υποψήφιος για την ανελλιπή παρακολούθηση των μαθημάτων και των λοιπών υποχρεώσεων του Π.Μ.Σ.
- Στη διακρίβωση ιδιαιτεροτήτων και άλλων στοιχείων που έχει ο υποψήφιος και τα οποία μπορεί να παίξουν ρόλο στην ομαλή ένταξή του στο Π.Μ.Σ.

Τα μέλη των επιτροπών αξιολογούν χωριστά κάθε υποψήφιο και τον βαθμολογούν με συγκεκριμένο αριθμό μονάδων, οι οποίες δεν μπορεί να είναι περισσότερες από 50 α.μ. Ο αριθμός των α.μ. που πιστώνεται τελικά ο υποψήφιος από την απόδοσή του στην προφορική συνέντευξη είναι ο μέσος όρος των αριθμών των α. μ. με τις οποίες βαθμολόγησαν τον υποψήφιο όλα τα μέλη της επιτροπής συνέντευξης. Οι προφορικές συνεντεύξεις των υποψηφίων όλων των κατευθύνσεων πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου κάθε έτους.

- Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Στα μαθήματα του Π.Μ.Σ. δεν υπάρχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό σε τακτική βάση. Στο πλαίσιο των μαθημάτων προσκαλούνται επιφανείς καθηγητές από το εξωτερικό και παραδίδουν διαλέξεις στους μεταπτυχιακούς φοιτητές (π.χ.

University College London/Imperial College London [United Kingdom], Paris Lodron University of Salzburg [Austria], Πανεπιστήμιο Κύπρου, κ.ά.).

Επίσης, δεν διδάσκονται μαθήματα σε ξένη γλώσσα.

Όσον αφορά την αποτίμηση της διεθνούς διάστασης του Π.Μ.Σ. θα μπορούσαμε να πούμε ότι παρατηρείται ένας βαθμός εσωστρέφειας, ο οποίος ευθύνεται και για τον μικρό βαθμό κινητικότητας των φοιτητών προς το εξωτερικό με το πρόγραμμα Erasmus+. Η επίτευξη συνεργασιών με εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού και η λειτουργία προγραμμάτων ανταλλαγής διδασκόντων θα συνέβαλλαν στη βελτίωση της διεθνούς διάστασης του Προγράμματος. Στην κατεύθυνση αυτή έχει κινηθεί το κοινό Διακρατικό Π.Μ.Σ. «Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση» το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 προέβη στη σύναψη συμφωνητικού κινητικότητας με το αντίστοιχο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Στο πρόγραμμα δεν συμμετέχουν αλλοδαποί φοιτητές, ενώ τα μαθήματα διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα.

Σημείωση: Όλα τα ανωτέρω ισχύουν και για τα άλλα δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (1. Το Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ανάπτυξη Ανθρωπίνων Πόρων» σε σύμπραξη με το Μαθηματικό Τμήμα του ΤΕΙ Πειραιά και 2. Το Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ρητορική: Θεωρία και πράξη» σε συνεργασία με το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας)

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

- Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών μετά την έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης (Δεκέμβριος 2013), το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος περιλαμβάνει Β' κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών που οδηγεί στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος.

Στο Τμήμα δεν υπάρχει πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών με θεσμοθετημένο κύκλο μαθημάτων. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Επίσης, η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος δεν μπορεί να υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το προβλεπόμενο παραπάνω χρόνο εκπόνησης των τριών (3) ετών προσαυξανόμενο για έξι ακόμα διδακτικά εξάμηνα. Σε περίπτωση υπέρβασης του ανωτάτου αυτού χρονικού ορίου, ο υποψήφιος διδάκτορας διαγράφεται μετά από απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Για ειδικούς και εξαιρετικούς λόγους η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος μπορεί να παρατείνει για ορισμένο διάστημα τη χρονική διάρκεια της εκπόνησης μετά από πλήρως αιτιολογημένη απόφαση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής.

Η διδακτορική διατριβή αποτελεί πρωτότυπη ερευνητική εργασία, που πρέπει να περιλαμβάνει αξιολογικά ερευνητικά συμπεράσματα και να περιέχει στοιχεία που

προάγουν την επιστήμη. Το Διδακτο- ρικό Δίπλωμα είναι ανώτατη ακαδημαϊκή διάκριση, γι' αυτό πρέπει να είναι του επιπέδου εκείνου και της ποιότητας που εξασφαλίζει την αναγνώριση του κατόχου του από την πανεπιστημιακή και γενικότερα την επιστημονική κοινότητα όχι μόνο στον εθνικό, αλλά και στο διεθνή χώρο.

Ως υποψήφιοι διδάκτορες στο Τμήμα γίνονται δεκτοί κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος διαφόρων ειδικοτήτων. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένες διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης των διδακτορικών σπουδών στους στόχους του Τμήματος, αυτή διασφαλίζεται σε σημαντικό βαθμό από το γεγονός ότι ως επί το πλείστον οι προπτυχιακές και μεταπτυχιακές τους σπουδές προσανατολίζονται στην εκπαίδευση (π.χ. ένας Φυσικός στις διδακτορικές του σπουδές μπορεί να προσανατολίζει τη διδακτορική του διατριβή σε θέματα όπως εκείνα της διδακτικής των Φυσικών Επιστημών).

Η Γ.Σ.Ε.Σ. αποφασίζει τελικά ποιους θα κάνει δεκτούς ως υποψήφιους διδάκτορες στο Τμήμα. Η Γ.Σ.Ε.Σ., μετά από εισήγηση των αρμοδίων τομέων, ορίζει και την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή για κάθε υποψήφιο. Στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή μετέχουν ένα μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος της βαθμί- δας του καθηγητή, αναπληρωτή καθηγητή ή επίκουρου καθηγητή ως επιβλέπων και άλλα δύο μέλη τα οποία μπορεί να είναι μέλη Δ.Ε.Π. του ιδίου ή άλλου Τμήματος, του ιδίου ή άλλου πανεπιστημίου της η- μεδαπής ή της αλλοδαπής, αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές Α.Ε.Ι., καθηγητές Α.Σ.Ε.Ι. ή μέ- λη Ε.Π. των Τ.Ε.Ι. και της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ' αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου του εσωτερικού ή εξωτερικού, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Τα μέλη της επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτή, στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπονεί τη διατριβή του (παρ. 2, αρθρ. 9, Ν.3685/2008).

Από την τελευταία έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης (Δεκέμβριος 2013) έχουν γίνει βήματα που αφορούν τις διαδικασίες αξιολόγησης, οι οποίες τότε είχαν χαρακτηριστεί διαλείπουσες και για τις οποίες είχε αναφερθεί ότι στηρίζονται στις πρωτοβουλίες των εποπτών των διδακτορικών διατριβών. Πιο αναλυτικά, Κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής ο υποψήφιος διδάκτορας συνεργάζεται ανελλιπώς με τα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και κυρίως με τον επιβλέποντα καθηγητή. Στην πορεία της ερευνητικής του δραστηριότητας παρουσιάζει την εργασία του σε ειδικό ανοικτό σεμινάριο σε τακτά χρονικά διαστήματα. Την ευθύνη οργάνωσης των σεμιναρίων αυτών έχει ο επιβλέπων καθηγητής σε συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα.

το τέλος κάθε έτους ο υποψήφιος συντάσσει έκθεση προόδου της ερευνητικής του εργασίας και της συνολικής του δραστηριότητας κατά το έτος που πέρασε. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή. Η επιτροπή μελετά την έκθεση του υποψηφίου, την αξιολογεί και καταθέτει σχετικό πόρισμα στη Γραμματεία του αρμόδιου τομέα μέχρι το τέλος Ιουνίου κάθε έτους. Αντίγραφο του πορίσματος αυτού γνωστοποιείται στη Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. και στη Γραμματεία του Τμήματος, η οποία είναι υπεύθυνη για την ενημέρωση του φακέλου του υποψηφίου. Αν μέσα σε διάστημα 14 μηνών από την η- μερομηνία που έγινε δεκτός

ο υποψήφιος από το Τμήμα ή από την ημερομηνία της προηγούμενης αξιολόγησής του δεν έχει κατατεθεί πόρισμα αξιολόγησης της συμβουλευτικής επιτροπής, η απόδοση του υποψηφίου θεωρείται ως μη ικανοποιητική. Μετά από δύο συνεχόμενες αξιολογήσεις της απόδοσης υποψηφίου διδάκτορα ως μη ικανοποιητικές, ο υποψήφιος διαγράφεται αυτοδικαίως από το πρόγραμμα. Η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος έχει τη δυνατότητα να αναστείλει τη διαγραφή του υποψηφίου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αν συντρέχουν σοβαροί προσωπικοί λόγοι ή λόγοι υγείας πλήρως αιτιολογημένοι και μόνο ύστερα από τεκμηριωμένη εισήγηση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής.

Στο τέλος του δεύτερου έτους, ο υποψήφιος διδάκτορας υποχρεούται να παρουσιάσει την πρόοδο της διδακτορικής του διατριβής ενώπιον της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και δύο εξωτερικών μελών ΔΕΠ, τα οποία είναι του ίδιου ή παρεμφερούς γνωστικού αντικειμένου. Τα δύο αυτά εξωτερικά μέλη υποδεικνύονται από την τριμελή επιτροπή και ορίζονται από την Σ.Ε. του Π.Μ.Σ.

Η παρουσίαση αξιολογείται από την αναφερόμενη πενταμελή επιτροπή είτε ως επιτυχής, οπότε ο υποψήφιος διδάκτορας συνεχίζει την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής είτε ως μη επιτυχής. Στην περίπτωση της μη επιτυχούς ή τριμελούς συμβουλευτική επιτροπή συντάσσει έκθεση που υποβάλλει στη Γ.Σ.Ε.Σ με συγκεκριμένη πρόταση για το αν μπορεί ο υποψήφιος διδάκτορας να συνεχίσει την εκπόνηση της διδακτορικής του διατριβής. Η Γ.Σ.Ε.Σ αποφασίζει οριστικά.

Το Τμήμα συνεχίζει κατά κανόνα να έχει επαφή και να παρακολουθεί τους περισσότερους από τους διδάκτορες, καθώς αυτοί απασχολούνται ως επί το πλείστον στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είτε ως εκπαιδευτικοί, είτε ως στελέχη. Πολλοί από τους διδάκτορες συνεχίζουν επίσης να συνεργάζονται με το Τμήμα στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων ή υπό την ιδιότητά τους των εκλεγμένων μελών ΔΕΠ άλλων Τμημάτων.

- **Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;**

Ως προς τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, δεν προσφέρονται μαθήματα διδακτορικού κύκλου, όπως επίσης και ερευνητικής μεθοδολογίας. Η Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. ορίζει ειδικούς κύκλους σεμιναρίων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική για τους υποψηφίους διδάκτορες, προκειμένου να καταστούν ενήμεροι των σύγχρονων εξελίξεων την έρευνα. Υποχρεωτική είναι επίσης η συμμετοχή των υποψηφίων διδακτόρων σε μαθήματα, εργαστήρια, εκδηλώσεις, και άλλες δραστηριότητες που υποστηρίζουν το ερευνητικό τους έργο, όπως επίσης και το διοικητικό έργο του Τμήματος κατά την κρίση του επιβλέποντος. Η διαδικασία εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, και ο έλεγχος προόδου του υποψηφίου διδάκτορα είναι μέλημα και ευθύνη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και κυρίως του επιβλέποντος.

Σύμφωνα με τον αναμορφωμένο κανονισμό μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών, σε ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών λόγω αναγνωρισμένου επιστημονικού ή επαγγελματικού έργου, δημοσιεύσεων και έρευνας γίνεται αιτιολογημένα δεκτός, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, ως υποψήφιος διδάκτορας και μη κάτοχος Δ.Μ.Σ. (άρθρο 38 του Ν. 4485/17). Στην περίπτωση αυτή οι υποψήφιοι υποχρεούνται να παρακολουθήσουν επιτυχώς σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα πέντε (5)

μεταπτυχιακά μαθήματα ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο γίνεται η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής. Τα μαθήματα αυτά για τον κάθε υποψήφιο/α ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

- **Πώς κρίνεται το εξεταστικό σύστημα;**

Με την ολοκλήρωση του ερευνητικού του έργου ο υποψήφιος καταθέτει στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή πλήρες αντίγραφο της ερευνητικής του εργασίας. Η επιτροπή αξιολογεί την εργασία του υποψηφίου και αποφασίζει ομόφωνα για τη συγγραφή της διατριβής ή υποδεικνύει στον υποψήφιο να προβεί σε προσθήκες, τροποποιήσεις ή βελτιωτικές παρεμβάσεις στην εργασία του και να την επαναυποβάλλει σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Η συγγραφή της διδακτορικής διατριβής από τον υποψήφιο γίνεται με την προϋπόθεση ότι η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή έχει μελετήσει και αξιολογήσει το συνολικό έργο του υποψηφίου και έχει κρίνει ότι ο υποψήφιος περάτωσε επιτυχώς το ερευνητικό του έργο και έχει ανταποκριθεί σε όλες τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Μετά τη συγγραφή της διδακτορικής διατριβής, η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή υποβάλλει στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος σχετική εισήγησή της πλήρως αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη. Στην εισήγηση αυτή πρέπει να υπάρχει και επισήμανση των σημείων εκείνων της διατριβής που αποδεικνύουν ότι είναι πρωτότυπα και συμβάλλουν στην προαγωγή της επιστήμης.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος, ύστερα από γνώμη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, ορίζει την επταμελή εξεταστική επιτροπή, σύμφωνα με την παράγραφο 4α του άρθρου 9 του Ν. 3685/2008, για την αξιολόγηση και την τελική κρίση της διατριβής μετά από προφορική εξέταση και του υποψηφίου διδάκτορα. Στην επταμελή εξεταστική επιτροπή μετέχουν υποχρεωτικά και τα τρία μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής. Πρόεδρος της εξεταστικής επιτροπής είναι ο επιβλέπων καθηγητής.

Η διατριβή υποστηρίζεται δημόσια σε τόπο και χρόνο που ορίζεται οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν με πρόσκληση του προέδρου της εξεταστικής επιτροπής. Η πρόσκληση του προέδρου κοινοποιείται στον υποψήφιο διδάκτορα, στα μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής, στα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Στην προφορική εξέταση μπορούν να παρευρίσκονται και άτομα εκτός πανεπιστημίου.

Ο υποψήφιος διδάκτορας παρουσιάζει τη διατριβή του σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τα 30 λεπτά. Αναλύει το περιεχόμενο της εργασίας του, παρουσιάζει τον τρόπο έρευνας που ακολούθησε και τα πορίσματα στα οποία κατέληξε. Επισημαίνει τα σημεία εκείνα που κατά τη γνώμη του είναι πρωτότυπα και συμβάλλουν στην πρόοδο της επιστήμης, καθώς και τα σημεία εκείνα που ενδεχομένως χρειάζονται παραπέρα μελέτη και έρευνα.

Μετά την παρουσίαση της διατριβής από τον υποψήφιο, ο πρόεδρος της εξεταστικής επιτροπής δίνει το λόγο σε καθένα από τα μέλη της για να κάνουν σχετικές παρατηρήσεις και να υποβάλλουν ερωτήσεις σχετικά με το αντικείμενο της διατριβής.

Μετά το τέλος της δοκιμασίας η εξεταστική επιτροπή αποσύρεται σε σύσκεψη, αξιολογεί τη διατριβή, κρίνει και αξιολογεί την επιστημονική επάρκεια και τη

συνολική απόδοση του υποψηφίου κατά την προφορική δοκιμασία και τον βαθμολογεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις διατάξεις του Εσωτερικού Κανονισμού των Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Η διδακτορική διατριβή που συγκέντρωσε τη σύμφωνη γνώμη των πέντε (5) τουλάχιστον μελών της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής θεωρείται εγκεκριμένη. Η εγκεκριμένη διδακτορική διατριβή βαθμολογείται με το βαθμό "Καλώς", "Λίαν καλώς" ή "Άριστα". Ο βαθμός απονέμεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της εξεταστικής επιτροπής και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής

• **Πώς κρίνεται τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων;**

Οι θέσεις για εγγραφή υποψηφίων διδασκόντων προκηρύσσονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος με την εξής διαδικασία:

- Κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου κάθε έτους, η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος ύστερα από εισήγηση των Τομέων, καθορίζει τον αριθμό των υποψηφίων διδασκόντων για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος. Οι τομείς στην εισήγησή τους προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. καθορίζουν τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία θα γίνουν δεκτοί υποψήφιοι για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, Η Γ.Σ.Ε.Σ. συγκεντρώνει τις προτάσεις των τομέων και προκηρύσσει σχετική εκδήλωση ενδιαφέροντος σε κάθε πρόσφορο ηλεκτρονικό ή έντυπο μέσο και ιδιαίτερα στις Ανακοινώσεις τις ιστοσελίδας του Τμήματος.

- Στην προκήρυξη αναγράφεται: - ο αριθμός των υποψηφίων διδασκόντων που θα δεχθεί το Τμήμα κατά τομέα και γνωστικό αντικείμενο, - οι ημερομηνίες και η ακριβής διεύθυνση στην οποία θα υποβληθούν οι αιτήσεις συμμετοχής, - όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται με τη σχετική αίτηση, σύμφωνα με την παρ. 1 του αρθρ. 2 του μέρους τρίτου του εσωτερικού κανονισμού του Π.Μ.Σ. του Π.Τ.Δ.Ε. Στα απαραίτητα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά συμπεριλαμβάνεται και βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου.

- Οι αιτήσεις των υποψηφίων διδασκόντων και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος. Η Γραμματεία ελέγχει αν οι υποψήφιοι έχουν τα τυπικά προσόντα συμμετοχής, όπως αυτά προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία και από τον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό του Π.Μ.Σ. και διαβιβάζει τις αιτήσεις των υποψηφίων, μαζί με τα δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί στους Τομείς για αξιολόγηση.

- Οι τομείς αξιολογούν τα στοιχεία που έχουν υποβάλλει οι υποψήφιοι, και ειδικότερα την ερευνητική πρόταση, κρίνοντας κάθε υποψήφιο χωριστά με βάση τα γνωστικά αντικείμενα που έχουν προκηρυχθεί. Συντάσσουν τον πίνακα των υποψηφίων για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, τους οποίους θεωρούν επικρατέστερους. Οι τομείς υποβάλλουν τον πίνακα αυτό στη Γ.Σ.Ε.Σ. με πλήρως αιτιολογημένη εισήγησή τους.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. αποφασίζει τελικά ποιους θα κάνει δεκτούς ως υποψήφιους διδάκτορες στο Τμήμα. Για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Να είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών πα- νεπιστημιακού ιδρύματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

- Για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών από πανεπιστημιακό ίδρυμα της αλλοδαπής είναι απαραίτητη η αναγνώριση του τίτλου αυτού από το ΔΟΑΤΑΠ.
- Να έχουν επαρκή γνώση μίας ξένης γλώσσας της Ε.Ε., από αυτές που αναφέρονται πιο κάτω σε επίπεδο τουλάχιστον C1.

- **Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;**

Αν και δεν υπάρχουν σεμινάρια σε εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση, διοργανώνονται εντούτοις από Τομείς του Τμήματος φόρουμ νέων επιστημόνων αλλά και συνέδρια, ημερίδες (π.χ. Σεμινάριο Μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψήφιων διδασκόντων με θέμα: *Οι κοινωνικές επιστήμες και η υφιστάμενη κρίση*, 2012, Οργανωτής Συνεδρίου: ΠΤΔΕ, Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών, Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών. Αθήνα ή Colloquium των μεταπτυχιακών φοιτητών του Διδρυματικού ΠΜΣ με τίτλο: «Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ανάπτυξη Ανθρωπίνων Πόρων», 2014, 2015), με κύριο στόχο την ανάδειξη της δουλειάς των υποψήφιων διδασκόντων και την ενημέρωση των συναδέλφων τους. Σε αρκετά συχνή βάση, επίσης, δίνονται διαλέξεις και ομιλίες από προσκεκλημένους ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Οι ίδιοι οι υποψήφιοι διδάκτορες συμμετέχουν συχνά σε συνέδρια ανακοινώνοντας ευρήματα των εργασιών τους.

- **Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;**

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών είναι από τη φύση του ένα πρόγραμμα σπουδών ανοιχτό στη διεθνή επιστημονική κοινότητα, της οποίας νέα μέλη θα αποτελέσουν οι μελλοντικοί διδάκτορες. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα επιδιώκει, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, να έχει συνεργασία με άλλα ιδρύματα της χώρας αλλά και του εξωτερικού. Έτσι, για παράδειγμα, στις επταμελείς και τριμελείς επιτροπές συμμετέχουν, σε περιορισμένο όμως βαθμό, διδάσκοντες από το εξωτερικό (π.χ. ενδεικτικά Baros Wassilios, Paris Lodron Universität Salzburg, Stella Mavrouli, Imperial College London, Konstantinos Petrides, University College London, Στέλιος Γεωργίου, Πανεπιστήμιο Κύπρου) στους υποψήφιους διδάκτορες παρέχεται συνεχής ενημέρωση και υποστήριξη για παρακολούθηση διεθνών σεμιναρίων και συνεδρίων. Στο σύνολό τους σχεδόν οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος συμμετέχουν και έχουν συμμετάσχει με εισηγήσεις σε διεθνή συνέδρια, ή έχουν δημοσιεύσει εργασίες τους σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά. Επίσης, διδάκτορες του Τμήματός μας έχουν δεχτεί προτάσεις συνεργασίας με Πανεπιστήμια του εξωτερικού (π.χ. University College London, Imperial College London, κ.ά.). Παρόλα αυτά, υπάρχει ακόμη περιθώριο περαιτέρω ανάπτυξης της διεθνούς διάστασης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, με περισσότερο συντονισμό αλλά και με καλύτερη χρηματοδότηση για τις μετακινήσεις κυρίως τόσο των υποψήφιων διδασκόντων όσο και αναγνωρισμένων επιστημόνων από το εξωτερικό. Τέλος, δεν υπάρχει πρόβλεψη για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα.

4. Διδακτικό έργο

- 4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;
- Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές; Πώς εφαρμόζεται;

Το Π.Τ.Δ.Ε. βρίσκεται στη διαδικασία διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός ενιαίου συστήματος αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Αν και στο παρελθόν αυτή πραγματοποιούνταν ευκαιριακά στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέλιξης των μελών ΔΕΠ, από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 οι διδάσκοντες αρχίζουν να εναρμονίζονται με τα κριτήρια και τις διαδικασίες που έχουν τεθεί από την Α.ΔΙ.Π. Μέχρι πρότινος, οι φοιτητές αξιολογούσαν το παρεχόμενο διδακτικό έργο σε 1 ή 2 φάσεις, κατά τη διάρκεια κάθε εξαμήνου. Τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ ζητούσαν από τους φοιτητές μια γενική αποτίμηση του έργου που παρήχθη, στο τέλος του εξαμήνου (συνήθως στην 11η ή 12η συνάντηση). Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιούσαν δικά τους ερωτηματολόγια ή τροποποιούσαν κάποιο από τα υπάρχοντα στην ιστοσελίδα της Α.ΔΙ.Π. Σήμερα, έχει καταστεί πλέον σαφές ότι οφείλουν να χρησιμοποιούν το ερωτηματολόγιο που παρέχεται από τις υπηρεσίες του Ε.Κ.Π.Α. στην ιστοσελίδα: <http://survey.uoa.gr/portal/mainMenu>, ώστε κάθε φοιτητής, χρησιμοποιώντας την εφαρμογή, να αξιολογεί ανώνυμα κάθε μάθημα.

- Πώς αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

Κάθε διδάσκων λαμβάνει σοβαρά υπόψιν του την ανατροφοδότηση που του παρέχεται από την αξιολόγηση των φοιτητών, προκειμένου να επανασχεδιάσει τις μεθόδους και τους επιμέρους τρόπους διδασκαλίας που εφαρμόζει. Το Π.Τ.Δ.Ε. δρα αναστοχαστικά και δίνει πολύ μεγάλη σημασία στις αξιολογήσεις των φοιτητών, όπως αυτές αναφέρθηκε ότι διεξάγονται. Οι φοιτητές, κατά κύριο λόγο, επιζητούν την εξορθολογίκευση της αναλογίας διδάσκοντα/φοιτητή (που αυτή την στιγμή βρίσκεται στο 1:70), τον προσανατολισμό στην πρακτική άσκηση και την ενίσχυση των δράσεων που θα τους βοηθήσουν περαιτέρω, όχι μόνο στην ισχυροποίηση του ακαδημαϊκού τους προφίλ, αλλά και στην αμεσότερη αξιοποίησή τους από την αγορά εργασίας, σε καιρούς γενικευμένης οικονομικής δυσπραγίας.

- Ποιός είναι ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Τα μέλη ΔΕΠ του Π.Τ.Δ.Ε. κατανέμεται σε πέντε (5) Τομείς. Το διδακτικό έργο για τα γνωστικά αντικείμενα που υπάγονται σε κάθε Τομέα μοιράζεται μεταξύ των μελών του Τομέα. Ωστόσο, το γεγονός ότι αποχώρησε μεγάλος αριθμός μελών ΔΕΠ, λόγω συνταξιοδότησης, χωρίς να αναπληρωθούν οι θέσεις τους έχει δημιουργήσει μια ανισοκατανομή των μελών ΔΕΠ στους επιμέρους Τομείς, με αποτέλεσμα το διδακτικό έργο ορισμένων μελών ΔΕΠ να είναι ιδιαίτερα αυξημένο.

Σε αυτό έρχεται να προστεθεί και η διακοπή πρόσληψης διδασκόντων στα χρονικά διαστήματα στα οποία αναφέρεται η παρούσα έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης με τη διαδικασία του Π.Δ. 407 /1980, λόγω της οικονομικής ύφεσης, οι οποίοι ασκούν αυτοδύναμο διδακτικό έργο.

Σε κάθε περίπτωση, το εβδομαδιαίο διδακτικό έργο επιμερίζεται σε έναν ελάχιστο αριθμό μελών ΔΕΠ του Τμήματος, που καταβάλλουν προσπάθεια για να υπερκαλύπτουν ποσοτικά τις σχετικές απαιτήσεις του νόμου με δεδομένες και τις πολυσχιδείς απαιτήσεις των κατευθύνσεων του ΠΜΣ του Τμήματος. Συγκεκριμένα, η εβδομαδιαία διδακτική απασχόληση των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κυμαίνεται κατά μέσο όρο από 10- 12 ώρες, χωρίς να υπολογίζεται το διδακτικό έργο που προσφέρουν αμισθί ορισμένα μέλη ΔΕΠ και σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου μας, συμβάλλοντας στην εύρυθμη λειτουργία του (Τμήμα Μαθηματικών, ΤΕΑΠΗ κλπ).

- **Πόσα από τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Το σύνολο των μελών ΔΕΠ διδάσκει στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του Π.Τ.Δ.Ε. Αντικείμενα τα οποία δεν καλύπτονται από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ανατίθενται σε μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων, ή και αναγνωρισμένους επιστήμονες στον κλάδο τους.

- **Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες/βραβεία διδασκαλίας;**

Το Τμήμα δεν έχει θεσμοθετήσει υποτροφίες ή βραβεία διδασκαλίας. Ωστόσο, σε κάθε Κατεύθυνση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, η Γ.Σ. έχει αποφασίσει να δίδονται υποτροφίες (απαλλαγή ή και μείωση διδάκτρων) σε φοιτητές, επί τη βάση καθορισμένων, αυστηρών κριτηρίων.

- **Συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος και σε τί ποσοστό;**

Στο προσφερόμενο διδακτικό έργο συνεισφέρουν ως επί το πλείστον οι υποψήφιοι διδάκτορες, αλλά και μεταπτυχιακοί φοιτητές, με την εποπτεία του μέλους ΔΕΠ. Το έργο τους είναι επικουρικό και αφορά κυρίως τις εργαστηριακές ασκήσεις, τα φροντιστήρια συγκεκριμένων μαθημάτων και την εποπτεία των πρακτικών ασκήσεων. Επιπροσθέτως, οι υποψήφιοι διδάκτορες και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές συνεπικουρούν στις επιτηρήσεις κατά τις εξεταστικές περιόδους, στο συντονισμό των πρακτικών ασκήσεων, στην παροχή συμβουλευτικής για την εκπόνηση εργασιών των προπτυχιακών φοιτητών, στην υποστήριξη της οργανωτικής προετοιμασίας σεμιναρίων, ημερίδων και συνεδρίων του Τμήματος κλπ.

Σημαντικότατη για την ομαλή διεξαγωγή των πρακτικών ασκήσεων των προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος είναι η συμβολή των μελών ΕΔΙΠ. Επίσης, των αποσπασμένων εκπαιδευτικών, οι οποίοι διαθέτουν αυξημένα τυπικά προσόντα και γνώση της σχολικής πραγματικότητας. Τα τελευταία χρόνια όμως ο αριθμός τους έχει μειωθεί αισθητά, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν σε μόνιμη βάση αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί σε όλα τα σχολεία που διεξάγονται πρακτικές ασκήσεις κατά την ημέρα διεξαγωγής τους, ενώ έχει καταστεί ιδιαίτερα δυσχερές τόσο η καθοδήγηση των φοιτητών πριν τη διεξαγωγή της πρακτικής τους άσκησης όσο και η διαδικασία αναστοχασμού που ακολουθεί.

- **4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;**

- **Ποιές συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται;**

Τα μέλη ΔΕΠ χρησιμοποιούν για το διδακτικό τους έργο ένα ευρύ φάσμα διδακτικών προσεγγίσεων, όπως για παράδειγμα διαλέξεις, σεμινάρια, μικροδιδασκαλίες, εργαστήρια, εκπαιδευτικές επισκέψεις, παρουσιάσεις από προσκεκλημένους ομιλητές, εκπαιδευτικές προβολές, πρακτικές ασκήσεις και εποπτευόμενες έρευνες πεδίου.

Επίσης, εφαρμόζουν εναλλακτικές τεχνικές συνδιδασκαλιών και αξιοποιούν σύγχρονα μέσα διδασκαλίας, προκειμένου να πετύχουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, εντάσσοντας στο διδακτικό τους έργο τις δυνατότητες που παρέχει η σχετική με την εκπαίδευση τεχνολογία (π.χ. διαδραστικοί πίνακες, αξιοποίηση διαδικτύου, αποθετηρίων, ψηφιακών συλλογών Ε.Κ.Π.Α., κλπ.).

Ειδικότερα, το αντικείμενο της πρακτικής άσκησης βρίσκεται στο Π.Τ.Δ.Ε. πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω διαμόρφωσή του, τόσο σε ερευνητικό επίπεδο, όσο και στο πεδίο εφαρμογής, καθώς κάθε φοιτητής, με την επίβλεψη των διδασκόντων, είναι απαραίτητο να καλύψει συγκεκριμένο αριθμό ωρών πρακτικής άσκησης από το 2^ο έως και το 4^ο έτος σπουδών.

- **Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων;**

Το Τμήμα δεν έχει θεσμοθετήσει ενιαία διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων που διδάσκονται. Κάθε μέλος ΔΕΠ, φροντίζει για την επικαιροποίηση του περιεχομένου των μαθημάτων του και των διδακτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται. Μια συστηματική συνολική προσπάθεια επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων, εκπόνησης καταλόγων συμπληρωματικής βιβλιογραφίας, διάθεσης του συμπληρωματικού διδακτικού υλικού σε ψηφιακή μορφή, διεύρυνσής τους και ένταξη εναλλακτικών μαθησιακών μεθόδων στην εκπαιδευτική διαδικασία ξεκίνησε μετά την Εξωτερική Αξιολόγηση (2013) και κατέληξε στην τελική της μορφή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 με το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών.

- **Ποιό είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις;**

Στις εξετάσεις συμμετέχει η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (το ποσοστό τους κυμαίνεται ανά εξεταστική περίοδο και ανά μάθημα – βλ. σχετικούς πίνακες στην Ιστοσελίδα της ΜΟ.ΔΙ.Π.). Η μεγάλη συμμετοχή στις εξετάσεις οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στη στόχευσή τους να υλοποιήσουν το όραμα ένταξής τους στο εκπαιδευτικό δυναμικό της χώρας, ως εν ενεργεία εκπαιδευτικών και δη παιδαγωγών, στη δημόσια (αλλά και την ιδιωτική) Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

- **Ποιά είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις;**

Τα ποσοστά επιτυχίας στις εξετάσεις απεικονίζονται στη βαθμολογία του πτυχίου και θεωρούνται υψηλά. Ενδεικτικά, η βαθμολογία των πτυχιούχων του ακαδημαϊκού έτους 2015-16 διαμορφώθηκε ως εξής:

Απόφοιτοι με βαθμό πτυχίου	Βαθμός
5.00 - 5.99	0
6.00 - 6.99	8
7.00 - 7.99	95
8.00 - 8.99	177
9.00 - 10.00	56

Η υψηλή βαθμολογία των φοιτητών στις εξετάσεις θα μπορούσε εν μέρει να αποδοθεί στο γεγονός ότι κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2012 έως 2015 έχει αναβαθμιστεί αισθητά το επίπεδο των νεοεισερχόμενων φοιτητών του Τμήματος, όπως προκύπτει από τις υψηλές βαθμολογικές βάσεις, που απαιτούνται για την εισαγωγή τους σε αυτό.

- Ποιός είναι ο μέσος βαθμός πτυχίου;

Ο μέσος όρος του βαθμού πτυχίου των αποφοίτων του Τμήματος κυμαίνεται στο 8,27 για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 και 8,32 για το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016.

- Ποιά είναι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου;

Η μέση διάρκεια των σπουδών για τη λήψη του πτυχίου των φοιτητών του Π.Τ.Δ.Ε. για τα ακαδημαϊκά έτη 2014-2015 και 2015-2016 ήταν εννιάμισι (9,5) εξάμηνα.

- 4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;
- Πώς γνωστοποιείται στους φοιτητές η ύλη των μαθημάτων στην αρχή του εξαμήνου;

Για όλα τα μαθήματα που διδάσκονται στο Π.Τ.Δ.Ε., η διδακτέα ύλη των μαθημάτων κάθε εξαμήνου ανακοινώνεται εγκαίρως στους φοιτητές μέσω ανακοινώσεων, είτε στους ειδικούς πίνακες ανακοινώσεων των καθηγητών, είτε με αξιοποίηση του e-class, στην αντίστοιχη σελίδα μαθήματος και με τη δημοσιοποίηση του Οδηγού Σπουδών (έντυπη και ηλεκτρονική μορφή) εκάστου ακαδημαϊκού έτους, που επικαιροποιείται κάθε χρόνο.

- Περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

Το περιεχόμενο και οι μαθησιακοί στόχοι περιγράφονται στον Οδηγό Σπουδών (ακαδημαϊκό έτος 2013-2014) ή στο Πρόγραμμα Σπουδών (ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 και 2015-2016) του Τμήματος, μαζί με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα (βλ. Παραρτήματα 3, 4, και 5).

- Υπάρχει διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων;

Κάθε διδάσκων, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των μαθημάτων, παραμετροποιεί και ελέγχει την πρόοδο του μαθησιακού έργου και τον βαθμό επίτευξης των στόχων, μέσω διαφόρων τεχνικών (διανέμοντας π.χ. ερωτηματολόγια, εργασίες φοιτητών κλπ.). Σε γενικές γραμμές, η μέτρηση της επίτευξης των μαθησιακών στόχων κάθε

μαθήματος, ελλείπει θεσμοθετημένης σχετικής διαδικασίας, στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στις εξετάσεις.

- Σε ποió βαθμό τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων του Τμήματος διαμορφώνεται με βάση τον προβλεπόμενο από τον Οδηγό ή Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος σχεδιασμό. Η τήρησή του είναι απαραίτητη, αφού με δεδομένες τις ανεπάρκειες της κτηριακής υποδομής του Τμήματος, η μεταφορά της ώρας διεξαγωγής των μαθημάτων μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές δυσχέρειες στην ομαλή διεξαγωγή τους. Στη σπάνια περίπτωση, που για κάποιο σημαντικό λόγο (π.χ. εντολή της αστυνομίας για κλείσιμο της Σχολής) δεν πραγματοποιηθεί κάποιο μάθημα, αυτό αναπληρώνεται κατά την τελευταία εβδομάδα του τρέχοντος ακαδημαϊκού εξαμήνου και κοινοποιείται άμεσα στους φοιτητές. Σε γενικές γραμμές, στο Π.Τ.Δ.Ε. με περιορισμένες εξαιρέσεις (π.χ. περιπτώσεις γενικευμένων και έντονων φοιτητικών κρίσεων) δεν σημειώνονται απώλειες διδακτικών ωρών.

- Είναι ορθολογική η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;

Για την ορθολογική οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος στο Τμήμα, η διδασκαλία των μαθημάτων έχει διαρθρωθεί στις παρακάτω ζώνες παρακολούθησης:

Ζώνη Α' (9-12) Διδασκαλία υποχρεωτικών μαθημάτων

Ζώνη Β' (12-3) Διδασκαλία επιλεγόμενων μαθημάτων

Ζώνη Γ' (3-6) Διδασκαλία υποχρεωτικών και κυμαινόμενων μαθημάτων

Ζώνη Δ' (6-9) Διδασκαλία υποχρεωτικών και κυμαινόμενων μαθημάτων

Ο σχεδιασμός αυτός στηρίζεται στο προτεινόμενο ενδεικτικό, ανά εξάμηνο, πρόγραμμα σπουδών και συνεπώς δεν επιτρέπει επικαλύψεις μαθημάτων για τους φοιτητές που ακολουθούν το εν λόγω πρόγραμμα.

- Πόσα (και ποιά) από τα βασικά εισαγωγικά Μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ/ΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των βασικών μαθημάτων του Τμήματος (τα οποία είναι «Υποχρεωτικά» για τους φοιτητές με βάση το πρόγραμμα σπουδών) διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ των δύο ανωτέρων βαθμίδων (βλ. Πρόγραμμα Σπουδών στο Παράρτημα της παρούσας αξιολόγησης της ΜΟ.ΔΙ.Π.).

- Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο;

Στο ΠΤΔΕ καταβάλλεται προσπάθεια, και έχει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό επιτευχθεί, τα μέλη του ακαδημαϊκού του προσωπικού να διδάσκουν προπτυχιακά μαθήματα που εμπίπτουν εξ ολοκλήρου στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο-αντικείμενο.

Στο μεταπτυχιακό επίπεδο, όπου οι απαιτούμενες εξειδικεύσεις είναι σημαντικά περισσότερες λόγω των πολλών κατευθύνσεων των Π.Μ.Σ., προκειμένου να γίνει εφικτό τα προσφερόμενα μαθήματα να διδάσκονται από τους πλέον ειδικούς

επιστήμονες, αξιοποιούνται μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων εκτός του Πανεπιστημίου Αθηνών ή από άλλα ελληνικά Ανώτατα Ιδρύματα αλλά και, σε μερικές περιπτώσεις, από πανεπιστήμια του εξωτερικού.

- **4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;**
- **Είδη και αριθμός βοηθημάτων (π.χ. βιβλία, σημειώσεις, υλικό σε ιστοσελίδες, κλπ) που διανέμονται στους φοιτητές.**

Τα βοηθήματα που διανέμονται, κατόπιν έγκρισης από τα αρμόδια όργανα του Τμήματος στους φοιτητές, καλύπτουν το σύνολο της διδασκόμενης ύλης και διανέμονται κατά κανόνα εγκαίρως, προκειμένου οι φοιτητές να μπορούν να συμβουλευθούν το σχετικό υλικό, τόσο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων όσο και για την εξέτασή τους σε αυτά (μέσω του Προγράμματος ΕΥΔΟΞΟΣ του ΥΠΠΕΘ).

- **Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων; Πώς εφαρμόζεται;**

Τα βοηθήματα και τα συγγράμματα που προτείνονται επικαιροποιούνται κάθε έτος με απόφαση της Γ.Σ. του Π.Τ.Δ.Ε κατά το εαρινό εξάμηνο.

- **Πώς και πότε συγκεκριμένα διατίθενται τα βοηθήματα;**

Οι φοιτητές υποβάλλουν ηλεκτρονικά δήλωσή τους στην αρχή κάθε εξαμήνου, προκειμένου να λάβουν τα συγγράμματα που τους αναλογούν (μέσω του Προγράμματος ΕΥΔΟΞΟΣ του ΥΠΠΕΘ). Το περαιτέρω διδακτικό και ερευνητικό υλικό τους προσφέρεται ηλεκτρονικά μέσω του e-class ήδη από την αρχή εκάστου εξαμήνου.

- **Ποιό ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;**

Δεδομένων των περιορισμών στη διανομή δωρεάν συγγραμμάτων, πέραν όσων προβλέπονται μέσω του προγράμματος ΕΥΔΟΞΟΣ, κάθε διδάσκων μεριμνά να καλύπτει το σύνολο της διδασκόμενης ύλης με επιπλέον βοηθήματα, τα οποία διαθέτει στους φοιτητές σε ηλεκτρονική μορφή, είτε παραπέμπει σε αυτά εφόσον είναι διαθέσιμα στη Βιβλιοθήκη του Π.Τ.Δ.Ε. ή στις εγκεκριμένες βάσεις δεδομένων (π.χ. <http://www.openarchives.gr/>, <https://repository.edulll.gr/>, <https://www.researchgate.net/home>, <https://www.academia.edu/>) και τα ακαδημαϊκά αποθετήρια (π.χ. <http://etheses.bham.ac.uk/>).

- **Παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;**

Ο περιορισμός του αριθμού των διανεμόμενων συγγραμμάτων δημιουργεί ζητήματα κάλυψης του περιεχομένου των μαθημάτων, όπως περιγράφεται στον Οδηγό Σπουδών. Η έλλειψη αυτή καλύπτεται με την επέκταση της ήδη χρησιμοποιούμενης πρακτικής της διανομής Φάκελου Συμπληρωματικού Υλικού καθώς και εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική ή on line μορφή το οποίο αναρτάται σε σχετικούς δικτυακούς τόπους. Σε κάθε περίπτωση καταβάλλονται προσπάθειες να καλύπτεται πλήρως ή, όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, στο μέγιστο βαθμό η διδακτέα ύλη.

Η παροχή πρόσθετης σχετικής βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας αποτελεί ευρεία πρακτική ως αποτέλεσμα της προσπάθειας να έχουν οι φοιτητές γνώση των πλέον πρόσφατων εξελίξεων του επιστημονικού κλάδου στον οποίο εξειδικεύονται. Το πρόσθετο υλικό είναι διαθέσιμο στη βιβλιοθήκη του Τμήματος είτε στην πλατφόρμα e-class, είτε είναι προσβάσιμο από τους ενδιαφερόμενους μέσω του δικτύου των βιβλιοθηκών Heal Link.

- **Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;**

- **Αίθουσες διδασκαλίας:**

Το Τμήμα έχει στη διάθεσή του, στο κτίριο της οδού Ναυαρίνου 13Α και στο Μαράσλειο Διδασκαλείο, αίθουσες αποκλειστικής και κοινής χρήσης. Λόγω αφενός της κοινής χρήσης των αιθουσών με το ΤΕΑΠΗ, αφετέρου του μεγάλου αριθμού εγγεγραμμένων φοιτητών (στα υποχρεωτικά κυρίως μαθήματα), η επάρκεια των αιθουσών διδασκαλίας δεν κρίνεται ικανοποιητική. Σημαντικές παρεμβάσεις επιβάλλεται να γίνουν και ως προς την αισθητική, την καταλληλότητα και την ποιότητά τους. Ο βαθμός χρήσης κρίνεται πολύ ικανοποιητικός, καθώς ένας μεγάλος σχετικά αριθμός φοιτητών παρακολουθεί καθημερινά, καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του Πανεπιστημίου, τα προσφερόμενα μαθήματα του Τμήματος. Η έλλειψη κλιματιστικών καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη τη διδακτική διαδικασία ή τη διεξαγωγή των εξετάσεων κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών. Στο διάστημα στο οποίο αναφέρεται η παρούσα έκθεση έγινε προσπάθεια προς την κατεύθυνση των υποδομών για την υποστήριξη της διδασκαλίας και για την κάλυψη σημαντικών ελλείψεων.

(α) Αριθμός και χωρητικότητα.

13 αίθουσες διδασκαλίας με αποκλειστική χρήση (Ναυαρίνου 13^Α, Ιπποκράτους 33, Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης)

2 αίθουσες διδασκαλίας με κοινή χρήση με το ΤΕΑΠΗ (Ναυαρίνου 13^Α, 3^{ος} όροφος)
Δυναμικότητα θέσεων αιθουσών διδασκαλίας: 970 άτομα

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα.

Ο αριθμός των υπαρχουσών αιθουσών κρίνεται ως μη επαρκής, δεδομένου του μεγάλου αριθμού φοιτητών και της δυνατότητας των διδασκόντων για απρόσκοπτη υλοποίηση του διδακτικού τους έργου σε μεγάλο ακροατήριο. Ο βαθμός καταλληλότητας είναι χαμηλός, όπως και η ποιότητα λόγω της παλαιότητας κατασκευής του κτηρίου του Νέου Χημείου (Ναυαρίνου 13^Α), η ακουστική μη αποδεκτή, όπως και η δυνατότητα διαμόρφωσης των αιθουσών με εναλλακτικούς τρόπους και διατάξεις (π.χ. για λειτουργία υπο-ομάδων), λόγω της κατασκευής θρανίων και καθισμάτων. Σε γενικές γραμμές, οι αίθουσες είχαν διαμορφωθεί εξ αρχής για να καλύπτουν ανάγκες μαζικών διαλέξεων και όχι σύγχρονης διδασκαλίας.

(γ) Βαθμός χρήσης.

Ο βαθμός χρήσης ανέρχεται στο 70-80% (από τις 09:00 το πρωί ως τις 21:00 το βράδυ).

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού.

Ο υποστηρικτικός εξοπλισμός (π.χ. βιντεοπροβολείς, μικροφωνικές εγκαταστάσεις) είναι σύγχρονος και επαρκής, αλλά δεν μπορεί να υπερκεράσει τις εγγενείς αδυναμίες που προκύπτουν από την κατασκευή των αιθουσών, οι οποίες θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μόνο με παρεμβάσεις στην υφιστάμενη κτιριακή δομή. Σύγχρονοι διαδραστικοί πίνακες έχουν τοποθετηθεί σε αρκετές αίθουσες διδασκαλίας, ωστόσο θα πρέπει να συνδεθούν με σύγχρονους βιντεοπρωτόκολλους.

- **Εκπαιδευτικά εργαστήρια:**

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

6 Αίθουσες εργαστηρίων με αποκλειστική χρήση

10 Αίθουσες εργαστηρίων με κοινή χρήση

Δυναμικότητα θέσεων αιθουσών εργαστηρίων: 200 άτομα

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.

(γ) Βαθμός χρήσης.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.

(ε) Επάρκεια αποθηκών (εργαστηριακού εξοπλισμού, αντιδραστηρίων, κλπ)

Συνολικά για τα Εκπαιδευτικά εργαστήρια, ως προς την επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού, ισχύουν τα όσα αναφέρθηκαν για τους χώρους εν γένει του Π.Τ.Δ.Ε. στην παρ. 4.5.1 της παρούσας αξιολόγησης. Ειδικά περί της επάρκειας των αποθηκών εργαστηριακού εξοπλισμού, εφόσον αυτές δεν υφίστανται, ολόκληρος ο διαθέσιμος εξοπλισμός στεγάζεται στους υπάρχοντες χώρους των εργαστηρίων, δυσχεραίνοντας ενίοτε την εύρυθμη λειτουργία τους.

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν δώδεκα (12) Εργαστήρια που συνδέονται με αντίστοιχα γνωστικά πεδία και υπηρετούν όχι μόνο την άσκηση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών αλλά και την έρευνα. Ορισμένα από αυτά όπως το «Εργαστήριο Πληροφορικής» και το εργαστήριο «Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος» στεγάζονται σε περισσότερους του ενός χώρους ενώ άλλα, όπως για παράδειγμα το Εργαστήριο «Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας», έχουν πλήρως αναπτυγμένες και σύγχρονες εγκαταστάσεις τηλεεκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, οι εγκαταστάσεις των εργαστηρίων του Τμήματος βρίσκονται στα εξής κτήρια:

- Εργαστήριο Πληροφορικής: Ιπποκράτους 31. Το εργαστήριο αναπτύσσεται και στους εξής χώρους: α) Ισόγειο Χημείου “Νέα Αίθουσα”, Ναυαρίνου 13Α)
- Εργαστήριο Μαθηματικών, Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής των Μαθηματικών
- Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας
- Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών
- Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Εργαστήριο Διδακτικής και Επιστημολογίας των Φυσικών Επιστημών και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας
- Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής
- Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου

- Εργαστήριο Λογοθεραπείας
- Εργαστήριο Ψυχολογίας
- Κέντρο Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης
- Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και Διδακτικής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας
- Εργαστήριο Βιοφυσικού Περιβάλλοντος: Νευροεπιστήμες και Μάθηση

Ο εξοπλισμός των Εργαστηρίων θεωρείται εν γένει ικανοποιητικός, ενώ καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες βελτίωσης της υλικοτεχνικής τους υποδομής. Αντίθετα, ανεπαρκής θεωρείται η στελέχωσή τους σε ανθρώπινο δυναμικό και η κάλυψη των λειτουργικών τους εξόδων. Ένας μεγάλος αριθμός προπτυχιακών και η πλειονότητα των μεταπτυχιακών φοιτητών κάνει καθημερινά χρήση των χώρων και του εξοπλισμού των εργαστηρίων αυτών, στα πλαίσια των ασκήσεων του προγράμματος σπουδών.

- Είναι διαθέσιμα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών;

Όλοι οι εργαστηριακοί χώροι είναι διαθέσιμοι για χρήση και εκτός προγραμματισμένου ωραρίου, εφόσον παρίσταται εργαστηριακός υπεύθυνος ή επιστημονικός συνεργάτης που έχει και την ευθύνη για κάθε έναν από τους συγκεκριμένους χώρους.

- Επάρκεια και ποιότητα των χώρων και του εξοπλισμού των κλινικών.

Στο Π.Τ.Δ.Ε. δεν υφίστανται κλινικές.

- Σπουδαστήρια:
 - (α) Αριθμός και χωρητικότητα
 - (β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων.
 - (γ) Βαθμός χρήσης.

Το σύνολο των εργαστηρίων του Π.Τ.Δ.Ε. λειτουργούν και ως σπουδαστήρια στήριξης του εκπαιδευτικού έργου, ανάλογα με τη δυναμικότητά τους. Ως εκ τούτου, ισχύουν τα προαναφερθέντα στην παράγραφο 4.5.2 του παρόντος εγγράφου.

Στο Τμήμα λειτουργεί ένα Σπουδαστήριο – Βιβλιοθήκη το οποίο είναι καθημερινά επισκέψιμο από τους φοιτητές μεταξύ 9 πμ και 6 μμ και στο οποίο υπηρετούν, με κυλιόμενο ωράριο, τρεις βιβλιοθηκονόμοι. Φιλοξενεί περίπου 29.000 τόμους και τα βασικά επιστημονικά περιοδικά (κυρίως ελληνικά και ορισμένα ξένα) των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο Τμήμα. Ο αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών που επισκέπτεται καθημερινά τη Βιβλιοθήκη είναι μεγάλος, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους εκπόνησης διπλωματικών και άλλων εργασιών. Η υλικοτεχνική υποδομή της βιβλιοθήκης κρίνεται ανεπαρκής. Η βιβλιοθήκη στεγαζόταν κατά την περίοδο των τριών ακαδημαϊκών ετών στα οποία αναφέρεται η παρούσα έκθεση σε χώρο εκτός του Πανεπιστημίου, σε νοικιασμένο κτίριο, που έχρηζε πολλών βελτιώσεων για να δεχτεί νέες συλλογές, στερούταν του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν οι φοιτητές, ενώ η προμήθεια ξένων κυρίως περιοδικών ήταν διαλείπουσα λόγω ανεπαρκών πιστώσεων.

Στο Μαράσλειο Διδασκαλείο λειτουργούσε πιλοτικά βιβλιοθήκη του αρχειακού υλικού του ιστορικού αυτού κτιρίου, που κάλυπτε και ανάγκες αναγνωστηρίου των μεταπτυχιακών φοιτητών. (Έως τα τέλη του 2016, λειτουργούσε αντίστοιχη δομή στο κτίριο της Ιπποκράτους 33, που όμως αποδεσμεύθηκε). Επίσης, στο υπόγειο του Μαρασλείου έχει διαμορφωθεί βοηθητικός χώρος, εξοπλισμένος με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για να καλύπτει τις ανάγκες βιβλιογραφικής έρευνας και του ερανοστικού έργου κειμενικής πληροφορίας των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών. Σε γενικές γραμμές, οι υφιστάμενοι χώροι δεν επαρκούν, ούτε καλύπτουν τις ποιοτικές ανάγκες παροχής σύγχρονου εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου.

- **Προσωπικό Διοικητικής/Τεχνικής/Ερευνητικής Υποστήριξης**
 - (α) Αριθμός και ειδικότητες
 - (β) Επάρκεια ειδικοτήτων

Στο Τμήμα υπηρετούν τέσσερα (4) μέλη Προσωπικού Τεχνικής/ Ερευνητικής Υποστήριξης ειδικοτήτων βιβλιοθηκονομίας, Τεχνολόγου Μηχανικού και ΜΕ. Το διοικητικό προσωπικό περιλαμβάνει 14 άτομα (4 άνδρες και 10 γυναίκες). Το προσωπικό αυτό είναι προφανές πως καλύπτει οριακά μόνο τις αυξημένες και πολυποίκιλες ανάγκες του Τμήματος στη Γραμματεία, στη Βιβλιοθήκη και στους επιμέρους Τομείς του Τμήματός μας.

- **4.6 Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;**

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) εν γένει αξιοποιούνται:

- Ως εποπτικό μέσο υποστήριξης διδασκαλιών, στην έκταση που επιτρέπει ο ψηφιακός εξοπλισμός των αιθουσών διδασκαλίας,
- Ως μέσο εξάσκησης των φοιτητών στα πλαίσια των εργαστηριακών μαθημάτων του μαθήματος της Πληροφορικής,
- Ως μέσο επικοινωνίας των φοιτητών με τη Γραμματεία του Τμήματος (ανακοινώσεις, δηλώσεις μαθημάτων, αποτελέσματα εξετάσεων κλπ),
- Μέσω των υποδομών του εργαστηρίου Πληροφορικής για τη συγγραφή εργασιών και την αναζήτηση αρθρογραφίας και βιβλιογραφίας μέσω των προσφερόμενων από το ΕΚΠΑ μηχανών αναζήτησης.
- Ως διδακτικό αντικείμενο σε συγκεκριμένα μαθήματα, όπου οι φοιτητές μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν και να αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως διδακτικό / μαθησιακό εργαλείο στη διδακτική πράξη.

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Πώς;**

Χρησιμοποιούνται, κυρίως μέσω της αξιοποίησης κατάλληλων λογισμικών προβολής διαφανειών (.ppt, .pdf), video και σύνδεσης με απομακρυσμένους υπολογιστές ή εικονοδιασκέψεων (skype).

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στη διδασκαλία; Πώς;**

(όπως περιγράφεται στο 4.6.1) Επιπλέον, ο διδάσκων αξιοποιεί ειδικά λογισμικά, με τη χρήση διαδραστικών πινάκων κλπ.

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;**
- Μέσω της εισαγωγής των ΤΠΕ σε εργαστηριακά μαθήματα, ο διδάσκων αξιοποιεί το πλεονέκτημα της εξατομικευμένης χρήσης Η/Υ από τους φοιτητές, όταν εντάσσονται σε μικρές ομάδες.
- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών; Πώς;**

Αξιοποιούνται οι ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών κατά περίπτωση ανάλογα με τη φύση του μαθήματος (π.χ. υποχρεωτικό μάθημα «ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»).

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα; Πώς;**

Χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ στην επικοινωνία κυρίως με τη χρήση και αξιοποίηση του webmail (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) του Ε.Κ.Π.Α., καθώς επίσης και της πλατφόρμας ασύγχρονης επικοινωνίας του e-class.

- **Ποιό το ύψος των επενδύσεων του Τμήματος σε ΤΠΕ κατά την τελευταία πενταετία;**

Το Π.Τ.Δ.Ε. επενδύει για παιδαγωγικούς λόγους στον εξοπλισμό και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Ωστόσο, το ύψος των σχετικών επενδύσεων καθορίζεται βάσει χρηματοδοτήσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΕΛΚΕ (π.χ. ενδεικτικά για το έτος 2016 δαπανήθηκαν 15.000 Ευρώ) σαφώς περιορισμένο λόγω της οικονομικής κρίσης.

- **4.7 Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;**

- **Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα μαθήματα.**

Αποτελεί τεράστιο μειονέκτημα για την εκπαίδευση των φοιτητών, η αναλογία διδασκόντων / διδασκομένων στο Τμήμα, η οποία προσεγγίζει το 1:70. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αποδίδει με ακρίβεια την πραγματικότητα, αφού η αναλογία διδασκόντων / διδασκομένων παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις ανάλογα με το μάθημα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα καθώς και για περιορισμένο αριθμό μαθημάτων επιλογής η αναλογία κρίνεται πως είναι πάνω από τα επιτρεπτά όρια. Στα επιλεγόμενα μαθήματα, η αναλογία ποικίλει σημαντικά από μάθημα σε μάθημα, αφενός λόγω του μεγάλου αριθμού των κατ' επιλογή προσφερομένων μαθημάτων και αφετέρου γιατί ορισμένα από αυτά θεωρούνται δημοφιλέστερα μεταξύ των φοιτητών.

- **Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα εργαστήρια.**

(ισχύουν τα προαναφερθέντα στην παράγραφο 4.7.1)

- Έχουν οι διδάσκοντες ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές; Τις τηρούν; Αξιοποιούνται από τους φοιτητές;

Η συνεργασία φοιτητών διδασκόντων θεωρείται σε μεγάλο βαθμό ικανοποιητική. Όλα τα μέλη ΔΕΠ και οι διδάσκοντες του Τμήματος δέχονται τους φοιτητές σε προκαθορισμένες ώρες και μέρες, που ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Π.Τ.Δ.Ε., στη σελίδα μαθήματος στο e-class και στους πίνακες ανακοινώσεων. Στις περισσότερες περιπτώσεις μάλιστα, η πρόσβαση των διδασκομένων στο διδακτικό προσωπικό για συνεργασία και καθοδήγηση γίνεται και πέραν του προβλεπόμενου ωραρίου. Οι φοιτητές αξιοποιούν στο μέγιστο τη δυνατότητα πρόσβασης στο διδακτικό, αλλά και το επικουρικό διδακτικό προσωπικό.

- 4.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;
- Πώς μεθοδεύεται η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

Στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών προσφέρεται στους μαθητές το μάθημα «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας», το οποίο μάλιστα μετά την αναμόρφωση του προγράμματος το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 και ύστερα από επισήμανση της έκθεσης Εξωτερικής Αξιολόγησης μεταφέρθηκε από το 3ο έτος σπουδών στο 2ο έτος σπουδών (Γ' Εξάμηνο) και από μάθημα ελεύθερης επιλογής αναβαθμίστηκε σε μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό. Προς το παρόν, το 90% των φοιτητών παρακολουθούν το εν λόγω μάθημα, ενώ σε επόμενη αναμόρφωση προγραμματίζεται να γίνει υποχρεωτικό μάθημα. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο υποχρεωτικών μαθημάτων, όπως για παράδειγμα το μάθημα «Διαχείριση της Σχολικής Τάξης & Πρακτική Άσκηση II» (Στ' Εξάμηνο), οι φοιτητές υποχρεούνται να εκπονήσουν ερευνητική εργασία κι έτσι να ασκηθούν στα βασικά στάδια της μεθοδολογίας έρευνας. Επιπλέον, στην Ιστοσελίδα του Τμήματος είναι ανηρτημένο το έγγραφο «Αρχές/Κανόνες Δεοντολογίας για την εκπαιδευτική έρευνα με παιδιά», για το οποίο ορίστηκε επιτροπή σύνταξής του αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (βλ. Παράρτημα 6).

- Παρέχεται στους φοιτητές δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;

Σε αρκετά μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος, και κατεξοχήν στα μαθήματα του μεταπτυχιακού προγράμματος, δίνεται στους φοιτητές η ευκαιρία να συμμετάσχουν στην εκπόνηση ή να εκπονήσουν ερευνητικές εργασίες, περιορισμένης, κατά κύριο λόγο, κλίμακας. Στο μεταπτυχιακό επίπεδο, η εξοικείωση των φοιτητών με την ερευνητική διαδικασία αποτελεί κύριο στόχο της κατάρτισής τους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις παρέχεται η ευκαιρία συμμετοχής μεταπτυχιακών φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα. Αρκετές από τις ερευνητικές εργασίες των φοιτητών ανακοινώνονται σε συναφείς επιστημονικές ημερίδες ή επιστημονικά συνέδρια, ενώ αρκετοί από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές συνεργάζονται με τους επιστημονικούς υπευθύνους σε τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα. Η διασύνδεση της θεωρίας με την σύγχρονη πρακτική αποτελούν στρατηγική επιλογή του Π.Τ.Δ.Ε.

- 4.9.Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;
- Με ποιά εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;
- Με ποιά εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;
- Αναπτύσσονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;

Το Τμήμα συμμετέχει σε ad hoc συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού, επιμορφωτικού, πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Σε αυτά εντάσσονται μεταξύ των άλλων τα Πανεπιστήμια Πατρών, Κρήτης και Δυτικής Μακεδονίας, το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.), το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.), τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.), το Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης (ΚΕΜΕΤΕ) της ΟΛΜΕ, το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών- Μελετών (ΙΠΕΜ) της ΔΟΕ, το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (Κ.Ε.Θ.Ε.Α.), το Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ), το ΚΕΕΛΠΝΟ, η ΜΚΟ Διαβατήριο, ο Ερυθρός Σταυρός, το Χαμόγελο του παιδιού, κ.ά. Επιπρόσθετα, έχει αναπτύξει συνεργασίες με την τοπική αυτοδιοίκηση, όπως με τους Δήμους Φυλής, Νέας Σμύρνης, Ν. Ηρακλείου, Λαυριωτικής, Περιστερίου, Ασπρόπυργου, κ.ά.

Επίσης, συνεργάζεται με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του εξωτερικού, όπως τα ακόλουθα:

- University College London/UCL Institute of Education [United Kingdom]
 - University College London/ UCL Faculty of Laws [United Kingdom]
 - University of Roehampton [United Kingdom]
 - Brunel University [United Kingdom]
 - University of York [United Kingdom]
 - University of Stavanger [Norway]
 - Universität zu Köln [Germany]
 - Universität Augsburg [Germany]
 - Paris Lodron University of Salzburg [Austria]
 - Harvard Graduate School of Education [USA]
 - Johns Hopkins University [USA]
 - ThemPra Social Pedagogy [United Kingdom]
 - Πανεπιστήμιο Κύπρου [Κύπρος]
-

- 4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;
- Υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος σχετικά με την κινητικότητα των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας;

Το Π.Τ.Δ.Ε. ενθαρρύνει την κινητικότητα των μελών ΔΕΠ και των φοιτητών, κυρίως δια μέσου του Προγράμματος διμερών συμφωνιών κινητικότητας φοιτητών και διδασκόντων Erasmus+. Συχνά, όμως, η κινητικότητα αποτελεί προϊόν ατομικών πρωτοβουλιών των μελών ΔΕΠ του Τμήματός. Τέλος, λόγω του αναθεωρημένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών υλοποιείται η διασύνδεση με άλλα ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού (διακρατικό, διατμηματικό, διδρυματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα) και λαμβάνει χώρα το υψηλής ποιότητας παρεχόμενο διδακτικό και ερευνητικό έργο, μέσω του επιστημονικού διαλόγου που αναπτύσσεται και των ακαδημαϊκών διακρατικών δεσμών και συνεργειών που εκ των πραγμάτων καλλιεργούνται.

- Πόσες και ποιές συμφωνίες έχουν συναφθεί για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών;

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την τριετία 2013-2016, έχουν υπογραφεί διμερείς συμφωνίες Erasmus από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με Πανεπιστήμια διάφορων χωρών (όπως π.χ. Κύπρος, Ισπανία, Βέλγιο, Τσεχία, Πορτογαλία).

- Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Η μετακίνηση του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος αφορά είτε στην υλοποίηση κοινών με ξένους συναδέλφους ερευνητικών και διδακτικών προγραμμάτων είτε στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής άδειας που δικαιούνται τα μέλη ΔΕΠ (βλ. στοιχεία ΜΟΔΙΠ).

- Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Ξένοι ακαδημαϊκοί επισκέπτονται για ερευνητικούς και διδακτικούς λόγους το Τμήμα μας, αλλά δεν υφίσταται κάποιας μορφής θεσμοθετημένη κινητικότητα, διάρκειας μεγαλύτερης μερικών ημερών. Στο πλαίσιο όμως των Διατμηματικών και Διακρατικών Συνεργασιών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο αριθμός αυτός έχει αυξηθεί γεωμετρικά (βλ. σχετικούς πίνακες, στην κατηγορία «Μεταπτυχιακά» της πλατφόρμας αξιολόγησης της ΜΟΔΙΠ.)

- Πόσοι φοιτητές του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Περίπου 200 φοιτητές.

- Πόσοι φοιτητές άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Περίπου 35 φοιτητές.

- Υπάρχουν διαδικασίες αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου που πραγματοποιήθηκε σε άλλο ίδρυμα;

Δεν υπάρχει γενική διαδικασία αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου που πραγματοποιήθηκε σε άλλο Τμήμα αλλά αυτή γίνεται ad hoc κυρίως κατά τις διαδικασίες κρίσης για την εξέλιξη ή τη μονιμοποίηση των μελών ΔΕΠ. Κατ' αντιστοιχία δεν προβλέπεται κάποια ιδιαίτερη διαδικασία οικονομικής ενίσχυσης του προσωπικού που λαμβάνει μέρος σε προγράμματα κινητικότητας από το Τμήμα.

- Πόσο ικανοποιητική είναι η λειτουργία και η στελέχωση του κεντρικού Γραφείου Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των συνδέσμων τους;

Κρίνεται ως αρκετά ικανοποιητικά.

- Τι ενέργειες για την προβολή και ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας αναλαμβάνει το Τμήμα;

Το Τμήμα επιδιώκει με διάφορους τρόπους την ενίσχυση της κινητικότητας των φοιτητών. Ο κύκλος μαθημάτων διεθνών σπουδών στην εκπαίδευση, που συμβάλλει εν πολλοίς στην ενημέρωση των φοιτητών για θέματα Ευρωπαϊκής και διεθνούς διάστασης της εκπαίδευσης είναι αρκετά ισχυρός. Δύο (2) φορές σε ετήσια βάση πραγματοποιούνται ημερίδες, ενημερωτικού χαρακτήρα, για ζητήματα κινητικότητας στον χώρο της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της κινητικότητας πάνω στις επιστήμες της αγωγής και της εκπαίδευσης.

- Οργανώνονται εκδηλώσεις για τους εισερχόμενους φοιτητές από άλλα Ιδρύματα;

Η υποδοχή των εισερχομένων φοιτητών μέσω των προγραμμάτων κινητικότητας πραγματοποιείται αρχικά σε κεντρικό επίπεδο από την αρμόδια υπηρεσία του Ε.Κ.Π.Α. και στη συνέχεια από τους αντίστοιχους υπεύθυνους καθηγητές.

- Πώς υποστηρίζονται οι εισερχόμενοι φοιτητές;

Η υποστήριξη των φοιτητών υλοποιείται σε δύο επίπεδα: αρχικά, μέσω του Γραφείου Διασύνδεσης του Ε.Κ.Π.Α. και στη συνέχεια οι διδάσκοντες (μέλη ΔΕΠ) που έχουν αναλάβει τομεακά (ή ανά σύμβαση) την επίβλεψη του προγράμματος κινητικότητας για το Π.Τ.Δ.Ε. καλύπτουν το έργο παροχής συμβουλευτικής σε αυτούς, δημιουργώντας μάλιστα και ομάδες εργασίας για τον σκοπό αυτό, αποτελούμενες από βοηθητικό ή/και εργαστηριακό προσωπικό του Τμήματος.

- Πόσα μαθήματα διδάσκονται σε ξένη γλώσσα για εισερχόμενους αλλοδαπούς σπουδαστές;

Στο Τμήμα δεν προσφέρονται μαθήματα σε άλλη γλώσσα πέραν της ελληνικής, πράγμα το οποίο δυσχεραίνει την παρακολούθηση των εισερχομένων ξένων φοιτητών και αποτελεί ανασχετικό παράγοντα για την αύξηση της αντίστοιχης

κινητικότητα. Όμως τα μέλη ΔΕΠ που έχουν την εποπτεία ή διδάσκουν τα μαθήματα που επιλέγουν οι εισερχόμενοι φοιτητές φροντίζουν να βρίσκονται σε συνεχή επαφή μαζί τους για να υποστηρίξουν και να διευκολύνουν την ομαλή ένταξή τους στις σπουδές αλλά και να αξιοποιήσουν προς όφελος του Τμήματος και των άλλων φοιτητών τις εμπειρίες των ξένων φοιτητών.

Εντούτοις, είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν οι απαραίτητες συνθήκες για διδασκαλία των μαθημάτων στην αγγλική γλώσσα, προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον προσέλκυσης αλλοδαπών φοιτητών.

- Υπάρχει πρόσθετη (από το Τμήμα ή/και το Ίδρυμα) οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού που λαμβάνουν μέρος στα προγράμματα κινητικότητας;

Πέραν των προβλεπομένων στο πρόγραμμα Erasmus, δεν υφίσταται άλλο μέσο οικονομικής ενίσχυσης αυτών.

- Πώς προωθείται στο Τμήμα η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα;

Η ιδέα της κινητικότητας των φοιτητών και άλλων μελών προωθείται είτε δια μέσου ενημέρωσης από τους ίδιους τους καθηγητές, είτε δια μέσου της Ιστοσελίδας του Τμήματος και του Ε.Κ.Π.Α. είτε δια μέσου της Προκήρυξης, η οποία αναρτάται στην Ιστοσελίδα του Τμήματος και στον Πίνακα Ανακοινώσεων του Καθηγητή.

- Πώς ελέγχεται η ποιότητα (και όχι μόνον η ποσότητα) της κινητικότητας του ακαδημαϊκού προσωπικού;

Για την αναγνώριση των σπουδών που πραγματοποιήθηκαν σε άλλα ιδρύματα ακολουθείται η προβλεπόμενη από τις κείμενες διατάξεις διαδικασία.

Δυστυχώς, πέραν των ενεργειών που προωθεί το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων του Ε.Κ.Π.Α. και των επιμέρους προσωπικών πρωτοβουλιών των μελών ΔΕΠ δεν υφίσταται κάποια θεσμοθετημένη λειτουργία προώθησης της κινητικότητας φοιτητών και μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας και μέτρησης των αναλογούντων ποιοτικών χαρακτηριστικών. Οι διαθέσιμοι πόροι και η γενικευμένη οικονομική δυσπραγία δεν συμβάλλουν άλλωστε προς την κατεύθυνση αυτή.

5. Ερευνητικό έργο

- 5.1. Πώς κρίνεται την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;
- Υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική του Τμήματος; Ποια είναι;

Αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για το προσωπικό του ΠΤΔΕ η προαγωγή της επιστημονικής ερευνητικής δραστηριότητας στα μέλη του Τμήματος και τους φοιτητές του. Το διδακτικό προσωπικό του ΠΤΔΕ έχει να επιδείξει αξιόλογες ερευνητικές προσπάθειες στο πλαίσιο του ΕΚΠΑ, του ΥΠΠΕΘ, μέσω των συνεργασιών που αναπτύσσει με ιδρύματα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης εντός και εκτός της χώρας με την τοπική αυτοδιοίκηση, με ιδιωτικές εταιρείες και οργανισμούς αλλά και με δράσεις ενταγμένες σε ευρωπαϊκά και διεθνή ερευνητικά

προγράμματα. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι ερευνητικές συνεργασίες με αξιόλογα ερευνητικά κέντρα της χώρας όπως το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών κλπ. στο πλαίσιο διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων.

Η ερευνητική πολιτική του ΠΤΔΕ αποφασίζεται στρατηγικά σε επίπεδο Γενικής Συνέλευσης και υλοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ και το ερευνητικό και διδακτικό του προσωπικό, ιδίως μέσω λειτουργίας των εργαστηρίων. Τα πεδία εφαρμογής της καλύπτουν τις οικείες ανάγκες έρευνας στον χώρο της Εκπαίδευσης και της Αγωγής, σε πανελλαδικό και περιφερειακό επίπεδο. Τομείς όπως η διερεύνηση της βέλτιστης λειτουργίας της πρακτικής άσκησης, των μικροδιδασκαλιών, της αντιμετώπισης ειδικών γνωσιακών προβλημάτων κατά τη μαθησιακή διαδικασία, ο εντοπισμός και η καλλιέργεια της δημιουργικής ικανότητας και των αντίστοιχων δεξιοτήτων κλπ. συνδυάζονται σε ερευνητικό πλαίσιο με τα νέα ερευνητικά δεδομένα πάνω στον τομέα της κριτικής σκέψης, της συμπεριληπτικής προσέγγισης, των νέων επιστημολογικών ερευνών για την διεπιστημονικότητα, την συνεκπαίδευση και τα life skills, την δυνατότητα εφαρμογής αρχών βιοηθικής, επιστημονικής δεοντολογίας κλπ.

Η ερευνητική πολιτική του ΠΤΔΕ δεν στοχεύει όμως μόνο στην ενίσχυση ερευνητικών δράσεων και αντίστοιχων επιστημονικών δημοσιεύσεων, αλλά επεκτείνεται και στην δυνατότητα εφαρμογής των ερευνητικών αποτελεσμάτων, παρέχοντας στην πολιτεία και τους αρμόδιους φορείς και τις μεθοδολογικές αρχές και τους τρόπους εφαρμογής στην χάραξη πολιτικής για την εκπαίδευση και στην εκπαιδευτική πράξη.

- **Πώς παρακολουθείται η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;**

Αν και δεν υφίσταται κάποια θεσμοθετημένη διαδικασία για την παρακολούθηση της ερευνητικής του πολιτικής, το ΠΤΔΕ επιλέγει τους κύριους άξονες στους οποίους θα κινηθεί στις Γενικές του Συνελεύσεις. Οι πέντε (5) τομείς θεραπεύουν διαφορετικά και άκρως ενδιαφέροντα γνωστικά και ερευνητικά πεδία και τα θεσμοθετημένα εργαστήρια αναλαμβάνουν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των ερευνητικών δράσεων σε επίπεδο βασικής και εφαρμοσμένης ερευνητικής δραστηριότητας.

Οι επιστημονικοί υπεύθυνοι (Ε.Υ.) των προγραμμάτων που αποφασίζονται, μέσω των παραπάνω δομών, διαμορφώνουν τις επιστημονικές επιτροπές παρακολούθησης των δράσεων που έχουν αναλάβει και εκείνες είναι υπεύθυνες για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων της έρευνας, την έγκαιρη κατάθεση των παραδοτέων, για την σύνταξη των εκθέσεων προόδου έργου κλπ. Σε κάθε περίπτωση, το project management κάθε έρευνας παρακολουθείται από τον Ε.Υ. και την αντίστοιχη ομάδα έργου. Σε επίπεδο Τμήματος διασφαλίζεται από τη ΓΣ η τήρηση της σχετικής με το ερευνητικό πρόγραμμα νομοθεσίας και επιστημονικής δεοντολογίας και η ουσιαστική ευθύνη παρακολούθησης μεταβιβάζεται στην αρμόδια Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου, ενώ η οικονομική διαχείριση στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας.

Το Τμήμα παρέχει την μεγαλύτερη δυνατή βοήθεια στην ερευνητική ομάδα για την διευκόλυνση του έργου που έχει αναλάβει, παραχωρώντας χώρους, υλικοτεχνική υποδομή, εργαστήρια, βιβλιοθήκες και έμπυχο δυναμικό για την απρόσκοπτη τήρηση του πλαισίου λειτουργίας του έργου.

- **Πώς δημοσιοποιείται ο απολογισμός υλοποίησης της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;**

Σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου, το ΠΤΔΕ μέσω των μελών ΔΕΠ και των ερευνητικών ομάδων του συντονίζει τις ενέργειες δημοσιότητας, διάχυσης και ενημέρωσης των παραδοτέων του ερευνητικού έργου, μέσω της πραγματοποίησης συνεδρίων, σεμιναρίων, επιμορφωτικών συναντήσεων κλπ. Τα μέλη ΔΕΠ του ΠΤΔΕ αξιοποιούν επίσης τις σχετικές βάσεις δεδομένων και τα ιδρυματικά αποθετήρια καταθέτοντας τα ερευνητικά αποτελέσματα με τη μορφή δημοσιεύσεων σε Περιοδικά, Συλλογικούς τόμους, Ερευνητικές Αναφορές κλπ., εις τρόπον ώστε να προάγεται η ερευνητική δραστηριότητα που αφορά το Τμήμα σε κοινότητες όπως Google Scholar, Academia, Researchgate κλπ. ή σε εγκεκριμένους ιστότοπους (π.χ. ekt.gr, elia, athena) και άλλα αποθετήρια. Πέραν των παραπάνω ενεργειών, υπάρχει η βούληση για δημοσιοποίηση του απολογισμού υλοποίησης της ερευνητικής πολιτικής του ΠΤΔΕ σε συγκεκριμένη ενότητα στην ήδη υπάρχουσα ιστοσελίδα του (primedu.uoa.gr).

- **Παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας; Ποια είναι αυτά;**

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα κίνητρα που να παρέχονται κεντρικά από το Πανεπιστήμιο για την διεξαγωγή έρευνας. Τα κίνητρα αναπτύσσονται στους ερευνητές και τις ερευνητικές ομάδες και αφορούν σε αναζήτηση χρηματοδοτούμενων ερευνητικών δράσεων, οι οποίες ως επί το πλείστον έχουν ανταγωνιστικό χαρακτήρα από τη φύση των προκηρύξεών τους. Ένα πολύ μικρό ποσοστό χρηματοδότησης από ιδίους πόρους του ΕΛΚΕ παρέχεται σε μέλη ΔΕΠ και αφορά νέους ερευνητές που είναι αδύνατον να χρηματοδοτηθούν από ανταγωνιστικά προγράμματα, λόγω της ιδιαίτερης υφής του ερευνητικού περιεχομένου, αλλά αφορούν σε ελάχιστα έργα και το ποσό που παρέχεται είναι δυστυχώς πολύ μικρό.

- **Πώς ενημερώνεται το ακαδημαϊκό προσωπικό για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας;**

Η ιδρυματική ενημέρωση για τις νέες προκηρύξεις ερευνητικών προγραμμάτων γίνεται μέσω του Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας. Πέραν αυτού, κάθε ερευνητής ή μέλος ΔΕΠ ακολουθεί και δικούς του τρόπους ενημέρωσης των προκηρύξεων σε διεθνές επίπεδο, καθώς υπάρχουν ερευνητικές κοινότητες και δίκτυα ενημέρωσης (π.χ. σε επίπεδο χρηματοδοτούμενων ερευνητικών δράσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, announcements-ανακοινώσεις στην κεντρική ιστοσελίδα του Ιδρύματος).

- **Πώς υποστηρίζεται η ερευνητική διαδικασία;**

Κύριοι φορείς έρευνας στο Τμήμα είναι τα Εργαστήρια, τα οποία υποστηρίζουν με το δυναμικό και την υποδομή τους τις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών τους, των μεταπτυχιακών φοιτητών, των υποψηφίων διδακτόρων και των μεταδιδασκτορικών ερευνητών. (Πέραν αυτής της γενικής αρχής, ακολουθούνται τα αναγραφόμενα στις παραγράφους 5.1.1 και 5.1.2 της παρούσας έκθεσης).

- Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας;

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες υποτροφίες σε αυτό τον τομέα. Οι υποτροφίες κυρίως παρέχονται κεντρικά από τη Σύγκλητο και τα αρμόδια όργανα του ΕΚΠΑ.

- Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του Τμήματος; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα εκτός Τμήματος, στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον;

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, το Π.Τ.Δ.Ε. μέσω των μελών ΔΕΠ και των ερευνητικών ομάδων του, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου, συντονίζει τις ενέργειες δημοσιότητας, διάχυσης και ενημέρωσης των παραδοτέων του ερευνητικού έργου, μέσω της πραγματοποίησης των καθιερωμένων ακαδημαϊκών δράσεων διάχυσης και δημοσιότητας:

- συνεδρίων, σεμιναρίων, επιμορφωτικών συναντήσεων κλπ.
- Επιπλέον, αξιοποιούνται οι ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων και τα ιδρυματικά αποθετήρια καταθέτοντας τα ερευνητικά αποτελέσματα με τη μορφή δημοσιεύσεων σε:
- περιοδικά, συλλογικούς τόμους, ερευνητικές αναφορές κλπ.,
- κοινότητες όπως Google Scholar, Academia, Researchgate κλπ. ή
- εγκεκριμένους ιστότοπους (π.χ. ekt.gr) και άλλα αποθετήρια.

Οι ενέργειες για τη δημιουργία ενότητας στην ήδη υπάρχουσα ιστοσελίδα του ΠΤΔΕ (primedu.uoa.gr) θα συμβάλλει άμεσα στις ενέργειες διάχυσης, καθώς τα ερευνητικά αποτελέσματα θα παρουσιάζονται συγκεντρωμένα και διαρθρωμένα ανά ερευνητικό πεδίο (Εκπαίδευση, Μεθοδολογία Έρευνας, Φυσικές, Ανθρωπιστικές επιστήμες κλπ.), είδος έρευνας (Βασική, Εφαρμοσμένη-Βιομηχανική) σε σύνδεση με τις επιστημονικές κοινότητες (π.χ. Google Scholar).

- 5.2. Πώς κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα;
- Ποιά ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία; Ποιό ποσοστό μελών ΔΕΠ/ΕΠ αναλαμβάνει ερευνητικές πρωτοβουλίες;

Οι ερευνητικές μονάδες και τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν υλοποιήσει την τελευταία πενταετία περισσότερα από 80 ερευνητικά προγράμματα, με ιδρυματική, εθνική και διεθνή χρηματοδότηση. Ενδεικτικά και μόνο, χρηματοδοτήθηκαν από κοινοτικούς πόρους ή από διάφορους οργανισμούς προγράμματα όπως:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑ

- ✓ Πρόγραμμα «Καινοτόμες εφαρμογές στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό»: Το Μαράσλειο Διδασκαλείο έχει να επιδείξει το πρόγραμμα ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ. «Πρόκειται για ένα πρόγραμμα έρευνας και εφαρμογής σύγχρονων πρωτοποριακών παιδαγωγικών και άλλων απόψεων για τη μάθηση και τη γνώση, μέσα στα πλαίσια του σύγχρονου ελληνικού σχολείου, που συνδυάζει την πληροφορική με την καλλιτεχνία, την

παιδαγωγική και την ψυχολογία με την ιστορία και την κοινωνιολογία, τις πρακτικές ασκήσεις των φυσικών επιστημών, με τα εργαστήρια γραφής και φιλαναγνωσίας των ανθρωπιστικών επιστημών, την καλλιτεχνική και θεατρική έκφραση, με τη μικροδιδασκαλία. [...] Κατ' αυτό τον τρόπο, το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα αποτελέσει ένα επίσημο βήμα δημιουργίας και κοινοποίησης, αναγνώρισης και πιστοποίησης κάθε πρωτότυπης ερευνητικής εργασίας, κάθε καινοτόμου δράσης σε οποιοδήποτε πεδίο της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, μετατρέποντας το φυσικό χώρο του Μαρασλείου σε δημιουργικό χώρο όσμωσης και διαλόγου μεταξύ των καταξιωμένων και των εκκολαπτόμενων ερευνητών, των παραδοσιακών και των σύγχρονων παιδαγωγικών απόψεων για το παρόν και το μέλλον της εκπαίδευσης».³

- ✓ *Πρόγραμμα «Μύρτις»:* Το πρόγραμμα «Μύρτις» Multimedia περιλαμβάνει τα ακόλουθα: Δημιουργικό υλικό Μουσειοσκευής. Επέκταση Μουσειοσκευής στο πρόγραμμα μαθημάτων για τα παιδιά του Ειδικού Σχολείου. Πρόγραμμα επεξεργασίας της Μουσειοσκευής από τους φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αθηνών. Ανάπτυξη της υπάρχουσας Μουσειοσκευής (Α'-Δ' τάξη Δημοτικού Σχολείου). Ανάπτυξη ενοτήτων από τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος για την υλοποίηση διαθεματικών σχεδίων εργασίας. Δημιουργία και στάθμιση εργαλείων αξιολόγησης του έργου. Παραγωγή νέου δημιουργικού υλικού Μουσειοσκευής (Ε'-ΣΤ' τάξη Δημοτικού Σχολείου).
- ✓ *«Φωνητική και φωνολογία στην κατάκτηση ή/και τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας».* 2015-2017. ΠΤΔΕ, ΕΛΚΕ, ΕΚΠΑ.
- ✓ Σεπτέμβριος 2016 - Μάρτιος 2017, ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο *«Ενσωμάτωση της 'διαδικασίας επιχειρηματολογίας' στη διδασκαλία των Μαθηματικών: διερεύνηση αποτελεσματικών υποβοηθητικών εργαλείων».* (Χρηματοδότηση, Πακέτο εργασίας 1, Ανάπτυξη της Έρευνας ΚΕ:13291, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών).
- ✓ Ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο *«Η εξέλιξη της νεοελληνικής δραματοουργίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης»*, που εκπονήθηκε με χρηματοδότηση από το Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α., στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη της Έρευνας και της Εκπαίδευσης Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης», Πακέτο Εργασίας 1., Δράση 1.2 (Σεπτ.-Δεκ. 2016). Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στο Μαράσλειο, στις 3/12/2016.
- ✓ Επιστημονική έρευνα *«Γεωλογικός χρόνος και μη τυπική εκπαίδευση»*, χρηματοδότηση ΕΚΠΑ, 2016.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

- ✓ Ειδική Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Δράσεων ΥΠΕΠΘ: Πράξεις «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» (ΖΕΠ) των ΑΠ1, ΑΠ2 & ΑΠ3 του ΕΣΠΑ. Φορέας υλοποίησης: Ειδική Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Δράσεων, Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

³ Μαράσλειο Διδασκαλείο, Καινοτόμες εφαρμογές στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό, προτάσεις για μια νέα πορεία. Ανακτήθηκε 2017, 5 Νοεμβρίου από <http://marasleio.uoa.gr/kainotomes-efarmoges/periexomeno-stoxoi.html>.

- ✓ «Ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών για την ε-πρόσβαση σε εφαρμογές του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού Πολιτιστικού και Εκπαιδευτικού Περιεχομένου: Η Μεσόγειος» Συγγραφή και εμπλουτισμός άρθρων για την ψηφιακή εφαρμογή της Μεσογείου στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Διαδικτυακών εφαρμογών για την ε-πρόσβαση σε Εφαρμογές του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού Πολιτιστικού και Εκπαιδευτικού Περιεχομένου», Τάλεντ ΑΕ, Αναθέτουσα Αρχή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού- Έργο Ψηφιακή Σύγκλιση, 2012 -2015.
- ✓ «Πολιτισμικός Οδηγός της Αθήνας για φορητές συσκευές» στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Εφαρμογών πρόσβασης στις ψηφιακές συλλογές του ΙΜΕ και στοχευμένου πολιτιστικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου και δράσεις προβολής» «Talent A.E. Πληροφορικής» - «Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε.Β.Ε.», Τάλεντ ΑΕ, Αναθέτουσα Αρχή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού- Έργο Ψηφιακή Σύγκλιση, 2012 - 2015.
- ✓ «Μεσόγειος, ταξίδια ανδρείας: Διαδραστική αφήγηση για τη Θόλο του ΙΜΕ» στο πλαίσιο του έργου «Ενσωμάτωση και προγραμματισμός στην πλατφόρμα εικονικής πραγματικότητας του ΙΜΕ», Τάλεντ ΑΕ, Αναθέτουσα Αρχή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, 2015.
- ✓ «Αρχαίες ελληνικές μηχανές» στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας και εφαρμογών Serious Games: Ενσωμάτωση και προγραμματισμός των μοντέλων στην πλατφόρμα». Αναθέτουσα Αρχή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, 2015.
- ✓ Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία: Δημιουργία χαρτών και παιχνιδιού προσέγγισης των αρχαιολογικών χώρων και των ευρημάτων στο πλαίσιο του έργου «Ψηφιοποίηση και επεξεργασία του περιεχομένου, υλοποίηση κέντρου παροχής ψηφιακών αρχαιολογικών υπηρεσιών, τεκμηρίωσης και εκπαίδευσης και ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών, ανοιχτά δεδομένα και διαχείριση δικαιωμάτων και Δράσεις δημοσιότητας των αποτελεσμάτων και ανάδειξη της συνδρομής της Ε.Ε», Τάλεντ ΑΕ, Αναθέτουσα Αρχή: Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, 2014-2015.
- ✓ Γεννάδειος βιβλιοθήκη: στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Εφαρμογών Διαχείρισης» της Πράξης «Ψηφιακή Πρόσβαση στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη», Τάλεντ ΑΕ, Αναθέτουσα Αρχή: Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, 2014-2015.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- ✓ Κατά την περίοδο 1/1/2012-30/9/2015 ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ «και MIS 375274 (Συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Εθνικούς Πόρους).
- ✓ Επιστημονικό έργο COHERE της δράσης Horizon 2020, 2016-2019, χρηματοδότηση, ΕΕ.
- ✓ Geostreams, Exploiting User-Generated Geospatial Content Streams (2013 – 2015), partially supported by the FP7 – Research for SMEs programme of the European Commission, contract number FP7-SME-2012-315631, <http://www.geocontentstream.eu>

ΔΙΕΘΝΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- ✓ Πρωτόκολλο Ερευνητικής Συνεργασίας του ΠΤΔΕ με το ΙΙΕ του ΕΙΕ: Το ΠΤΔΕ έχει υπογράψει Πρωτόκολλο Ερευνητικής Συνεργασίας με το Ινστιτούτο Ιστορικών

Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Η συνεργασία αφορά το *Εργαστήριο Διδακτικής και Επιστημολογίας ΦΕ* του ΠΤΔΕ με το *Πρόγραμμα Ιστορίας των Επιστημών* του ΙΙΕ του ΕΙΕ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του κοινού ερευνητικού Προγράμματος «*History, Philosophy and Didactics of Science and Technology*» (*hpdst.gr*).

Τα αποτελέσματα αυτής της ερευνητικής συνεργασίας είναι τα εξής:

A. Η δημιουργία ενός διεθνούς ερευνητικού δικτύου που περιλαμβάνει:

1. Belgium:
Centre d' Histoire des Sciences et des Techniques, Université de Liège, Prof. R. Halleux
 2. Bulgaria:
Institute for Balkan Studies, Sofia, Prof. Alexandre Kostov
Museum on the history of Physics, Dr Ganka Kamisheva
 3. China:
Institute for the History of Natural Sciences, Beijing, Prof. Liu Dun
 4. Croatia:
University of Rijeka Physics Dept Faculty of Arts & Sciences, Croatia, Prof. Rajka Jurdana-Šepić.
University of Zagreb, Faculty of Electrical Engineering and Computing, Prof. Tomislav Petkovic.
 5. Czech Republic: Institute of Contemporary History of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Dr Sona Strbanova.
 6. France:
Centre d' Archives de Philosophie, d' Histoire et d' Édition des Sciences - UMS 2267, École Nationale Supérieure – CNRS, Prof. Michel Blay
Conservatoire National des Arts et Métiers (CNAM), Paris, Prof. Girolamo Ramunni.
Laboratoire territoires, Techniques, Sociétés, École Nationale des Ponts et Chaussées – CNRS, Prof. Konstantinos Chatzis.
Université de Nantes, Département de Philosophie, Prof. Vincent Jullien
SYRTE (Systèmes référentiels terre espace), Observatoire de Paris.
 7. Germany:
Max Planck Institute for the History of Science, Berlin, Dr Anette Vogt and Dr Peter Hoffman.
Naturwissenschaften Mathematisches Institut, Universität Koblenz-Landau, Prof. Peter Ullrich.
Institute of Mathematical, Scientific and Technical Education, University of Flensburg, Prof. Dr. Werner Reinhart.
 8. Italy:
Università degli Studi di Pavia, Dipartimento di Fisica "A. Volta", Prof. Fabio Bevilacqua.
 9. Netherlands:
Vrije Universiteit, Section of History of Science, Prof. Ida Stamhuis.
 10. Romania:
Romanian Academy of Sciences, Prof. Radu Iftimovici.
 11. Russia:
Institute for the History of Science, Moscow, Prof. Sergei Demidov.
-

12. Serbia:

Serbian Academy of Sciences and Arts, Prof. Alexandar Petrovic
University of Nis, Department of Physics, Prof. Dr Goran Djordjevic.

13. Sweden:

Linköping University, Department of Technology and Social Change, Prof. Sven Widmalm.

14. Turkey:

Centre for Islamic History, Art, and Culture, (IRCICA), Istanbul, Prof. Ekmeleddin Ihsanoglu.

Istanbul Technical University, Prof. Tuncay Zorlu.

Istanbul University, Department of the history of science, Prof. Feza Günergün.

15. United Kingdom:

Needham Research Institute, Cambridge, Prof. Christopher Cullen
Museum of the History of Science, Oxford, Prof. Jim Bennet.

16. USA:

University of Wisconsin, Department of Medical History and Bioethics, Prof. Ronald Numbers.

B. Την χρηματοδότηση από διεθνείς και εγχώριους πόρους των εξής ερευνητικών προγραμμάτων, μέχρι το 2015:

1. "Hephaestus" (Hellenic Philosophy, History and Environmental Science Teaching Under Scrutiny) which was granted funding from FP7 (Capacities, Regpot-2008-1) for a three year period (1/4/09-31/3/12).
2. The Dacalbo Project (Ιούνιος 2012-Ιούνιος 2015)
Digital archive concerning alchemy in Byzantium and in Greek-speaking communities of the Ottoman Empire
(Πρόγραμμα Αριστεία – ΕΣΠΑ 2007-2013)
3. The Narses Project (Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ)- November 2012 to November 2015
Nature and Religion in South Eastern European Space: mapping Science and Eastern Christianity relations in South Eastern Europe and Eastern Mediterranean

Συνολική χρηματοδότηση 2,5 εκατομμύρια ευρώ.

- Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ερευνητικά προγράμματα;

Αποτελεί πάγια μέριμνα του ΠΤΔΕ να αξιοποιεί το υπάρχον ερευνητικό δυναμικό του, αλλά και να διατηρεί ενεργές τις γέφυρες με την ερευνητική κοινότητα. Ως εκ τούτου, στα περισσότερα ερευνητικά προγράμματα μετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή και μεταδιδακτορικοί ερευνητές για την παροχή ιδιωτικού έργου. Δεν έχουν παρασχεθεί στην ΟΜΕΑ στοιχεία που αφορούν στην συμμετοχή μεταδιδακτορικών ερευνητών.

- 5.3. Πώς κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;
- Αριθμός και χωρητικότητα ερευνητικών εργαστηρίων.

Στο Τμήμα λειτουργούν 12 Εργαστήρια ιδρυμένα με Φ.Ε.Κ.:

- Εργαστήριο Πληροφορικής: Ιπποκράτους 31. Το εργαστήριο αναπτύσσεται και στους εξής χώρους: α) Ισόγειο Χημείου "Νέα Αίθουσα", Ναυαρίνου 13Α)

- Εργαστήριο Μαθηματικών, Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής των Μαθηματικών
- Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας
- Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών
- Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Εργαστήριο Διδακτικής και Επιστημολογίας των Φυσικών Επιστημών και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας
- Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής
- Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου
- Εργαστήριο Λογοθεραπείας
- Εργαστήριο Ψυχολογίας
- Κέντρο Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης
- Εργαστήριο Βιοφυσικού Περιβάλλοντος: Νευροεπιστήμες και Μάθηση.
- **Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων των ερευνητικών εργαστηρίων.**
- Ο αριθμός των υπαρχουσών εργαστηριακών αιθουσών κρίνεται ως μη επαρκής, δεδομένου του μεγάλου αριθμού φοιτητών και της δυνατότητας των ερευνητών για απρόσκοπτη υλοποίηση του ερευνητικού τους έργου. Ο βαθμός καταλληλότητας είναι χαμηλός, όπως και η ποιότητα λόγω της παλαιότητας κατασκευής του κτιρίου του Νέου Χημείου (Ναυαρίνου 13^Α), η δυνατότητα διαμόρφωσης των αιθουσών με εναλλακτικούς τρόπους και διατάξεις (π.χ. για λειτουργία υπο-ομάδων), λόγω της κατασκευής θρανίων και καθισμάτων. Σε γενικές γραμμές, οι χώροι είχαν διαμορφωθεί εξ αρχής για να καλύπτουν ανάγκες μαζικών διαλέξεων και όχι σύγχρονης ερευνητικής δραστηριότητας εργαστηριακού επιπέδου.
- **Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.**

Ο υπάρχων εξοπλισμός των εργαστηρίων κρίνεται ως μη επαρκής, καλύπτοντας μόνο το ελάχιστο των απαιτήσεων εύρυθμης λειτουργίας. Ενδεικτικά αναφέρεται το παράδειγμα του Εργαστηρίου φυσικών επιστημών το οποίο διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Σύνδεση με το Internet με ταχύτητα 100 Mbps
- 20 σταθμοί εργασίας εξοπλισμένοι με Η/Υ τελευταίας τεχνολογίας
- Εποπτικά μέσα διδασκαλίας όπως: 6 προβολείς βίντεο, οι 2 μόνιμα εγκατεστημένοι στις οροφές των εργαστηρίων, 2 διαδραστικοί πίνακες.
- 20 πάγκοι πειραμάτων, με πειραματικές συσκευές φυσικής, 6 μικροσκόπια για τη διδασκαλία της Βιολογίας
- Εκπαιδευτικό Λογισμικό για τη διδασκαλία της Γεωγραφίας.
- Μηχανογραφικός εξοπλισμός γραφείου (15 εκτυπωτές, 4 σαρωτές).

Ο ως άνω εξοπλισμός αντικειμενικά θα μπορούσε να κριθεί ως επαρκής για τους ερευνητικούς σκοπούς των φυσικών επιστημών. Ωστόσο, η παραπάνω θεώρηση δεν ισχύει εάν αναλογιστεί κανείς ότι στο εν λόγω εργαστήριο εκπαιδεύονται περισσότεροι από 700 φοιτητές ανά εξάμηνο.

- **Καλύπτουν οι διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας;**

Η συρρίκνωση και η υποχρηματοδότηση των πανεπιστημίων αγγίζει στις μέρες μας και την ερευνητική διαδικασία. Οι διαθέσιμες υποδομές δεν μπορούν να καλύψουν τις ερευνητικές ανάγκες εκατοντάδων φοιτητών προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Το ΠΤΔΕ επιχειρεί να καλύψει τα κενά μέσω χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων, καθώς οι δημόσιες πιστώσεις δεν επαρκούν για την κάλυψη των τρεχουσών ερευνητικών αναγκών.

- **Ποιά ερευνητικά αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές;**

Το σύνολο των ερευνητικών αντικειμένων των εργαστηριακών δομών και των τομέων που λειτουργούν στο ΠΤΔΕ καλύπτεται στο μέτρο του δυνατού, έτσι ώστε οι φοιτητές και το διδακτικό-ερευνητικό προσωπικό να διεξάγουν τις έρευνές τους σε επίπεδο βασικής έρευνας. Θα ήταν ευχής έργον η δραστηριότητά τους να επεκτεινόταν και στον τομέα της εφαρμοσμένης.

- **Πόσο εντατική χρήση γίνεται των ερευνητικών υποδομών;**

Η καθημερινή χρήση των υπαρχουσών ερευνητικών υποδομών δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες έρευνας του ΠΤΔΕ στο ωράριο λειτουργίας 9:00-21:00.

- **Πόσο συχνά ανανεώνονται οι ερευνητικές υποδομές; Ποια είναι η ηλικία του υπάρχοντος εξοπλισμού και η λειτουργική του κατάσταση και ποιες οι τυχόν ανάγκες ανανέωσης/επικαιροποίησης; Πώς χρηματοδοτείται η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;**

Από την Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου λαμβάνεται μέριμνα κατά μεγάλο ποσοστό, ώστε να ανανεώνεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός των μελών ΔΕΠ του Π.Τ.Δ.Ε. συνήθως κάθε 8-10 έτη. Πέραν αυτού, οι ερευνητικές υποδομές ανανεώνονται μόνο εφόσον υπάρχουν οι αναγκαίοι πόροι (μέσω της συμμετοχής σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα). Οι ανάγκες επικαιροποίησής του (ιδίως των υποδομών στα εργαστήρια Φυσικών επιστημών) είναι άμεσες.

Σημαντική για την έρευνα ήταν και η απόφαση μεταφοράς της Βιβλιοθήκης του Τμήματος (από την οδό Χαριλάου Τρικούπη 24 στην οδό Δραγατσάνιου), η οποία διαθέτει περίπου 29.000 αντίτυπα βιβλίων, αλλά στεγαζόταν σε μισθωμένο κτίριο, πράγμα που δυσχαίρενε την ανάπτυξή της. Η βιβλιοθήκη, εκτός από τα βιβλία διαθέτει Ξενόγλωσσα και Ελληνικά Περιοδικά. Η βιβλιογραφική κάλυψη των ερευνητικών (και διδακτικών) δραστηριοτήτων επηρεάζεται βέβαια αρνητικά από το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπήρξε γραμμική μείωση των συνδρομών σε σημαντικά ξένα περιοδικά και βάσεις δεδομένων, λόγω της έλλειψης αντίστοιχων πόρων.

Λόγω της έλλειψης των απαραίτητων κτιριακών υποδομών, τόσο η βιβλιοθήκη όσο και τα Εργαστήρια είναι χωροθετημένα σε ακτίνα έως δύο χιλιομέτρων από την έδρα του Τμήματος. Η ποιότητα και η λειτουργικότητα των υποδομών τους ποικίλει. Σε ορισμένα από αυτά οι χώροι και οι τεχνολογικές υποδομές δεν επαρκούν για να υλοποιηθούν αποτελεσματικά μεγάλης κλίμακας ερευνητικά προγράμματα. Τα

τελευταία χρόνια η υλικοτεχνική υποδομή τους έχει παραμείνει στα ίδια επίπεδα, με αποτέλεσμα η λειτουργικότητά τους να μην βελτιώνεται ώστε να καλύπτει πλήρως τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας. Σημαντική εξέλιξη που θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση των ερευνητικών υποδομών είναι η αξιοποίηση του κτηρίου του Μαρασλείου Διδασκαλείου, όπου έχουν μεταφερθεί τα Εργαστήρια Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας και Διδακτικής και Επιστημολογίας των Φυσικών Επιστημών και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας.

Ενδεικτικό της πρωτοπορίας του Τμήματος στην έρευνα σε συγκεκριμένους τομείς είναι το γεγονός ότι στο Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας λειτούργησε το 1998 η πρώτη αίθουσα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Συνολικότερα, η ανάπτυξη και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό (α) από την ενίσχυση των Εργαστηρίων από τους πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του Ιδρύματος και (β) από την ύπαρξη ερευνητικών προγραμμάτων που προβλέπουν δαπάνες για την αγορά ή την ανανέωση υλικοτεχνικής υποδομής. Όσον αφορά το πρώτο, οι πόροι που διατίθενται στα Εργαστήρια από τον τακτικό προϋπολογισμό του Ιδρύματος βαίνουν μειούμενοι τα τελευταία χρόνια λόγω της ευρύτερης οικονομικής στενότητας. Έτσι απομένει η λύση της συμμετοχής σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα, όπου όμως οι ανθρωπιστικές σπουδές και οι συναφείς με την εκπαίδευση κλάδοι των κοινωνικών επιστημών επίσης υποχρηματοδοτούνται.

- **5.4. Πώς κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;**
- **Πόσα βιβλία/μονογραφίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;**

28

- **Πόσες εργασίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ;**
- **(α) Σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές ;**

164

- **(β) Σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές;**

48

- **(γ) Σε Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές;**

106

- **Πόσα κεφάλαια δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συλλογικούς τόμους;**

44

- **5.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους;**

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η κατάρτιση του Πίνακα έγινε με βάση σχετικά Σημειώματα που ζητήθηκαν από τα μέλη ΔΕΠ αλλά δεν κατατέθηκαν λεπτομερώς από όλους. Από τα στοιχεία που κατατέθηκαν προκύπτει ότι ο αριθμός των δημοσιεύσεων ανά μέλος ΔΕΠ την τελευταία τριετία παρουσιάζει διακυμάνσεις και οι λόγοι της διακύμανσης είναι πολλοί, μεταξύ των οποίων ο περιορισμένος χρόνος θητείας ορισμένων μελών ΔΕΠ (νεοεκλεγμένα μέλη ΔΕΠ), η υφή των ίδιων των δημοσιεύσεων αλλά και οι απαιτήσεις του περιοδικού / συνεδρίου που φιλοξενεί τις εργασίες. Επιπλέον, στον χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών δεν υπάρχει η ενημέρωση των

βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων για περιοδικά και συλλογικούς τόμους που δεν έχουν ενταχθεί στο Google Scholar κλπ.

- Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Στις διεθνείς βάσεις δεδομένων μπορέσαμε να εντοπίσουμε συνολικά περισσότερες από 10.000 ετεροαναφορές. Τα μέλη ΔΕΠ σχεδόν στο σύνολό τους δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν τον ακριβή αριθμό ετεροαναφορών του έργου τους (για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω).

Ενδεικτικά, τα ακόλουθα μέλη ΔΕΠ εμφανίζονται στο *Google Scholar* με τις εξής τιμές δείκτη (h index):

Στ. Αντωνίου (13)

Ε. Γαλανάκη (9)

Γ. Καλκάνης (45)

Ε. Μαυρικάκη Αναπληρώτρια (5)

Θ. Μπαμπάλης (5)

Μ. Παπαδάτου-Παστού (8)

Γ. Σιδερίδης (33)

Κ. Σκορδούλης (12)

Κ. Χαλκιά (8)

- 5.6. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;
- Υπάρχουν ερευνητικές συνεργασίες και ποιες;
- (α) Με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του ιδρύματος;
- (β) Με φορείς και ιδρύματα του εσωτερικού;
- (γ) Με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού;

Υπάρχουν ερευνητικές συνεργασίες με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του εξωτερικού, όπως τα ακόλουθα:

- University College London/UCL Institute of Education [United Kingdom]
 - University College London/ UCL Faculty of Laws [United Kingdom]
 - University of Roehampton [United Kingdom]
 - Brunel University [United Kingdom]
 - University of York [United Kingdom]
 - University of Stavanger [Norway]
-

- Universität zu Köln [Germany]
- Universität Augsburg [Germany]
- Paris Lodron University of Salzburg [Austria]
- Harvard Graduate School of Education [USA]
- Johns Hopkins University [USA]
- ThemPra Social Pedagogy [United Kingdom]
- Πανεπιστήμιο Κύπρου [Κύπρος]
- 5.7. Πώς κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;
- Ποια βραβεία ή/και διακρίσεις έχουν απονεμηθεί σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;
- (α) σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας;
- (β) σε επίπεδο ιδρύματος;
- (γ) σε εθνικό επίπεδο;
- (δ) σε διεθνές επίπεδο;
- Ποιοι τιμητικοί τίτλοι (επίτιμοι διδάκτορες, επισκέπτες καθηγητές, ακαδημαϊκοί, αντεπιστέλλοντα μέλη ακαδημιών κλπ). έχουν απονεμηθεί από άλλα ιδρύματα σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι διακρίσεις:

- Εκλεγμένος πρόεδρος του διεθνούς οργανισμού International Association for Research in Learning Disabilities για την περίοδο 2018-2021 (www.iarld.com)
- Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος
- 5.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό συμμετοχής των φοιτητών/σπουδαστών στην έρευνα;
- Πόσοι προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος; Πόσοι μεταπτυχιακοί και πόσοι υποψήφιοι διδάκτορες;

Σε αρκετά μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος, αλλά κατεξοχήν στα μαθήματα του μεταπτυχιακού προγράμματος, δίνεται στους φοιτητές η ευκαιρία να συμμετάσχουν στην εκπόνηση ή να εκπονήσουν ερευνητικές εργασίες, περιορισμένης, κατά κύριο λόγο, κλίμακας. Στο μεταπτυχιακό επίπεδο, η εξοικείωση των φοιτητών με την ερευνητική διαδικασία αποτελεί κύριο στόχο της κατάρτισής τους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις παρέχεται η ευκαιρία συμμετοχής μεταπτυχιακών φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα. Αρκετές από τις ερευνητικές εργασίες των φοιτητών ανακοινώνονται σε συναφείς επιστημονικές ημερίδες ή επιστημονικά συνέδρια, ενώ αρκετοί από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές συνεργάζονται με τους επιστημονικούς υπευθύνους σε τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα. Η διασύνδεση της θεωρίας με την σύγχρονη πρακτική αποτελούν στρατηγική επιλογή του ΠΤΔΕ.

Στην ερευνητική διαδικασία, κυρίως για θέματα που σχετίζονται με τη σχολική πρακτική και την υλοποίηση συγκεκριμένων καινοτομικών προσεγγίσεων και μαθησιακών στρατηγικών σε σχολεία γενικής και ειδικής αγωγής, εμπλέκεται και σημαντικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών. Ωστόσο, δεν είναι εφικτή η εξαγωγή

στατιστικών στοιχείων για το συγκεκριμένο πεδίο σε προπτυχιακό επίπεδο. Αντίθετα, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, το σύνολο των φοιτητών λαμβάνουν μέρος στην ερευνητική διαδικασία, τόσο για την εκπόνηση της διπλωματικής τους εργασίας, όσο και σε ερευνητικές δραστηριότητες που καλύπτουν και τα τέσσερα εξάμηνα σπουδών. Το ανάλογο ισχύει και για τους 193 εν ενεργεία υποψηφίους διδάκτορες.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

- 6.1 Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;
- Ποια έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς εκτελούνται ή εκτελέσθηκαν στο Τμήμα κατά την τελευταία πενταετία;

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών κατά την τελευταία πενταετία έχει πραγματοποιήσει ένα σημαντικό αριθμό συνεργασιών και δράσεων με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς. Η υλοποίηση αυτών των συνεργασιών εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο των ερευνητικών, διδακτικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και εθελοντικών πρωτοβουλιών που αναπτύσσουν τα μέλη ΔΕΠ και το ειδικό και εργαστηριακό προσωπικό του Τμήματος σε ένα εύρος γνωστικών αντικειμένων που καλύπτουν τις επιστήμες της αγωγής, της ειδικής παιδαγωγικής και ψυχολογίας, των ανθρωπιστικών σπουδών και των θετικών επιστημών στην εκπαίδευση. Στη συνέχεια αναπτύσσονται οι κυριότερες από αυτές τις συνεργασίες.

Συνεργασία με την εκπαιδευτική κοινότητα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών του 3^{ου} και 4^{ου} έτους το Τμήμα έχει αναπτύξει ένα σημαντικό δίκτυο συνεργασίας με έναν μεγάλο αριθμό δημοτικών σχολείων (πάνω από 300) της Αττικής όπου υλοποιούνται οι ακόλουθες δράσεις συνεργασίας (βλέπε ΦΕΚ: Τεύχος Β' 396/13.02.2017):

- Μέλη ΔΕΠ και συνεργάτες (υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδακτορικοί ερευνητές, αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί) του Τμήματος υλοποιούν στα σχολεία διαλέξεις, σεμινάρια και επιμόρφωση σε θεματικές που καλύπτουν διάφορες επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών αλλά και των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων.
- Το Τμήμα, στο πλαίσιο της κάλυψης των αναγκών των σχολείων σε υλικοτεχνική υποδομή των Εργαστηρίων Πληροφορικής τους, πραγματοποιεί χορηγίες υπολογιστών και άλλων περιφερειακών συστημάτων, καθώς επίσης καλύπτει την τεχνική υποστήριξη της εγκατάστασης και της λειτουργίας αυτών.
- Συνεργάστηκε με στελέχη εκπαίδευσης (Σχολικούς Συμβούλους, Διευθυντές) και εκπαιδευτικούς σε θέματα σχολικής πρακτικής και θέσπισε ένα πλαίσιο mentoring και αλληλεπίδρασης με αυτούς για την αντιμετώπιση διάφορων παιδαγωγικών και εκπαιδευτικών θεμάτων.

- Το διδακτικό και τεχνικό προσωπικό του Εργαστηρίου Πληροφορικής του Τομέα Μαθηματικών και Πληροφορικής παρέχει κατά καιρούς επιμόρφωση στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, στους εκπαιδευτικούς των σχολείων και τεχνική υποστήριξη σε διάφορα τεχνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Συνεργασία με πολιτιστικούς και επιστημονικούς φορείς

Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που τα γνωστικά τους αντικείμενα έχουν άμεση σχέση με το Θέατρο, την Τέχνη και τον Πολιτισμό έχουν αναπτύξει διαχρονικές συνεργασίες και δραστηριότητες με πολιτιστικούς (π.χ. με το Εθνικό Θέατρο) και εκπαιδευτικούς φορείς (π.χ. σχολεία) είτε στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων (π.χ. Πρόγραμμα «Θαλής» - ΕΣΠΑ, Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Theatrum Mundi», ERASMUS+, COHERE της δράσης Horizon2020) είτε στο πλαίσιο των δικών τους ακαδημαϊκών πρωτοβουλιών για την προώθηση του Θεάτρου και του Πολιτισμού στην πανεπιστημιακή και εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και στο ευρύ κοινό.

Ιδιαίτερα δραστήριο εμφανίζεται επίσης το Τμήμα στη συνεργασία του με επιστημονικούς φορείς. Ειδικότερα, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν ενεργά στα όργανα διοίκησης ή σε επιτροπές αυτών των φορέων που έχουν σχέση με τα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος και στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσουν ευρύτερες συνεργασίες και με άλλες κοινωνικές ομάδες για την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης, συμβουλευτικής και επιμόρφωσης. Οι κυριότεροι από αυτούς τους φορείς είναι:

- Η Παιδαγωγική Εταιρεία της Ελλάδος.
- Η Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία.
- Η Ελληνική Εταιρεία Φυσικής για την Επιστήμη και την Εκπαίδευση.
- Η Ένωση Ελλήνων Φυσικών.
- Η Ελληνική Εταιρεία Συγκριτικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης / (Ε.Λ.Ε.Σ.Δ.Ε).
- Το Κέντρο Έρευνας Επιστήμης και Εκπαίδευσης.
- Η Ελληνική Εταιρεία Ψυχολογίας.

Συνεργασία με φορείς και οργανισμούς εθελοντισμού

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης έχει αναπτύξει μία συστηματική συνεργασία με το «Χαμόγελο του Παιδιού», για σχεδόν δεκαπέντε χρόνια (από το 2003 μέχρι σήμερα). Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, μεταξύ άλλων φοιτητές/τριες του Τμήματος:

- Προσφέρουν εθελοντικό έργο, σε διάφορα επίπεδα.
 - Ενημερώνονται και επιμορφώνονται από έμπειρα στελέχη του εν λόγω Οργανισμού, «στο πεδίο» (στα σπίτια), καθώς και σε χώρους του Παιδαγωγικού Τμήματος, σχετικά με κοινωνικοπαιδαγωγικές δυνατότητες που μπορούν να αναπτύξουν και να αξιοποιήσουν ως φοιτητές και ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί.
 - Αγοράζουν, κατασκευάζουν, συγκεντρώνουν και προσφέρουν διάφορα αγαθά στα σπίτια που έχει το «Χαμόγελο του Παιδιού».
-

Επιπρόσθετα με τα ανωτέρω το Τμήμα μας σε συνεργασία με τα Πειραματικά Σχολεία που επιβλέπει συμμετείχε:

- Στην Εθελοντική αιμοδοσία του Α΄ Συλλόγου Εκπαιδευτικών ΠΕ Αθήνας (15-4-2016).
- Στη συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης και φαρμάκων για τους πρόσφυγες και μετανάστες των νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Συνεργασία με το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.)

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης είχε αναπτύξει συνεργασία με το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.) όπου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος επιμορφώνονταν από ειδικό στέλεχος του ΚΕ.Θ.Ε.Α. (σε χώρους του Οργανισμού και του Παιδαγωγικού Τμήματος), προσέφεραν εθελοντικό έργο και επικουρικό έργο στην ενημέρωση/ευαισθητοποίηση των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων για την πρόληψη των εξαρτήσεων.

Συνεργασία με Μουσεία

- Μουσείο της Ακρόπολης
- Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού (ΕΚΕΔΙΣΥ).
- Πολεμικό Μουσείο (στο πλαίσιο του Προγράμματος Μύρτις).
- Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά (σε συνεργασία με τον Εικαστικό Όμιλο των Ράλλειων Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων).

Συνεργασίες για την υποστήριξη των προσφύγων, μεταναστών, παιδιών, εφήβων και γονέων

- Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης συμμετέχει στο «Παρατηρητήριο-Δίκτυο Αλληλεγγύης για τους πρόσφυγες», στο οποίο δραστηριοποιούνται Σχολές και Τμήματα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με εθελοντές φοιτητές, διοικητικούς υπαλλήλους και μέλη Δ.Ε.Π. Συμμετέχοντας στο εν λόγω Δίκτυο, το Τμήμα έχει δημιουργήσει ένα Κοινωνικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα Παρέμβασης στους χώρους φιλοξενίας προσφύγων, με έμφαση στην ενίσχυση του παιδιού και της οικογένειας. Το Πρόγραμμα υλοποιείται από ομάδες εκπαιδευμένων εθελοντών - φοιτητών του Τμήματος.
- Σε συνεργασία με το Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Αθήνας, στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης συγκροτήθηκε ένα Κοινωνικοπαιδαγωγικό Πρόγραμμα, με σκοπό να εκπαιδεύσει τους μαθητές (πρόσφυγες και μετανάστες από 22 διαφορετικές χώρες) να μετασχηματίζουν τις συγκρούσεις τους σε παραγωγική συνεργασία (2012 - σήμερα).
- Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του το Εργαστήριο Ψυχολογίας ανέπτυξε και παρέχει το ακόλουθο υλικό σε φοιτητές, γονείς και εκπαιδευτικούς:

- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών και εφήβων σε συνθήκες οικονομικής κρίσης: Οδηγίες για εκπαιδευτικούς.
- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών και εφήβων σε συνθήκες οικονομικής κρίσης: Οδηγίες για γονείς.
- Αντιμετωπίζω τη μοναξιά: Οδηγίες για φοιτήτριες και φοιτητές.

- **Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν σ' αυτά;**

Στα ανωτέρω προγράμματα ενεπλάκησαν τόσο οι καθηγητές που τα διοργάνωσαν όσο και ένας μεγάλος αριθμός μελών ΔΕΠ/ΕΠ που τα γνωστικά τους αντικείμενα είχαν άμεση ή έμμεση συνάφεια με τις δράσεις των κοινωνικών, πολιτιστικών και παραγωγικών φορέων που το Τμήμα συνεργάστηκε.

- **Πόσοι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτά;**

Στα περισσότερα προγράμματα συνεργασίας συμμετείχε ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών του Τμήματος (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί) και ειδικότερα η πλειοψηφία των προπτυχιακών φοιτητών του 3^{ου} και 4^{ου} έτους.

- **Πώς αναγνωρίζεται και προβάλλεται η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;**

Πολλές από τις προαναφερθείσες συνεργασίες οφείλονται είτε σε προσωπικές πρωτοβουλίες μελών ΔΕΠ είτε σε πρωτοβουλίες εργαστηρίων του Τμήματος και των συλλογικών οργάνων του Τμήματος. Η αναγνώριση αυτών των συνεργασιών φαίνεται τόσο από προσκλήσεις μελών ΔΕΠ να συμμετάσχουν σε διάφορες εκδηλώσεις των κοινωνικών, πολιτιστικών και παραγωγικών φορέων είτε μέσω της μεγάλης συμμετοχής φοιτητών και μελών της ευρύτερης πανεπιστημιακής και εκπαιδευτικής κοινότητας σε εκδηλώσεις διάχυσης των αποτελεσμάτων.

Η προβολή της επιστημονικής συνεργασίας του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς υλοποιείται μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος, της κεντρικής ιστοσελίδας του ΕΚΠΑ, της πλατφόρμας του Eclass καθώς με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλο το δίκτυο των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που συμμετέχουν στην πρακτική άσκηση.

- **6.2 Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;**

- **Υπάρχουν μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών; Πόσο αποτελεσματικοί είναι κατά την κρίση σας;**

Η υλοποίηση των συνεργασιών από την προσωπική δράση των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και των Εργαστηρίων του έχει συμβάλλει σε ικανοποιητικό βαθμό στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και αμοιβαίου σεβασμού ανάμεσα στο Τμήμα και τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς. Η ανταπόκριση των φορέων αυτών στις προτάσεις συνεργασίας με το Τμήμα είναι γι' αυτό πάντοτε άμεσες, ενώ πολλοί από αυτούς επανέρχονται με δική τους πρωτοβουλία σε νέες προτάσεις συνεργασίας. Η ύπαρξη ωστόσο ενός θεσμοθετημένου μηχανισμού που να επιδιώκει πιο δυναμικά την εισαγωγή, εφαρμογή και συνέχιση συγκεκριμένων

συνεργασιών σε βάθος χρόνου με τους φορείς, θα μπορούσε να συμβάλλει στην περαιτέρω εκπαιδευτική και ερευνητική αποτελεσματικότητα του Τμήματος και την μεγαλύτερη αναγνώριση του κοινωνικού του έργου στους φορείς, την κοινωνία και την πανεπιστημιακή και εκπαιδευτική κοινότητα.

- **Πώς αντιμετωπίζουν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;**

Τα μέλη ΔΕΠ και το ΕΠ του Τμήματος, εστιάζουν την εκπαιδευτική και ερευνητική τους δραστηριότητα σε μεγάλο βαθμό στην εκπαιδευτική κοινότητα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και σε πολιτιστικούς φορείς. Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτύξει διαχρονικούς δεσμούς με τα μέλη αυτής της κοινότητας, αφοιγκράζονται τις ανάγκες της και αλληλοεπιδρούν μαζί της σε θέματα και προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Μέσα στο ανωτέρω πλαίσιο, το προσωπικό του Τμήματος έχει διαμορφώσει εδώ και πολλά χρόνια θετικές στάσεις απέναντι σε συνεργασίες με διάφορους φορείς και κουλτούρα ανάπτυξης νέων συνεργασιών.

- **Πώς αντιμετωπίζουν οι ΚΠΠ φορείς την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;**

Οι ΚΠΠ φορείς επιδιώκουν διαχρονικά την ανάπτυξη συνεργασιών με το Τμήμα και αντιμετωπίζουν θετικά τη σύνδεση και τη συνεργασία των μελών τους με τα μέλη ΔΕΠ και την εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος.

- **Διαθέτει το Τμήμα πιστοποιημένα εργαστήρια για παροχή υπηρεσιών; Αξιοποιούνται οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς;**

Το Τμήμα δεν διαθέτει πιστοποιημένα από εξωτερικούς φορείς εργαστήρια. Το Τμήμα, παρά την έλλειψη επαρκούς διδακτικού ή και τεχνικού και διοικητικού προσωπικού διαθέτει όλα τα εργαστήρια για την υποστήριξη των συνεργασιών του με τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς. Μερικά από αυτά, για παράδειγμα, είναι το Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής, το Εργαστήριο Πληροφορικής, το Εργαστήριο Ψυχολογίας, το Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών, το Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου.

- **6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;**
- **Ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας σε ειδικά περιοδικά ή στον τύπο;**

Τα αποτελέσματα που απορρέουν από τις συνεργασίες του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς φορείς ανακοινώνονται αρκετές φορές από τα ίδια τα μέλη σε ΔΕΠ σε συνέδρια, ημερίδες και επιστημονικά περιοδικά. Ωστόσο, η εντονότερη και συστηματικότερη ανακοίνωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και των δραστηριοτήτων των συνεργασιών του Τμήματος θα συνέβαλε σε μεγαλύτερο βαθμό στη διάχυση καλών πρακτικών συνεργασίας αλλά και της μεθοδολογικής προσέγγισης αυτών.

- **Οργανώνει ή συμμετέχει το Τμήμα σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση ΚΠΠ φορέων σχετικά με τους σκοπούς, το αντικείμενο και το παραγόμενο έργο του Τμήματος;**

Το Τμήμα διαμέσου των μελών του επιδιώκει και συμμετέχει ενεργά, όπου είναι εφικτό, σε εκδηλώσεις που στοχεύουν την ενημέρωση των κοινωνικών, πολιτιστικών και παραγωγικών φορέων σχετικά με το προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του, την ερευνητική του δραστηριότητα, το κοινωνικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό του έργο.

- **Υπάρχει επαφή και συνεργασία με αποφοίτους του Τμήματος που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων;**

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης έχει αποφοιτήσει από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ένας μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, οι οποίοι είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ή και διδακτορικού διπλώματος. Σημαντικός αριθμός από αυτούς σήμερα υπηρετούν στην εκπαίδευση σε θέσεις ευθύνης, όπως στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων και στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ως σχολικοί σύμβουλοι σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδος, ως υπεύθυνοι αγωγής υγείας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και πολιτιστικών θεμάτων σε Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως διευθυντές σε πειραματικά, ιδιωτικά και δημόσια σχολεία, ως μέλη διοικητικών συμβουλίων επιστημονικών σωματείων (π.χ. Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία, Ένωση Ελλήνων Φυσικών) ή ως ερευνητές σε άλλα πανεπιστήμια της Ελλάδας και του Εξωτερικού. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα έχει αναπτύξει ένα άτυπο δίκτυο συνεργασίας με αυτούς τους αποφοίτους, οι οποίοι συμμετέχουν συχνά και ενεργά στις δραστηριότητες που διοργανώνουν τα μέλη ΔΕΠ και λειτουργούν ως ένα δίκτυο που υποστηρίζει το παιδαγωγικό και ερευνητικό του έργο.

Η αξιοποίηση εντούτοις από την πλευρά του Τμήματος ενός πιο θεσμοθετημένου Συνδέσμου Αποφοίτων κατά το πρότυπο των Alumni του Ιδρύματος, θα διασφάλιζε συνεργασία του Τμήματος με μεγαλύτερο αριθμό αποφοίτων που βρίσκονται και σε άλλες θέσεις ευθύνης και ειδικότερα σε πανεπιστήμια και σε ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού.

- **6.4 Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία;**
- **Εντάσσονται οι εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους στην εκπαιδευτική διαδικασία;**

Η συμμετοχή των φοιτητών σε συνεργασίες με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς και οι επισκέψεις τους σε αυτούς, εντάσσονται στο σύνολό τους στο ευρύτερο πλαίσιο της εκπαίδευσής τους και της ερευνητικής και επαγγελματικής τους εξέλιξης αλλά και της σταδιακής ένταξής τους στην κοινωνία των πολιτών ενισχύοντας έτσι τη σημαντικότητα της επιστημονικής τους ταυτότητας αλλά και της σπουδαιότητας του ρόλου του δασκάλου –λειτουργού- στη σημερινή εποχή.

- **Οργανώνονται ομιλίες / διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων;**

Όπως προαναφέρθηκε, ένας αριθμός αποφοίτων του Τμήματος αλλά και μεταπτυχιακών φοιτητών, είναι στελέχη διάφορων κοινωνικών, πολιτιστικών και παραγωγικών φορέων. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα τους καλεί σε διάφορες ομιλίες, στις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών, στα φροντιστηριακά μαθήματα και σεμινάρια των μαθημάτων που έχουν σχέση με τον ρόλο και τις δραστηριότητες των στελεχών αυτών στους φορείς που τα στελέχη εργάζονται και δραστηριοποιούνται.

- **Απασχολούνται στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες;**

Το Τμήμα, αρκετά συχνά αναθέτει σε στελέχη κοινωνικών, πολιτιστικών και παραγωγικών φορέων που είναι και διδάκτορές του, τη συνδιδασκαλία μεταπτυχιακών μαθημάτων.

- **6.5 Πώς κρίνετε τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη;**

- **Πόσο σταθερές και βιώσιμες είναι οι υπάρχουσες συνεργασίες;**

Σκοπός του Τμήματος σχετικά με άλλους φορείς είναι η ανάπτυξη σταθερών και βιώσιμων συνεργασιών. Στο πλαίσιο αυτό για παράδειγμα, οι συνεργασίες του Τμήματος με τα σχολεία της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών του αναπτύσσονται με χαρακτηριστικά ποιοτικής βελτίωσης και διαχρονικής υποστήριξης και δημιουργικής αλληλεπίδρασης. Οι συνεργασίες αυτές διαρκούν πολλά έτη και διαταράσσονται σε ελάχιστες περιπτώσεις και μόνο για μικρό χρονικό διάστημα όταν υπάρχει αλλαγή διευθυντή σχολείου. Από την άλλη, υπάρχουν συνεργασίες οι οποίες από τη φύση τους είχαν περιορισμένο χρονικό ορίζοντα, όπως για παράδειγμα η συνεργασία με το ΚΕΘΕΑ.

- **Συνάπτονται προγραμματικές συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ Τμήματος και ΚΠΠ φορέων;**

Οι συμφωνίες συνήθως συνεργασίας συζητούνται και προτείνονται από τους Τομείς στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος και στη συνέχεια εγκρίνονται από τη Σύγκλητο του Ιδρύματος. Στο πλαίσιο αυτό έχουν συναφθεί προγραμματικές συμφωνίες με διάφορους φορείς, όπως με το Δήμο Φυλής..

- **Εκπροσωπείται το Τμήμα σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και Αναπτυξιακά όργανα;**

Το Τμήμα διαμέσου των μελών του ΔΕΠ συμμετείχε και εξακολουθεί να συμμετέχει σε φορείς και όργανα χάραξης και εφαρμογής εκπαιδευτικής πολιτικής ως στελέχη οργανισμών όπως το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, στη Διοικούσα Επιτροπή για τα Πειραματικά και Πρότυπα Σχολεία, σε Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα κλπ. Επιπρόσθετα, μέλη ΔΕΠ συμμετείχαν στην παραγωγή σχολικών εγχειριδίων και εκπαιδευτικού υλικού για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, σημαντικός αριθμός μελών ΔΕΠ εμπλέκεται ενεργά σε ελληνικές και διεθνείς επιστημονικές εταιρείες και σε δίκτυα ευρωπαϊκής συνεργασίας (π.χ. Erasmus+) αλλά και σε επιστημονικές επιτροπές έγκυρων περιοδικών και διεθνών συνεδρίων. Είναι σημαντικό επίσης να τονιστεί ότι, αν και περιορισμένη, είναι αξιόλογη η προσφορά διδακτικού έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε άλλα Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παρόλα αυτά τα θετικά βήματα, η

διεύρυνση της εκπροσώπησης του Τμήματος σε περισσότερους οργανισμούς μπορεί να βελτιωθεί στο μέλλον σημαντικά.

- **Συμμετέχει ενεργά το Τμήμα στην εκπόνηση τοπικών / περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης;**

Το Τμήμα, λόγω της ευρύτητας των γνωστικών αντικειμένων που τα μέλη ΔΕΠ καλύπτουν αλλά και του ότι βρίσκεται στην Πρωτεύουσα, συμμετέχει κατά καιρούς ενεργά σε φορείς που τα σχέδια ανάπτυξής τους αφορούν την εκπαίδευση των μαθητών, την επιμόρφωση και την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών, τη συμβουλευτική των γονέων και κηδεμόνων, την διά βίου εκπαίδευση και γενικά οποιαδήποτε μορφή μάθησης σε τυπικά και άτυπα περιβάλλοντα. Στο πλαίσιο αυτό τα μέλη ΔΕΠ συμμετέχουν σε επιτροπές εκπόνησης αναλυτικών προγραμμάτων, αξιολόγησης προγραμμάτων, σε επιτροπές διαχείρισης κληροδοτημάτων και υποτροφιών αλλά σε επιτροπές του Υπουργείου ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (π.χ. Δήμος Φυλής, Δήμος Νέας Σμύρνης, Δήμος Νέου Ηρακλείου, Δήμος Λαυρεωτικής).

- **Υπάρχει διάδραση ή/και συνεργασία του Τμήματος με το περιβάλλον του, ιδίως με αντίστοιχα Τμήματα άλλων ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης;**

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών εδώ και πολλά έτη έχει αναπτύξει δίκτυο συνεργασίας με όλα τα Παιδαγωγικά Τμήματα αλλά και άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της Ελλάδας και του Εξωτερικού. Η διάδραση και η συνεργασία αυτή αναπτύσσεται με πολλούς τρόπους όπως με την πρόσκληση μελών ΔΕΠ στο ΠΜΣ του Τμήματος, την πρόσκληση σε ομιλίες και συνέδρια αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις διαμέσου της κατάθεσης κοινών ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Μεταξύ αυτών των συνεργασιών είναι:

- Το διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών, σε συνεργασία με το Τ.Ε.Ι. Πειραιά, με τίτλο «Εκπαιδευτική τεχνολογία και ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων».
- Το Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.
- Το κοινό Διακρατικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση» σε συνεργασία με το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Το Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) σε συνεργασία με το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Πατρών και τίτλο: «Διεπιστημονική Προσέγγιση της Επιστήμης, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών-STEM στην Εκπαίδευση».

Επιπρόσθετα με τα ανωτέρω, η μεγαλύτερη διάδραση και συνεργασία με τα αντίστοιχα Τμήματα υλοποιείται μέσω της συμμετοχής του Τμήματος στη Σύνοδο των Προέδρων και Κοσμητόρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων, την οποία το Τμήμα μας έχει διοργανώσει και φιλοξενήσει τις περισσότερες φορές στις κτηριακές εγκαταστάσεις του Μαρασλείου.

- **Αναπτύσσει το Τμήμα και διατηρεί σχέσεις με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία, καθώς και με την τοπική, περιφερειακή ή/και εθνική οικονομική υποδομή;**

Το Τμήμα εστιάζει περισσότερο στην ανάπτυξη και διατήρηση σχέσεων με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία. Εκτός από την εκπαιδευτική κοινότητα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που υπάρχει στο ευρύτερο λεκανοπέδιο της Αττικής, το Τμήμα διατηρεί σχέσεις με συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, με συνδικαλιστικούς φορείς, με εκπροσώπους της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος και της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης.

- **Πώς συμμετέχει το Τμήμα στα μείζονα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα;**

Τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν σε εθνικά και διεθνή ερευνητικά, επιμορφωτικά και εκπαιδευτικά προγράμματα. Διαμέσου αυτών των προγραμμάτων έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες συμμετοχής σε δίκτυα αντίστοιχα με τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα. Για παράδειγμα, τέτοια δίκτυα αναπτύχθηκαν διαμέσου του Προγράμματος ERASMUS+, Θαλής, COHERE της δράσης Horizon2020 αλλά και διαμέσου άλλων δράσεων (π.χ. τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ως επισκέπτες καθηγητές σε πανεπιστήμια της Αγγλίας και της Κύπρου, ως αξιολογητές Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ως προσκεκλημένοι ομιλητές σε συνέδρια ή editor σε ειδικά τεύχη περιοδικών).

- **Το Τμήμα διοργανώνει ή/και συμμετέχει στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον;**

Το Τμήμα διαμέσου των μελών ΔΕΠ που τα γνωστικά τους αντικείμενα αφορούν το θέατρο, την τέχνη και τον πολιτισμό αλλά και διαμέσου του Εργαστηρίου Τέχνης και Λόγου του Τομέα Ανθρωπιστικών Σπουδών και της κατεύθυνσης μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Θέατρο και Εκπαίδευση», συμμετέχουν ενεργά τόσο στις πολιτιστικές εκδηλώσεις άλλων φορέων (π.χ. Εθνικό Θέατρο) όσο και στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που αφορούν την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία αυτής.

Επιπρόσθετα, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος και ειδικότερα εργαστηρίων όπως του «Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και Μελέτης της Λογοτεχνίας και της Ρητορικής», έχουν προσκαλέσει στο πλαίσιο του ΠΜΣ του Τμήματος και των μαθημάτων, τους συγγραφείς (π.χ. Μ. Κοντολέων, Β. Ηλιόπουλο, Μ. Παπαγιάννη, και Ε. Αρτζανίδου), και έχουν συμμετάσχει σε παρουσιάσεις βιβλίων σημαντικών λογοτεχνών και συγγραφέων. Επίσης, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος μαζί με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΠΜΣ “Ρητορική: Θεωρία και Πράξη” συμμετείχαν στις κριτικές επιτροπές για τα Ρητορικά αγωνίσματα: α) Διττοί Λόγοι, β) Αυθόρμητος λόγος, γ) Προτρεπτικός λόγος, στους Διασχολικούς αγώνες ρητορικής τέχνης (με τη συμμετοχή 11 δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων του λεκανοπεδίου) [23-24.1.2016] και στους Β΄ Γ΄ Διασχολικούς αγώνες ρητορικής τέχνης 18 λυκείων.

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

- **7.1 Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;**
- **Ποια είναι η συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας στη διαμόρφωση και παρακολούθηση της υλοποίησης, και στη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αναπτυξιακών του στρατηγικών;**

Βασικός σκοπός του Τμήματος είναι η συμμετοχή και η συνδρομή όλων των μελών της ακαδημαϊκής του κοινότητας στη διαμόρφωση της στρατηγικής ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος σε συνεργασία και με τους φοιτητές τους παρακολουθεί, καταγράφει και αναλύει τα νέα δεδομένα στην εκπαίδευση και τις επαγγελματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών. Παρά ταύτα, πρέπει να τονιστεί ότι τα απαιτούμενα για τον στρατηγικό σχεδιασμό στοιχεία συγκεντρώνονται με τρόπο κατά κανόνα άτυπο, υπό την έννοια ότι η συγκέντρωσή τους στηρίζεται στη γνώση και την ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας από τα μέλη ΔΕΠ καθώς και στην πληροφόρηση που διασφαλίζει το δίκτυο συνεργασιών του Τμήματος με εκπαιδευτικούς και λοιπούς κοινωνικούς φορείς. Η ύπαρξη ενός πιο συστηματικού μηχανισμού συλλογής και αξιοποίησης δεδομένων και αξιολόγησης δεικτών θα μπορούσε να συμβάλλει σε μεγαλύτερο βαθμό στη διαμόρφωση της στρατηγικής του Τμήματος.

Όσον αφορά τα δεδομένα και τα στοιχεία που συλλέγονται, αρχικά τα επεξεργάζονται οι Τομείς του Τμήματος, οι οποίοι καταθέτουν προτάσεις στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος όπου και διαμορφώνεται μετά από συζήτηση το τελικό πλαίσιο στρατηγικής και ανάπτυξης. Ενίστε, με πρόταση της Γενικής Συνέλευσης συγκροτούνται συγκεκριμένες επιτροπές για τη μελέτη ζητημάτων ευρύτερου ενδιαφέροντος, τα οποία συνδέονται με την αναθεώρηση του γενικότερου στρατηγικού σχεδιασμού.

Συνοψίζοντας, αν και το Τμήμα διαθέτει ικανοποιητικά επεξεργασμένο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξής του, ωστόσο αυτό θα μπορούσε να ενισχυθεί περισσότερο με την συνεχώς αυξανόμενη εμπειρία που τα μέλη ΔΕΠ αποκτούν αλλά και με την ύπαρξη μια πιο συγκροτημένης οργανωτικής υποδομής συλλογής, καταγραφής και αξιολόγησης στοιχείων και δεδομένων. Οι δυσκολίες στη σύνταξη ενός πιο ενισχυμένου βραχυπρόθεσμου σχεδίου ανάπτυξης, οφείλονται στην ανεπαρκή χρηματοδότηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, η έλλειψη επαρκούς διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, η περιορισμένη υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος, το οποίο δέχεται και το μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών από όλα τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Ελλάδας.

- **Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου;**

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα πρωτοστάτησε στα εκπαιδευτικά δρώμενα της ελληνικής εκπαίδευσης τόσο με τη συμμετοχή του σε φορείς και όργανα χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής (π.χ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής) όσο και με την υλοποίηση σημαντικών εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών και ερευνητικών

καινοτομιών και προγραμμάτων. Για παράδειγμα, το Τμήμα, με μέλη ΔΕΠ και συνεργάτες του, συνέβαλε στη διαμόρφωση των Πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων, στη βελτίωση των Πειραματικών και Πρότυπων Σχολείων, στη συγγραφή σχολικών εγχειριδίων, στην πιλοτική εισαγωγή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στα Δημοτικά Σχολεία (π.χ. πρόγραμμα: Το Νησί των Φαιάκων), στην επιμόρφωση και την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών μέσα από το πρόγραμμα της Εξομοίωσης εκπαιδευτικών από τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες αλλά και μέσα από το Διδασκαλείο του Μαρασλείου. Επίσης, το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου υλοποιεί: α) το διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών, σε συνεργασία με το Τ.Ε.Ι. Πειραιά, β) το Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, γ) το Διακρατικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση» σε συνεργασία με το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου και δ) το Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) σε συνεργασία με το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Πατρών και τίτλο: «Διεπιστημονική Προσέγγιση της Επιστήμης, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών-STEM στην Εκπαίδευση».

Στο πλαίσιο αυτό έχει διαμορφωθεί στο Τμήμα κουλτούρα προσφοράς, συνεργασίας και ποιότητας που συνεχίζεται στις μέρες μας με την υλοποίηση ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεργασιών (π.χ. πρόγραμμα Θαλής, ERASMUS+, πρόγραμμα HORIZON 2020) που συνιστούν άλλωστε και δείκτη υψηλού επιστημονικού προφίλ των μελών του. Τα ανωτέρω σε συνδυασμό με τη γεωγραφική θέση του Τμήματος και την ευρύτητα των γνωστικών αντικειμένων του, προσελκύουν κατά καιρούς επιστήμονες υψηλού επιπέδου. Αν και κατά την περίοδο της συγκεκριμένης αξιολόγησης δεν υπήρχε η δυνατότητα προκήρυξης νέων θέσεων εντούτοις το Τμήμα επιδιώκει να αξιοποιήσει τους επιστήμονες αυτούς είτε ως προσκεκλημένους ομιλητές σε συνέδριά του (π.χ. πρόσφατα προσκλήθηκε η Stella Mavroveli, από το Imperial College London, ο Konstantinos Petrides, από το University College London) είτε ως διδάσκοντες στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

- **Πώς συνδέεται ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού με το σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;**

Την περίοδο που αναφέρεται η παρούσα αξιολόγηση δεν υλοποιήθηκε καμιά πρόσληψη λόγω έλλειψης πιστώσεων. Οι ελάχιστες εξελίξεις των μελών ΔΕΠ υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των ερευνητικών και εκπαιδευτικών αναγκών του Τμήματος.

- **Πόσους φοιτητές ζητάει τεκμηριωμένα το Τμήμα ανά έτος; Πόσοι φοιτητές τελικά σπουδάζουν ανά έτος και ποια είναι η προέλευσή τους ανά τρόπο εισαγωγής (εισαγωγικές εξετάσεις, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες, κλπ);**

Το Τμήμα ζητάει ανά έτος 180 φοιτητές. Η κατανομή τους ανά έτος έχει ως εξής:

- 2013-2014: Εισαγωγικές εξετάσεις: 179, Κατατακτήριες εξετάσεις 16, Μετεγγραφές – Κοινωνικά κριτήρια 117 και αλλοδαποί φοιτητές 6.
- 2014-2015: Εισαγωγικές εξετάσεις: 194, Κατατακτήριες εξετάσεις 29, Μετεγγραφές – Κοινωνικά κριτήρια 222 και αλλοδαποί φοιτητές 11.
- 2015-2016: Εισαγωγικές εξετάσεις: 197, Κατατακτήριες εξετάσεις 30, Μετεγγραφές – Κοινωνικά κριτήρια 117 και αλλοδαποί φοιτητές 15.

Τα ανωτέρω στοιχεία δείχνουν την μεγάλη αναλογία διδάσκοντα ανά φοιτητή. Την μεγάλη αυτή αναλογία μάλιστα την είχε επισημάνει και η έκθεση της εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος (Δεκέμβριος). Σύμφωνα με αυτή, η αναλογία διδάσκοντα ανά φοιτητή στο Τμήμα είναι περίπου 1:70.

- **Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει φοιτητές υψηλού επιπέδου;**

Η άμεση επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Τμημάτων πριν την οικονομική κρίση στην Ελλάδα αποτέλεσε μεγάλο κίνητρο φοίτησης στο Τμήμα μας για μαθητές με πολύ υψηλές βαθμολογίες στις Πανελλήνιες εξετάσεις. Τα επόμενα έτη, η έλλειψη διορισμών μόνιμων εκπαιδευτικών είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ενδιαφέροντος αρκετών αριστούχων μαθητών να φοιτήσουν στα Παιδαγωγικά Τμήματα. Παρόλα αυτά, ο σχετικά «μεγάλος» αριθμός διορισμού αναπληρωτών, τα τελευταία χρόνια, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, δείχνει να ενισχύει ξανά το κίνητρο μαθητών με υψηλή βαθμολογία στις Πανελλήνιες Εξετάσεις να φοιτήσουν στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Αθηνών.

Επιπρόσθετα με τα ανωτέρω, στο Τμήμα κάθε χρόνο συμμετέχει στις κατατακτήριες εξετάσεις ένας μεγάλος αριθμός πτυχιούχων άλλων τμημάτων, γεγονός που δείχνει το έντονο ενδιαφέρον αυτών των πτυχιούχων για το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος και για τις προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης που μπορεί να έχει τα επόμενα χρόνια. Από την άλλη το Τμήμα έχει δημιουργήσει κατευθύνσεις στο ΠΜΣ που έχουν άμεση σχέση με την σχολική πρακτική και την αγορά εργασίας (π.χ. το μεταπτυχιακό της Ειδικής Αγωγής δίνει επιπρόσθετα μόρια πρόσληψης στην εκπαίδευση). Αποτέλεσμα αυτού είναι κάθε χρόνο να κάνουν αίτηση συμμετοχής στις διαδικασίες επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών ένας μεγάλος αριθμός υποψηφίων και μάλιστα στην πλειοψηφία τους με πολλά και υψηλού επιπέδου προσόντα (π.χ. κάτοχοι μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού, 2-4 ξένες γλώσσες).

- **7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;**
- **Υπάρχει διαδικασία διαμόρφωσης συγκεκριμένου βραχυ-μεσοπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι η διαδικασία αυτή;**

Το Τμήμα μέσα από τις συζητήσεις στους Τομείς και στη Γενική Συνέλευση Τμήματος έχει υπό διαμόρφωση ένα βραχυ-μεσοπρόθεσμο σχέδιο ανάπτυξης. Αυτό έχει λάβει υπόψη τις ανάγκες του Τμήματος για έρευνα και εκπαίδευση, τις αλληλεπιδράσεις των μελών ΔΕΠ με τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και

οικονομικούς φορείς αλλά και με επιστημονικές ενώσεις και ευρωπαϊκά δίκτυα συνεργασίας. Τα κυριότερα σημεία αυτού του σχεδίου είναι:

- Η περαιτέρω ενίσχυση των προσπάθειών για έρευνα και καινοτομία η οποία θα συμβάλλει μακροπρόθεσμα στην παροχή ακόμη υψηλότερου επιπέδου εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των φοιτητών-μελλοντικών εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Η διατήρηση και η δημιουργία εντονότερης συνεργασίας με τους ήδη υπάρχοντες αλλά και νέους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς. Το Τμήμα σχεδιάζει να ενσωματώσει εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δράσεις για κοινωνικά και οικονομικά ευάλωτες ομάδες που διαμορφώνονται λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα αλλά και της μεταναστευτικής και προσφυγικής ροής ανθρώπων από εμπόλεμες ζώνες γειτονικών χωρών.
- Η βέλτιστη αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία αλλά και για ερευνητικούς σκοπούς καθώς επίσης για την καλύτερη κοινωνική δικτύωση και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συνεργασία με τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς φορείς.
- Η ενίσχυση της τυπικής μάθησης που παρέχεται στο Τμήμα συνδέοντάς την με άτυπα περιβάλλοντα μάθησης, όπως με εκπαιδευτικές επισκέψεις και ερευνητικές συνεργασίες με μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους αλλά και τοποθεσίες με ιδιαίτερη ιστορική και πολιτισμική αξία.
- Η εντονότερη συνεργασία και αλληλεπίδραση με εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα συνεργασίας μέσω της υποβολής ερευνητικών, εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων.
- Η μεγαλύτερη εξωστρέφεια των δραστηριοτήτων των μελών ΔΕΠ τόσο μέσω του διαδικτύου όσο και με διοργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων με σκοπό τη διάχυση της γνώσης και των καλών πρακτικών καθώς και την προσέλκυση νέων φορέων και κοινωνικών ομάδων για συνεργασία.
- Η βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής των ήδη υπάρχοντων εργαστηρίων και η μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ τους σε ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.
- **Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι; Υπάρχει διαδικασία δημοσιοποίησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης και των αποτελεσμάτων του;**

Δεν υπάρχει θεσμοθετημένος μηχανισμός δημοσιοποίησης του σχεδίου ανάπτυξης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων του. Η παρακολούθηση του σχεδίου ανάπτυξης υλοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, τους Τομείς και τη Γενική Συνέλευση.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

- **8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;**
- **Πώς είναι στελεχωμένη και οργανωμένη η Γραμματεία του Τμήματος και των Τομέων;**

Η Γραμματεία του Τμήματος διαρθρώνεται ως εξής: Στη Γραμματεία του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και στη Γραμματεία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του προσωπικού είναι αυστηρά προσδιορισμένα με σκοπό την βέλτιστη εξυπηρέτηση των αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, των μελών ΔΕΠ (π.χ. προκηρύξεις θέσεων, εξελίξεις) αλλά και άλλων μελών της πανεπιστημιακής (π.χ. προσωπικό με βάση το ΠΔ 407/80) και της εκπαιδευτικής (π.χ. πρώην απόφοιτοι του Τμήματος) κοινότητας. Πρέπει να τονιστεί ότι σε περιόδους αυξημένου φόρτου εργασίας (π.χ. έλεγχος αιτήσεων για τις μεταπτυχιακές σπουδές) κάποια μέλη της επωμίζονται αρμοδιότητες και στις δύο ανωτέρω Γραμματείες.

Αυτό που πρέπει να τονιστεί σχετικά με τη στελέχωση και την οργάνωση της Γραμματείας είναι οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά την περίοδο της διαθεσιμότητας και της απόλυσης αρκετών μελών της. Αν και η πλειοψηφία των μελών επαναπροσλήφθηκαν ωστόσο η απουσία τους αυτή σε συνδυασμό με τις κινητοποιήσεις και την απεργία που υλοποιήθηκε το 2014, είχε ως αποτέλεσμα τη δυσκολία λειτουργίας του Τμήματος και τη συσσώρευση ενός μεγάλου όγκου γραφειοκρατικών διαδικασιών. Μέσα στο πλαίσιο αυτό οι υπάλληλοι, αν και χωρίς κίνητρα επαγγελματικής εξέλιξης και με την αβεβαιότητα στο εργασιακό τους περιβάλλον, συνέβαλαν και συμβάλλουν στο μέγιστο βαθμό για την άψογη λειτουργία της Γραμματείας. Αυτό επίσης που δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα στη λειτουργία της Γραμματείας είναι η έλλειψη στο ΕΚΠΑ ενός πληροφορικού συστήματος μηχανογράφησης του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών ως προς τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και άλλων βασικών πληροφοριών.

Τέλος, όσον αφορά τους Τομείς του Τμήματος, η γραμματειακή υποστήριξη είναι ανεπαρκής και στηρίζεται είτε στα υπάρχοντα μέλη ΔΕΠ είτε στους διαθέσιμους κάθε φορά διοικητικούς υπαλλήλους της Γραμματείας.

- **Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος και των Τομέων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;**

Δεδομένου την έλλειψη επαρκούς προσωπικού, του αυξανόμενου γραφειοκρατικού όγκου εργασίας και τις συνεχιζόμενες αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, η Γραμματεία του Τμήματος λειτουργεί ικανοποιητικά. Οι υπάλληλοι της Γραμματείας, πολλές φορές εργάζονται, χωρίς να αμείβονται, εκτός του ωραρίου τους και δέχονται και φοιτητές και μέλη ΔΕΠ μέχρι αργά το απόγευμα. Όμως, όπως προαναφέρθηκε η έλλειψη προσωπικού

στους Τομείς του Τμήματος δημιουργεί προβλήματα ενημέρωσης και μη ιδανικής λειτουργίας των Τομέων.

- **Πόσο αποτελεσματική είναι η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος;**

Επειδή ο φόρτος εργασίας των μελών των διοικητικών υπηρεσιών τόσο του Τμήματος όσο και της κεντρικής διοίκησης του ΕΚΠΑ είναι αυξανόμενος, η συνεργασία μεταξύ αυτών χρήζει βελτίωσης.

- **Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες του Τμήματος είναι (α) η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης; (β) των Υπηρεσιών Πληροφόρησης;**

Τα έτη 2014-2016 η βιβλιοθήκη του ΠΤΔΕ λειτούργησε με τις τρεις βιβλιοθηκονόμους και στεγάστηκε, στον 3ο όροφο στην οδό Χαριλάου Τρικούπη 24, σε μισθωμένο χώρο. Λειτούργησε για την κάλυψη των αναγκών του Τμήματος καθώς επίσης και για εξωτερικούς χρήστες. Η τρέχουσα συλλογή της βιβλιοθήκης του ΠΤΔΕ περιλαμβάνει περίπου 29.000 αντίτυπα βιβλίων. Η συλλογή αποτελείται από έντυπο υλικό (βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, περιοδικά, μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, διδακτορικές διατριβές) αλλά και από μη έντυπο υλικό (cd, ηλεκτρονικά περιοδικά). Εμπλουτίζεται συνεχώς με αγορές από τον τακτικό προϋπολογισμό, διδασκόμενα συγγράμματα μέσω του συστήματος «Εύδοξος» και δωρεές από το κληροφύτσημα ΙΩΝΙΔΩΝ.

Η βιβλιοθήκη τα ακαδημαϊκά έτη 2014-2016 λειτούργησε πλήρως μηχανοργανωμένη. Η ταξινόμηση ακολούθησε το διεθνές Δεκαδικό Ταξινομικό Σύστημα Dewey, το υλικό καταλογογραφήθηκε σύμφωνα με το Αγγλοαμερικανικό κώδικα AACR2 η μηχανοργάνωσή του έγινε με τα συστήματα Horizon και Sierra. Οι βιβλιογραφικές εγγραφές της βιβλιοθήκης έχουν ενταχθεί στο Συλλογικό Κατάλογο των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Κ.Ε.Α.Β.), ο οποίος αποτελεί ένα εύχρηστο και αξιόπιστο εργαλείο αναζήτησης αξιόλογης επιστημονικής πληροφορίας στα χέρια των φοιτητών, του διδακτικού προσωπικού των Πανεπιστημίων και των Α.Τ.Ε.Ι., αλλά και κάθε ενδιαφερόμενου.

Στα πλαίσια της λειτουργίας της συμμετέχει στο σύστημα διαδανεισμού βιβλίων μέσω βιβλιοθηκών με το IRIS καθώς επίσης διεκπεραιώνει και παραγγελίες άρθρων. Επίσης, συμμετέχει στις διαδικασίες κατάθεσης της γκρίζας βιβλιογραφίας στο ψηφιακό αποθετήριο του Πανεπιστημίου μας.

Για τη βιβλιοθήκη του Τμήματος μισθώθηκε νέο κτίριο την 1/1/2017 το οποίο διαθέτει πρόσβαση για τα ΑμεΑ και δυνατότητες πλήρους εξυπηρέτησής τους. Κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2017-2018 η βιβλιοθήκη μεταφέρθηκε στη νέα διεύθυνση επί της οδού Δραγατσανίου 4 όπου πραγματοποιήθηκε η οργάνωσή της και επαναλειτούργησε. Η μεταφορά της έγινε ενόψει της ενοποίησής της με την βιβλιοθήκη του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, που περιλαμβάνει και σημαντικότερη παιδική συλλογή, ώστε να αποτελέσει την ενιαία βιβλιοθήκη της Σχολής Επιστημών της Αγωγής μετά τη συγχώνευση των δύο συλλογών. Παρά ταύτα, και ο νέος χώρος της βιβλιοθήκης παραμένει μικρός και για

τη στέγαση της παρούσας συλλογής. Σε κάθε περίπτωση Σχολές του ΕΚΠΑ που διαθέτουν ιδιόκτητους χώρους του Πανεπιστημίου ειδικά διαμορφωμένους για βιβλιοθήκες, όπως για παράδειγμα η βιβλιοθήκη του Οικονομικού Τμήματος που στεγάζεται στο ίδιο κτήριο που στεγάζεται και το Παιδαγωγικό Αθήνας (Ναυαρίνου 13Α), παρουσιάζουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι της Σχολής Επιστημών Αγωγής.

Κεντρικός στόχος του Τμήματος για τη Βιβλιοθήκη είναι η εύρυθμη λειτουργία της και η χρήση όλων των προσφερόμενων πληροφοριακών εργαλείων που μπορεί να εξασφαλίσει το Πανεπιστήμιο μας ώστε να διασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση των αναγνωστών. Το ωράριο της νέας βιβλιοθήκης είναι από Δευτέρα έως Πέμπτη 9 έως 6 και Παρασκευή 9 έως 4 το οποίο κρίνεται ικανοποιητικό για την κάλυψη των αναγκών των φοιτητών και των μελών ΔΕΠ του Τμήματος.

Εκτός από την ανωτέρω βιβλιοθήκη, το Τμήμα έχει και τη βιβλιοθήκη του Μαρασλείου Διδασκαλείου η οποία στεγάζεται στο ισόγειο του νεοκλασικού κτηρίου, στη Μαρασλή 4. Η βιβλιοθήκη αυτή διαθέτει παλιές και σπάνιες εκδόσεις. Για την ανάδειξη και την περαιτέρω χρήση αυτού του σπάνιου υλικού από ερευνητές και εκπαιδευτικούς, ξεκίνησε η καταγραφή και η μηχανοργάνωσή του με το λογισμικό ΑΒΕΚΤ (έκδοση 5.6).

- **Πώς είναι στελεχωμένα και πώς οργανώνονται τα Εργαστήρια ή/και τα Σπουδαστήρια του Τμήματος;**

Στο Τμήμα λειτουργούν 12 εργαστήρια. Αυτά είναι:

- Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής.
- Εργαστήριο βιοφυσικού περιβάλλοντος: Νευροεπιστήμες και μάθηση
- Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας.
- Εργαστήριο Ψυχολογίας.
- Κέντρο Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης.
- Εργαστήριο Λογοθεραπείας.
- Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και Μελέτης της Λογοτεχνίας και της Ρητορικής.
- Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου.
- Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών.
- Εργαστήριο Μαθηματικών Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής των Μαθηματικών.
- Εργαστήριο Διδακτικής & Επιστημολογίας Φυσικών Επιστημών και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας.
- Εργαστήριο Πληροφορικής.

Τα εργαστήρια στελεχώνονται κυρίως από τα μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ του Τμήματος και σε ορισμένες περιπτώσεις και από μέλη ΔΕΠ και ερευνητές άλλων Τμημάτων. Μεγάλη υποστήριξη έχουν αυτά τα εργαστήρια από τους μεταδιδακτορικούς

ερευνητές, τους διδάκτορες και μεταπτυχιακούς φοιτητές καθώς επίσης από ορισμένους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς του Τμήματος.

- **Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε πως είναι η λειτουργία τους;**

Τα Εργαστήρια του Τμήματος συμμετέχουν ενεργά στην εκπαίδευση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και σε διάφορες συνεργασίες και δραστηριότητες που αναλαμβάνει το Τμήμα. Για παράδειγμα το Εργαστήριο Πληροφορικής (με την υλικοτεχνική υποδομή και το λογισμικό που διαθέτει σε τέσσερις αίθουσες) συμβάλλει στην εκπαίδευση των φοιτητών του στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση αλλά και υποστηρίζει εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες άλλων εργαστηρίων και κατευθύνσεων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Παράλληλα, στις αίθουσες του Εργαστηρίου υλοποιείται, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στις ΤΠΕ (Β1 επίπεδο) διαμέσου του Κέντρου Στήριξης Επιμόρφωσης (Κ.Σ.Ε.), του Εργαστηρίου Διδακτικής & Επιστημολογίας Φυσικών Επιστημών και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, της Πράξης «ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ Τ.Π.Ε.)» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ΕΣΠΑ 2014-2020) και το Ελληνικό Δημόσιο. Ανάλογο παράδειγμα ακολουθούν και άλλα εργαστήρια όπως το Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής με το Επιμορφωτικό Πρόγραμμα – Σεμινάριο Ειδίκευσης: "Εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων: Μικροδιδασκαλίες-Μικρομαθήματα-Πρακτική Άσκηση". Αν και η λειτουργία των εργαστηρίων σε γενικό βαθμό είναι αποτελεσματική, ωστόσο η έλλειψη προσωπικού επιβραδύνει το ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο αυτών.

- **Πώς υποστηρίζονται οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικές είναι;**

Αρχικά οι υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος υποστηρίζονται από το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου (ΚΛΕΙΔΙ) του ΕΚΠΑ. Για τεχνικά θέματα που αφορούν τη συντήρηση των υπολογιστών αλλά και εξειδικευμένες υπηρεσίες για συγκεκριμένες ανάγκες των φοιτητών και των μελών ΔΕΠ (π.χ. e-presence) παρέχονται από υπάλληλο του Τμήματος καθώς επίσης από μέλη (συνήθως διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές) του Εργαστηρίου Πληροφορικής και του Εργαστηρίου Διδακτικής & Επιστημολογίας Φυσικών Επιστημών και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας.

- **8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;**
- **Πώς εφαρμόζεται ο θεσμός του Σύμβουλου Καθηγητή;**

Στο Τμήμα βρίσκεται υπό διαμόρφωση η διαδικασία εφαρμογής του θεσμού του Συμβούλου του Καθηγητή. Παρόλα αυτά, στο Τμήμα έχει διαμορφωθεί, από όλα τα μέλη ΔΕΠ καθώς επίσης και από το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό (π.χ. ΕΔΙΠ, συμβασιούχοι με το ΠΔ 407/80, πανεπιστημιακοί υπότροφοι, αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί) κουλτούρα παιδαγωγικής προσέγγισης στην αντιμετώπιση της επίλυσης των προβλημάτων των φοιτητών. Παρόλο τον τεράστιο αριθμό των φοιτητών που φοιτούν στο Τμήμα και τη συνεχή μείωση του διδακτικού προσωπικού (λόγω συνταξιοδότησής του), σχεδόν όλο το προσωπικό που αναφέρθηκε ενθαρρύνει την επικοινωνία και συνεργασία με τους φοιτητές για θέματα που αφορούν την ακαδημαϊκή τους πορεία και τη φοίτησή τους στο τμήμα. Υπάρχουν συγκεκριμένες ώρες συνεργασίας δια ζώσης και συχνή επικοινωνία με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του e-class.

- **Πόσο αποτελεσματικά υποστηρίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών;**

Η πρόσβαση των μελών του Τμήματος στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας επιτυγχάνεται διαμέσου των υπηρεσιών του Κέντρου Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου (ΚΛΕΙΔΙ) του ΕΚΠΑ. Αυτές μεταξύ άλλων είναι η παροχή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε όλα τα μέλη ΔΕΠ, στο υπόλοιπο διδακτικό και διοικητικό προσωπικό, στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, η δημιουργία ηλεκτρονικής τάξης (Eclass) αλλά και πρόσβασης όλων των μελών του Τμήματος από οποιοδήποτε υπολογιστή ή φορητή συσκευή εκτός του χώρου του ΕΚΠΑ σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες διαμέσου του VPN.

Επιπρόσθετα, το Τμήμα τα τελευταία χρόνια έχει εξασφαλίσει στους χώρους του για όλα τα μέλη ΔΕΠ, υπολογιστές για την βελτίωση του διδακτικού και ερευνητικού τους έργου. Επίσης, όλοι οι φοιτητές μπορούν να κάνουν χρήση των υπολογιστών για διδακτικούς σκοπούς στο Εργαστήριο Πληροφορικής που στεγάζεται στην Ιπποκράτους 31 στο ισόγειο. Τέλος, έχει εξασφαλιστεί για όλες σχεδόν τις αίθουσες διδασκαλίας του κτηρίου της Ναυαρίνου 13α αλλά και για το κτήριο του Μαρασλείου η ύπαρξη βιντεοπροβολέων και κάποιων φορητών υπολογιστών. Ωστόσο, οι ανάγκες σε φορητούς υπολογιστές και βιντεοπροτζέκτορες αλλά και σε άλλα περιφερειακά συστήματα (π.χ. μικρόφωνα, ηχεία) είναι επιτακτική εξαιτίας της υπερβολικής τους χρήσης και των συχνών τεχνικών προβλημάτων αλλά και εξαιτίας των αυξανόμενων δραστηριοτήτων του Τμήματος (π.χ. παράλληλη διδασκαλία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, τηλεδιασκέψεις μελών ΔΕΠ κλπ).

Τέλος πρέπει να τονιστεί η σημαντικότητα της πρόσβασης των μελών του Τμήματος στα ηλεκτρονικά περιοδικά και βιβλία διαμέσου της διαδικτυακής πύλης του Heal Link. Εντούτοις, είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι η πρόσβαση αυτή δεν είναι

ελεύθερη για αρκετά και πολύ σημαντικά περιοδικά και βιβλία με αποτέλεσμα να δυσχεραίνει το ερευνητικό έργο των μελών του Τμήματος.

- **Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της; Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;**

Το Τμήμα δεν διαθέτει συγκεκριμένη υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών. Όσον αφορά τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές, η πλειοψηφία των οποίων προέρχεται από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, το Τμήμα επιδιώκει την υλοποίηση του συνόλου των μαθημάτων του σε απογευματινές ζώνες, δηλαδή μετά την ολοκλήρωση του σχολικού ωραρίου. Επίσης, αρκετά μαθήματα κάποιων κατευθύνσεων υλοποιούνται και Σάββατο. Για τη διευκόλυνση των εργαζομένων προπτυχιακών φοιτητών, το Τμήμα επιδιώκει όσο γίνεται μια ευελιξία στην παρακολούθηση των υποχρεωτικών εργαστηριακών μαθημάτων, δημιουργώντας τμήματα σε διαφορετικές ημέρες και ώρες.

- **Παρέχονται υποτροφίες στους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών (πέραν των υποτροφιών του ΙΚΥ);**

Σε προπτυχιακό επίπεδο δεν υπάρχει θεσμικά η δυνατότητα παροχής από το Τμήμα υποτροφιών στους άριστους ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών. Ωστόσο, το Τμήμα παρέχει τη δυνατότητα σε άπορους μεταπτυχιακούς φοιτητές να απαλλαγούν για ένα εξάμηνο από την καταβολή διδάκτρων προσφέροντας επικουρικό έργο ανάλογο της ειδίκευσής τους και των ερευνητικών τους ενδιαφερόντων (π.χ. συμμετοχή στην εποπτεία της πρακτικής άσκησης των προπτυχιακών φοιτητών).

- **Υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική του Τμήματος για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι;**

Το Τμήμα και ειδικότερα ο Πρόεδρος, τα μέλη ΔΕΠ και η γραμματεία στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους πραγματοποιούν συνάντηση γνωριμίας των νέων φοιτητών με τους διδάσκοντες και τους παλαιούς φοιτητές. Σε αυτή τη συνάντηση οι φοιτητές ενημερώνονται για τον σκοπό και το περιεχόμενο σπουδών του Τμήματος, για τα γνωστικά αντικείμενα, για τις πρακτικές ασκήσεις και τα εργαστήρια καθώς επίσης για τις υπόλοιπες υποστηρικτικές δομές του Τμήματος και του ΕΚΠΑ (π.χ. ηλεκτρονικές υπηρεσίες, βιβλιοθήκη, αναγνωστήρια, υπηρεσίες πανεπιστημιακής λέσχης). Επιπρόσθετα, σε κάθε εισαγωγικό μάθημα του 1ου έτους το κάθε μέλος ΔΕΠ ενημερώνει με περισσότερες λεπτομέρειες τους φοιτητές για θέματα που αφορούν τη φοίτησή τους και την προσαρμογή τους στο πανεπιστήμιο. Παράλληλα με τα ανωτέρω, οι φοιτητές ενθαρρύνονται να επικοινωνούν συγκεκριμένες ώρες και ημέρες με τα μέλη ΔΕΠ καθώς επίσης μέσω της χρήσης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για θέματα των σπουδών τους. Η προσαρμογή των φοιτητών απαιτεί χρόνο. Τα μεγαλύτερα προβλήματα προσαρμογής έχουν να κάνουν με την εξοικείωση με τους χώρους διδασκαλίας του Τμήματος που

βρίσκονται σε διαφορετικές τοποθεσίες (Ναυαρίνου 13Α, Μαράσλειο, Ιπποκράτους 20, Ιπποκράτους 31, Ιπποκράτους 33).

- **Πώς συμμετέχουν οι φοιτητές στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος γενικότερα;**

Το Τμήμα επιδιώκει την συμμετοχή των φοιτητών στις δραστηριότητες που εντάσσονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσής του αλλά και των συνεργασιών που αναπτύσσει με κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς. Η συμμετοχή των φοιτητών είναι μαζική σε εκδηλώσεις του Τμήματος (π.χ. συνέδρια, ημερίδες κλπ) και παράλληλα παρατηρείται μεγάλη προθυμία συνεισφοράς και εθελοντισμού εκ μέρους τους στη διοργάνωση και την υλοποίηση συνεργασιών του Τμήματος. Επιπρόσθετα, ένας αριθμός φοιτητών συμμετέχει στον φοιτητικό σύλλογο του Τμήματος ή σε φοιτητικές παρατάξεις που εκπροσωπούνται σε αυτόν.

- **Πώς υποστηρίζονται ειδικά οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα;**

Συνήθως ο αριθμός αυτών των φοιτητών είναι ιδιαίτερα μικρός και εστιάζεται σε φοιτητές από την ομογένεια και σε φοιτητές ERASMUS+. Οι φοιτητές αυτοί υποστηρίζονται από τους υπεύθυνους καθηγητές που συνεργάζονται στο πλαίσιο του ERASMUS+ καθώς επίσης και από τη Γραμματεία του Τμήματος. Η υποστήριξη αυτή αφορά καθοδήγηση για θέματα φοιτητικής μέριμνας, μαθημάτων και γενικότερα θέματα προσαρμογής στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο.

- **8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;**
- **Επάρκεια και ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης.**

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος διαθέτει σχετικά επαρκή αριθμό τεκμηρίων. Η συνένωσή της, όπως αναφέρθηκε, με τη βιβλιοθήκη του ΤΕΑΠΗ αυξάνει τον αριθμό, την ποιότητα και την ποικιλία αυτών των τεκμηρίων. Εντούτοις, στόχος του Τμήματος ως προς τη βιβλιοθήκη είναι ο εμπλουτισμός της με σημαντικές εκδόσεις των 2-3 τελευταίων ετών. Όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών πηγών (βιβλία, περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων) αυτή παρέχεται όπως τονίστηκε ανωτέρω, από το Heal-Link. Ωστόσο η μη επαρκής χρηματοδότηση πολλές φορές της πολιτείας για τη διαθεσιμότητα συγκεκριμένων πηγών έχει ως συνέπεια το διδακτικό και ερευνητικό έργο των μελών του Τμήματος να μην είναι επαρκώς τεκμηριωμένο τόσο ως προς τη δημοσίευση ερευνών σε διεθνή περιοδικά και συνέδρια όσο και ως προς την κατάθεση ερευνητικών προτάσεων.

- **Επάρκεια και ποιότητα κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού.**

Το Τμήμα τα τελευταία χρόνια τοποθέτησε στις αίθουσες της Ναυαρίνου 13Α βιντεοπροβολείς και επιδιώκει την τοποθέτηση μόνιμων υπολογιστών σε κάθε αίθουσα. Στο Μαράσλειο Διδασκαλείο, επίσης, υπάρχει διαθέσιμος σημαντικός αριθμός βιντεοπροβολέων και φορητών υπολογιστών. Παρόλα αυτά, επιδίωξη του

Τμήματος είναι η αντικατάσταση του προαναφερθέντος εξοπλισμού λόγω της παλαιότητάς του, της υπερβολικής του χρήσης και των συχνών τεχνικών προβλημάτων. Παράλληλα με τα ανωτέρω, το Τμήμα επιδιώκει την υποστήριξη των ανωτέρω αιθουσών διδασκαλίας με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα (π.χ. ηχεία, μικρόφωνα, διαδραστικοί πίνακες).

- **Επάρκεια και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού σπουδαστηρίων. Επάρκεια και ποιότητα γραφείων διδασκόντων. Επάρκεια και ποιότητα χώρων Γραμματείας Τμήματος και Τομέων. Επάρκεια και ποιότητα χώρων συνεδριάσεων. Επάρκεια και ποιότητα άλλων χώρων (διδασκαλεία, πειραματικά σχολεία, μουσεία, αρχεία, αγροκτήματα, εκθεσιακοί χώροι κλπ).**

Η επάρκεια των χώρων του Τμήματος ως προς τη Γραμματεία και τις αίθουσες διδασκαλίας είναι σχετικά ικανοποιητική. Παρά ταύτα, οι διαφορετικές τοποθεσίες αυτών των χώρων (π.χ. Ναυαρίνου 13Α, Ιπποκράτους 20, Ιπποκράτους 31, Δραγατσανίου 4, Μαρασλείο Διδασκαλείο) δημιουργεί προβλήματα (π.χ. χάσιμο χρόνου σε μετακινήσεις, μη διαμόρφωση κουλτούρας campus) στους φοιτητές και τους διδάσκοντες. Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών (από πανελλήνιες εξετάσεις, κατατακτήριες, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες κλπ) έχει ως αποτέλεσμα τα ήδη υπάρχοντα αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας στο κτήριο της Ναυαρίνου 13Α, λόγω παλαιότητάς του, ποιοτικά (π.χ. καταστραμμένα καθίσματα, μη κατάλληλος φωτισμός, έλλειψη επαρκούς καθαριότητας, μη επαρκής θέρμανση, απουσία κλιματιστικών για το καλοκαίρι, ηχορύπανση κλπ) και ποσοτικά να μην επαρκούν για την εκπαίδευσή τους. Επαρκής κρίνεται ο χώρος του Μαρασλείου, το οποίο πρόσφατα ανακαινίστηκε, και αποτελεί κτήριο υψηλής αρχιτεκτονικής και ιστορικής αξίας. Εντούτοις, ο χώρος αυτός δεν διαθέτει αίθουσες διδασκαλίας για τα μεγάλα ακροατήρια των υποχρεωτικών προπτυχιακών μαθημάτων κι έτσι περιορίζεται η χρήση του για μαθήματα επιλογής, για τα μεταπτυχιακά μαθήματα αλλά και για συνέδρια, φροντιστήρια, σεμινάρια και εκδηλώσεις του τμήματος που απαιτούν πολλαπλές αίθουσες με μικρά ακροατήρια.

- **Επάρκεια και ποιότητα υποδομών ΑΜΕΑ.**

Τα κτήρια του Τμήματος είναι παλιά και έχουν σχεδιαστεί χωρίς να έχουν προβλέψει συνθήκες ασφαλούς και εύκολης πρόσβασης σε αυτά. Ειδικά, όλα τα κτήρια έχουν σκάλες και μόνο πέρυσι το κτήριο της Ναυαρίνου 13Α απέκτησε μπάρα πρόσβασης στο εσωτερικό του κτηρίου αλλά και ανελκυστήρα (Ιανουάριος 2018) για το επόμενο επίπεδο, ξεπερνώντας γραφειοκρατικά εμπόδια πολλών ετών και σε συμμόρφωση με τις υποδείξεις της εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος. Επίσης, οι ανελκυστήρες αρκετές φορές παρουσιάζουν τεχνικά προβλήματα, οι χώροι υγιεινής δεν είναι προσβάσιμοι για φοιτητές ΑΜΕΑ αλλά και οι αίθουσες διδασκαλίας δεν διαθέτουν καθίσματα για όσους έχουν κινητικά προβλήματα.

- **Πώς εξασφαλίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος;**

Το μέλη του Τμήματος αξιοποιούν συχνά υποδομές και εξοπλισμό του ιδρύματος. Ειδικότερα, οι φοιτητές του αξιοποιούν τις υπηρεσίες που παρέχονται στην Πανεπιστημιακή Λέσχη του ΕΚΠΑ (π.χ. αναγνωστήριο, βιβλιοθήκη, εργαστήριο υπολογιστών, διδασκαλεία ξένων γλωσσών) ενώ τα μέλη ΔΕΠ και η γραμματεία αξιοποιούν για τις εκλογές και τις εξελίξεις το κέντρο τηλεδιάσκεψης που παρέχεται από το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου (ΚΛΕΙΔΙ). Η πρόσβαση για τους φοιτητές στις ανωτέρω υποδομές γίνεται μετά από ενημέρωσή τους από το Τμήμα αλλά και από υπηρεσίες του ίδιου του ιδρύματος. Η αξιοποίηση της αίθουσας τηλεδιασκέψεων γίνεται έπειτα από συνεννόηση της γραμματείας με τους υπεύθυνους στο ΚΛΕΙΔΙ.

- **8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);**
- **Ποιες από τις λειτουργίες του Τμήματος υποστηρίζονται από ΤΠΕ; Ποιες από αυτές και πόσο χρησιμοποιούνται από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος;**

Τα τελευταία χρόνια, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η πρόοδος που παρατηρήθηκε στα πληροφοριακά συστήματα αλλά και στις τηλεπικοινωνίες έχουν επιφέρει τεράστιες αλλαγές στη διαχείριση των αναγκών των φοιτητών και του Τμήματος. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι η υιοθέτηση και από το Τμήμα, όλων εκείνων των υπηρεσιών των ΤΠΕ που έχουν σχέση με την ενημέρωση των φοιτητών, των μελών ΔΕΠ και της πανεπιστημιακής και εκπαιδευτικής κοινότητας, την ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων κλπ.

Ειδικότερα:

- Όλες οι ανακοινώσεις δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος.
- Παρέχεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής εγγραφής στη συντριπτική πλειοψηφία των προπτυχιακών φοιτητών (πανελλαδικές εξετάσεις, μετεγγραφές) σε συνεργασία πάντα με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας. Η Γραμματεία περιορίζεται κυρίως στην παραλαβή του ηλεκτρονικού εντύπου έγκρισης των αιτήσεων εγγραφών ή στον έλεγχο των στοιχείων εγγραφής των φοιτητών από μετεγγραφή.
- Χρησιμοποιείται το λογισμικό Ilyda που επιτρέπει την ηλεκτρονική καταχώρηση των δηλώσεων μαθημάτων από τους φοιτητές και την ηλεκτρονική καταχώρηση της βαθμολογίας των μαθημάτων από το διδακτικό προσωπικό. Το ανωτέρω λογισμικό δίνει τη δυνατότητα στη Γραμματεία να χορηγεί αναλυτικές βαθμολογίες και γενικότερα φοιτητικά πιστοποιητικά για την ενημέρωση των φοιτητών μέσω του διαδικτύου. Περιορισμός υπάρχει σε θέματα ηλεκτρονικών υπογραφών, για το λόγο αυτό η χορήγηση επίσημων πιστοποιητικών γίνεται αποκλειστικά μέσω της Γραμματείας και των Κ.Ε.Π.

- Παράλληλα, η Γραμματεία χρησιμοποιεί το λογισμικό Eudoxos που παρέχει πλήρως αυτοματοποιημένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες ολοκληρωμένης διαχείρισης φοιτητικών συγγραμμάτων που εξασφαλίζουν στους φοιτητές την ηλεκτρονική δήλωση των συγγραμμάτων, την ενημέρωση των φοιτητών μέσω διαδικτύου και την άμεση παραλαβή των συγγραμμάτων.

Δυσχέρειες στη λειτουργία της Γραμματείας δημιουργεί η έλλειψη Μηχανογράφησης του αρχείου των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Εκτιμάται ότι η Γραμματεία παραλαμβάνει ετησίως περίπου 1000 χειρόγραφες αιτήσεις μεταπτυχιακών υποψηφίων. Το πρόβλημα αυτό έλλειψης μηχανογράφησης των αρχείων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων φαίνεται να αγγίζει μεγάλο αριθμό τμημάτων του ΕΚΠΑ ενώ ήδη κάποιες σχολές έχουν ήδη προχωρήσει στη χρησιμοποίηση πιλοτικών λογισμικών προγραμμάτων για τα μεταπτυχιακά τους προγράμματα σπουδών.

- **Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο;**

Από τα 23 μέλη ΔΕΠ τα 20 έχουν το βιογραφικό τους σημείωμα (στην ελληνική και αγγλική γλώσσα) καθώς και στοιχεία επικοινωνίας στην ιστοσελίδα του Τμήματος (www.primeedu.uoa.gr). Ξεχωριστή προσωπική ιστοσελίδα, τόσο που να φιλοξενείται σε server του ΕΚΠΑ είτε σε άλλους παρόχους διαδικτύου έχουν πέντε μέλη ΔΕΠ. Παρόλα αυτά ένας σχετικά μεγάλος αριθμός μελών ΔΕΠ διαθέτει προσωπική σελίδα στο Google Scholar, στο Academia και στο ResearchGate. Στόχος του Τμήματος είναι η δημιουργία από όλα τα μέλη ΔΕΠ προσωπικών ιστοσελίδων αλλά και αξιοποίησης άλλων ιστοτόπων για την προβολή του έργου τους.

- **Πόσο συχνά ανανεώνεται ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο;**

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης διαθέτει την ιστοσελίδα <http://www.primeedu.uoa.gr> Το template της ιστοσελίδας παρέχεται από το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου (ΚΛΕΙΔΙ) του ΕΚΠΑ και η ανάπτυξη και διαχείρισή του υλοποιείται στο Tyro 3. Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας όσον αφορά ανακοινώσεις, οδηγούς σπουδών, εκδηλώσεις, προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών (ημερομηνίες εγγραφής, πρόγραμμα εξετάσεων κλπ) γίνεται άμεσα και σχεδόν καθημερινά (ανάλογα το πότε πρέπει να αναρτηθεί η κάθε ανακοίνωση). Εκεί που θα μπορούσε η ιστοσελίδα να βελτιωθεί είναι σε θέματα επικαιροποίησης των βιογραφικών σημειωμάτων των μελών ΔΕΠ (π.χ. νέες δημοσιεύσεις σε περιοδικά και συνέδρια). Στόχος του Τμήματος που βρίσκεται υπό διαμόρφωση, αποτελεί η ανανέωση της ιστοσελίδας σε πιο σύγχρονο template και η πλήρη λειτουργία της αγγλικής έκδοσης αυτής.

- **8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού; Γίνεται ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται; Γίνεται ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;**

Το Τμήμα διαμέσου της Γενικής Συνέλευσης, των Τομέων του και των Εργαστηρίων του επιδιώκει την ορθολογική χρήση των υποδομών του και του διαθέσιμου εξοπλισμού του. Ειδικότερα, για την ορθολογική χρήση των υποδομών των εργαστηρίων, οι υπεύθυνοι και οι Διευθυντές των Εργαστηρίων σε συνεργασία με άλλα μέλη επιδιώκουν εξαμηνιαίο προγραμματισμό ως προς τις ανάγκες για εκπαίδευση και έρευνα από το κάθε μέλος ΔΕΠ στο πλαίσιο του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

8.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

- **Προβλέπεται διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται; Προβλέπεται διαδικασία κατανομής πόρων; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται; Προβλέπεται διαδικασία απολογισμού; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;**

Η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των οικονομικών πόρων εξασφαλίζεται μέσα από πολλαπλές διαδικασίες ελέγχου από τη Γενική Συνέλευση και τους Τομείς αλλά και διαμέσου της κοινοποίησης στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του ΕΚΠΑ αλλά και στην πλατφόρμα της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ και του ΚΥΜΔΗΣ. Ειδικότερα, ο προϋπολογισμός και ο απολογισμός κατατίθεται και εγκρίνεται στη Γενική Συνέλευση Τμήματος καθώς επίσης και από τον ΕΛΚΕ. Τέλος, τα έγγραφα για τις δαπάνες προμήθειας και εξοπλισμού αλλά και όλων των δαπανών του Τμήματος εγκρίνονται καθ' όλη της διάρκειας του οικονομικού έτους από τον ΕΛΚΕ.

9. Συμπεράσματα

9.1 Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

Η ΟΜ.Ε.Α., λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις Εσωτερικής και Εξωτερικής Αξιολόγησης, καθώς επίσης και την περιρρέουσα κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της χώρας, θεωρεί ότι σταδιακά και εξελικτικά βελτίωσε την οργάνωση και τη λειτουργία του Τμήματος σε πολλαπλά επίπεδα. Τα κυριότερα θετικά σημεία του Τμήματος, όπως καταγράφηκαν και στην παρούσα έκθεση είναι τα ακόλουθα:

- Παρ' όλα τα μεγάλα προβλήματα, που αφορούν τα κτήρια, τους χώρους και τις υποδομές έγιναν προσπάθειες βελτίωσης και αναβάθμισης τόσο των αιθουσών όσο και του εξοπλισμού τους. Περιορίστηκαν οι πανεπιστημιακές δραστηριότητες σε λιγότερα κτήρια, ξενοικιάστηκαν χώροι για την εξοικονόμηση πόρων (π.χ. ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 η συγχώνευση της βιβλιοθήκης του Τμήματος με την αντίστοιχη του ΤΕΑΠΗ, τοποθετήθηκε ανελκυστήρας για πρόσβαση ΑΜΕΑ, ανακαινίστηκε το αμφιθέατρο (ΜανΧ) στο κτήριο της Ναυαρίνου 13^Α, κ.ά.).

- Η αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.
- Βελτιώθηκε η οργάνωση και λειτουργία της Πρακτικής Άσκησης. Ενδεικτικά, λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης, το μάθημα «Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: Μικροδιδασκαλίες - Πρακτική Άσκηση» μετεξελίχθηκε σταδιακά από μάθημα ελεύθερης επιλογής σε υποχρεωτικό και προσφέρεται στο 2ο έτος σπουδών (Γ' και Δ' Εξάμηνο) και προσφέρεται στο 2ο έτος σπουδών. Μάλιστα, αποτελεί πλέον την πρώτη φάση της Πρακτικής Άσκησης κατά την οποία οι φοιτητές έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά με θέματα διδακτικής πράξης.
- Ιδρύθηκε το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, το οποίο σχεδιάζει, οργανώνει, συντονίζει και έχει τη γενικότερη εποπτεία της Πρακτικής Άσκησης όλων των γνωστικών αντικειμένων του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος που διατρέχει πλέον το Πρόγραμμα Σπουδών από το 3ο έως και το 8ο Εξάμηνο.
- Το μάθημα «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας» μεταφέρθηκε από το 3ο έτος σπουδών στο 2ο έτος σπουδών (Γ' Εξάμηνο) και από μάθημα ελεύθερης επιλογής αναβαθμίστηκε σε μάθημα κατ' επιλογήν υποχρεωτικό.
- Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των εισαγομένων στο Τμήμα φοιτητών, όπως αυτό πιστοποιείται από τις επιδόσεις τους στις πανελλήνιες εξετάσεις.
- Η διαπιστωμένη συστηματική συμμετοχή των φοιτητών, τόσο στο προπτυχιακό, όσο και στο μεταπτυχιακό επίπεδο, στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και την ερευνητική δράση του Τμήματος.
- Η εντονότερη και πιο ενεργή παρουσία του Τμήματος στη διεθνή επιστημονική κοινότητα, όπως αυτό αναδεικνύεται από την αναγνώριση του έργου των μελών του .
- Αναπτύχθηκε υψηλό επίπεδο συνεργασίας με κοινωνικούς, πολιτιστικούς, παραγωγικούς και επιστημονικούς φορείς.
- Σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης της Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος και με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες, προγραμματίστηκε θέση μέλους ΔΕΠ για το γνωστικό αντικείμενο «ΤΠΕ στην Εκπαίδευση».
- Αναπτύσσεται περαιτέρω η ακαδημαϊκή δομή του Τμήματος μέσω του προγραμματισμού υπό προκήρυξη νέων θέσεων μελών ΔΕΠ, ΕΔΙΠ.

Διαπιστωμένες αδυναμίες που προκύπτουν από τη συστηματική αποτίμηση της λειτουργίας του Τμήματος, η αντιμετώπιση των οποίων θα δώσει την ευκαιρία για την πολυεπίπεδη βελτίωση του Τμήματος αποτελούν:

- Μειώθηκε κατά πολύ ο αριθμός των μελών ΔΕΠ του Τμήματος χωρίς να προβλεφθούν νέες θέσεις.
- Η απουσία μηχανογραφικού συστήματος για το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- Δεν διατίθεται Οδηγός Σπουδών για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών. Παρ' όλα αυτά, από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για τη διαμόρφωση-σύνταξη του τελικού Οδηγού, σύμφωνα με το πρότυπο που έχει κατατεθεί (βλ. Παράρτημα 2).

- Ο αριθμός των κατευθύνσεων του ΠΜΣ του Π.Τ.Δ.Ε. κρίνεται σχετικά μεγάλος.
- Η αναλογία διδάσκοντα/φοιτητή είναι πολύ μεγάλη, καθώς ανέρχεται στο 1:70.
- Η απουσία ειδικών οργάνων και συστήματος παρακολούθησης των δραστηριοτήτων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος που θα βελτίωνε το συντονισμό και την προστιθέμενη αξία των δράσεών τους και θα προέβαλε την κοινωνική συμβολή του Τμήματος στην ελληνική εκπαίδευση.
- Η υφιστάμενη οικονομική κρίση επηρεάζει εν γένει τη λειτουργία του Τμήματος.

10. Σχέδια βελτίωσης

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά προτάσεις βελτίωσης, οι οποίες συνθέτουν το μεσο- και μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο δράσης του Τμήματος:

- Περαιτέρω ενίσχυση της υπάρχουσας κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής. Για παράδειγμα, απώτερος σκοπός του Τμήματος είναι να γίνει το Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης το campus του Τμήματος.
 - Πιστοποίηση εργαστηριακών δομών και διαδικασιών μέσω εφαρμογής προτύπων διασφάλισης ποιότητας (π.χ. ISO 9001).
 - Σύσταση ομάδας διασφάλισης ποιότητας για την περαιτέρω αναβάθμιση του διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τμήματος.
 - Ενίσχυση της ερευνητικής δυναμικής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών μέσω της εξορθολογίκευσης των κατευθύνσεών του.
 - Μετατροπή από επιλεγόμενο σε υποχρεωτικό του μαθήματος «Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας», σύμφωνα με τις ανάγκες της επικαιρότητας (μετανάστες, πρόσφυγες, κτλ.) και του μαθήματος «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας» από «κατ' επιλογήν υποχρεωτικό» σε «υποχρεωτικό».
 - Περαιτέρω βελτίωση του υλικού (hardware) και του λογισμικού (software) του Τμήματος για τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των ΤΠΕ για διδακτικούς, ερευνητικούς και διοικητικούς σκοπούς.
-

11. Παραρτήματα

- Παράρτημα 1. Περιγραφές μαθημάτων ΠΜΣ
 - Παράρτημα 2. Οδηγός Σπουδών ΠΜΣ (Κατεύθυνση: Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης)
 - Παράρτημα 3. Οδηγός Σπουδών 2013-2014
 - Παράρτημα 4. Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σπουδών 2014-2015
 - Παράρτημα 5. Πρόγραμμα Σπουδών 2015-2016
 - Παράρτημα 6. Κανόνες δεοντολογίας
-